

ZAŠČITNA KREMA ZA ROKE

TRIBUNA

Ljubljana, 18. februarja 1964 - Leto XII., številka 7 Cena 30 din

ZA DOM, SLUŽBO, IZLET
ALI DOPUST - VEDNO

Prođajni servis
Modna hiša
Ljubljana - Maribor

ZLATI PLAKETI „TT“ NA ŠVEDSKO

OBERSTORF, 16. februarja (po telefonu). — Po napornih dnevih zanimivega tekmovanja na tukašnji mamutski skakalnici so si lovci na daljave sele nocoj popolnoma oddahnili — na slovesni razglasitvi rezultatov na lepo okrašenem trgu sredi Oberstorfa. Spretni aranžerji so pripravili velik lesen oder, na katerem so se številnemu zadovoljnemu občinstvu v soju plamenic vnovič predstavili vsi junaki »oberstorfskega tedna smučarskih poletov«. Navdušeno občinstvo je najbolje pa tudi vse ostale nastopajoče, ki so jih nekaj dni navduševali na skakalnici, bučno nagradilo s pliskanjem.

Se posebno živalno pa je bilo med množico, ko je predsednik planiškega organizacijskega komiteja Niko Belopavlovič nagradil z zlatima plaketama »TT« oba zmagovalca prve etape v tekmovanju za »Memorial inž. Stanka Bloudka« — Šveda Kjella Sjöberga in Kurta Elimača, ki sta v tej posebni ekipni konkurenci zbrala največ točk. Končni zmagovalac Kjell Sjöberg in njegov tovariš Kurt Elimač sta ob tej priložnosti izjavila, da sta zelo vesela, da sta osvojila lepi spominski lovoriški »TT«.

Na sliki: Motejlek (CSSR, desno) je bil svetovni rekorder samo 24 ur, na sliki desno spodaj pa je spominska plaketa »TT«. — (Več o Oberstorfu berite na 8. strani).
EVGEN BERGANT

Na največji smučarski skakalnici na svetu v Oberstorfu v ZRN so minulni športni weekend bili tradicionalni smučarski polet, ki so privabili natanko 40 skakalcev iz 12 evropskih, ameriških in azijskih držav. Na tem velikem mednarodnem tekmovanju — prihodnje leto je na vrsti Kulm v Avstriji, leta 1966 pa spet naša Planica — vnovič ni šlo zgolj za končno zmago; udeleženci iz 12 držav so namreč vnovič tekmovali tudi za »Memorial inž. Stanka Bloudka«, ki ga je pred leti razpisalo naše uredništvo v spomin na konstruktorja prve smučarske »velikanke«, jugoslovanskega inženirja Stanka Bloudka. V prvem takem trilettem ciklusu Oberstorf 1961 — Kulm 1962 — Planica 1963 so to dragoceno trofej osvojili skakalci Nemške demokratične republike pred skakalci DBR, Avstrije in drugimi, reprezentanca Jugoslavije pa je zasedla častno 5. mesto. V novem trilettem tekmovalnem ciklusu za spominske nagrade »TT« pa so v prvi etapi najbolje startali švedski skakalci; njihova najboljša skakalca Kjell Sjöberg in Kurt Elimač sta po oberstorfski tekmi povedla moštvo »streh krona« v vodstvo pred reprezentancama Italije in Avstrije, ekipa Jugoslavije pa je za zdaj na osmem mestu. Podrobni izidi v spominskem tekmovanju za »Memorial inž. Stanka Bloudka« v Oberstorfu so namreč takšni: 1. Švedska (Sjöberg, Elimač) 861,1 točke, 2. Italija (Zandanel, Aimoni) 830,3, 3. Avstrija (Golser, Müller) 831,6, 4. CSSR (Motejlek, Hubač) 831,1, 5. DBR (Happle, Ohlmayer) 815,1, 6. Finska (Luukkarinen, Pulkkinen), 7. ZDA (Kotlarski, Balfanz) 759,8, 8. Jugoslavija (Eržen, Jemc) 756,4, 9. Norveška (Selbekk, Johannsen) 735,4, 10. Madžarska (Geller, Kis) 709,3, 11. Japonska (Pikuci, Etch) 668,8 in 12. Poljska (Walla) 402 točk.

Svet, ki v njem živimo — Svet, ki v njem živimo

»Orna kronika« v našem tisku vsak dan registrira neljube dogodke in ko v družbi razpravljamo o »junakih« te kronike večkrat pravimo: »Če bi bil jaz oblast, bi jim že pokazal — s takimi ljudmi se ne kaže meniti v rokičevcah.«

Zgodi pa se tudi, da pravi »junaka« dogodka iz črne kronike ni sam storilec kazniviga dejanja in da ta »črna« pripada tistim, ki so bili priče tega dogodka — pasivne priče, ki so se zadržale v varni razdalji, spoštujejo tisto znano malomeščansko modrost: Ne vtikaj nosu v stvari, ki se te ne tičejo, pa boš živel mirno in zadovoljno...

In tako se je te dni pripetil dogodek, o katerem je »Delo« 13. februarja objavilo vest z naslovom: Ljudje se niso zganili, da bi ujeli nevarnega napadalca.

Ze naslov te vesti je osvetlil prave »junake« te zgodbe. To ni bil tisti ropar, ki je zvečer na poti čez vrta pri Figovcu v Ljubljani napadel nočo Ljubljancinco, ji poskušal iztrgati ročno torbico in jo potem — ko se je ta ženska branila — z udarci po glavi zbil na tla, pobral iz torbice denarnico, očala in šminčko in pobegnil.

Res je, da se dogajajo tudi mnogi grši in hujši zločini, toda opisani dogodek na vrta za Figovcem ima dve značilnosti, ki sta mu dali prave poseben pomen:

Nekaj deset metrov stran je nekaj ljudi mirno gledalo, kaj se dogaja; kljub klucem na pomoč

„JUNAKI“ Z VRTA ZA FIGOVCEM

se ni nobeden zganil, da bi pomagal napadeni ženski;

le mimoidoča T. M. je stekla za roparjem in s ključem poskušala nanj opozoriti mimoidoče, ki pa so tudi vsi spoštovali tisto modrost o vtikanju nosu, ki smo jo že omenili.

Tako je — vsaj zaenkrat še — neznan ropar umaknil pete, napadena ženska je ostala brez denarja in s poškodovano glavo, hrabra T. M. pa morda premišlja, če nemara ni bila nespametna, ko je vtikala nos v tuje zadeve — še posebno, ker je bilo prisotnih dovolj moških, ki so bili za to pač bolj poklicani od nje.

Ce bi imeli sliko tovarišice T. M., bi jo prav radi objavili. Znamo ceniti pogum in čeprav ni storila pravzaprav nič »posebnega« smo prepričani, da bi se dostojno izkazala tudi v težavnejših okoliščinah. Se mnogo raje od njene slike pa bi objavili sliko tistih mož, ki so mirno gledali, kako ropar udarja napadeno žensko in ki so nato prav tako mirno dovolili, da pobegne.

Ce namreč tovarišica T. M. ni bila nek poseben junaka, pa so ti možki prav gotovo bili »posebni junaki« druge vrste: šlene, ki bi jih moralo biti sram, da nosijo hlade.

Prepričani smo, da bi se ti ljudje grozno zgražali nad vsemi, ki bi mirno gledali, kako nekdo nekažnovano, fizično napada njihove žene, hčerke, ali pa matere.

Tako pa... tako pa se pač držijo načela, da ne gre vtikati nosu v tuje zadeve in smo pač na najboljši poti, da se bodo nekoga dne zares morali zgražati, ker je nekdo neovirano napadel na prometni ulici nekoga od njihovih najbližjih.

Res je, da je varnost občanov poverjena predvsem skrbni varnostnim organom; toda čisto prepričani smo lahko, da ta varnost ne bo zagotovljena v zares zadostni meri, če ne domo po potrebi tudi mi vsi prispevali svoj delež.

»Junaki« z vrta za Figovcem ga niso; upajmo, da se tega zdaj vsaj sramujejo.

M. P.

Svet, ki v njem živimo — Svet, ki v njem živimo

EKSPLOZIVEN POLOŽAJ NA CIPRU

Položaj na Cipru je postal eksploziven. Po mnenju političnih opazovalcev bi zadostoval samo še en incident, kot je bil v Limasolu, da bi Turčija vojaško posredovala z izgovorom, da ho »zaščitila« ciprske Turke. Predsednik Makarios je telefonsko naročil ciprskemu predstavniku v OZN, naj posreduje, da bi se takoj sestali Varnostni svet in razpravljal o ciprskem problemu. Po nepotrjenih vesteh so Turki koncentrirali v pristanišču Iskenderun približno 15 bojnih in štiri transportne ladje ter okoli 10.000 vojakov. Turške ladje so koncentrirane tudi v pristanišču Anamur. Po izjavah turških funkcionarjev pa gre le za »manevre«. V pripravljenosti pa so tudi grške čete »za vsak primer«, če bi se poskušali izkrcati Turki. Generalni sekretar Združenih narodov U Tanit je postal vladam Turčije, Grčije in Cipra nujen poziv, naj se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko poslabšali položaj, kajti v »vzdušju nasilja in prelivanja krvi« ni mogoče najti rešitve. Ciprska vlada je zahtevala, naj varnostni svet, ki se sestane danes, zaščiti nedotakljivost ciprske republike. Na sliki: Ciprski Grki jurisajo na kliniko v Limasolu, kjer so se utrdili Turki. V spopadu je bilo okoli 50 mrtvih in večje število ranjenih.

SELITEV IZ SREDIŠČA BENETK

Število prebivalstva v zgodovinskem centru Benetk se zaskerbljujoče zmanjšuje. Isto velja za vse druge otočke lagune, razen Lida, kjer je urbanizacija v polnem razmahu. Po uradnih podatkih je bilo v otoških Benetkah ob koncu lanskega leta 129.500 prebivalcev, torej 3300 manj kot ob koncu leta 1962 in za 8000 manj kot ob koncu leta 1961. Ob ljudske mštetju leta 1961. Ob ljudskem štetju leta 175.000 prebivalcev, kar pomeni da se je v 13 letih število prebivalcev zmanjšalo za 46.000 ali povprečno za 4000 oseb na leto. Vzporedno s tem pojavom, ki je brez dvoma posledica propadanja mnogih zgodovinskih poslopj ob kanalu, pa se je število prebivalstva na celinskem delu Benetk znatno povečalo. Ob koncu lanskega leta je šlo 176.000

oseb, to je 7800 oseb več kot ob koncu 1962. leta in okrog 5000 več kot konec 1961. leta. V 13 letih se je prebivalstvo na celinskem delu Benetk povečalo za 79.000 oseb ali povprečno za okrog 6000 na leto.

PODZEMNA MESTA

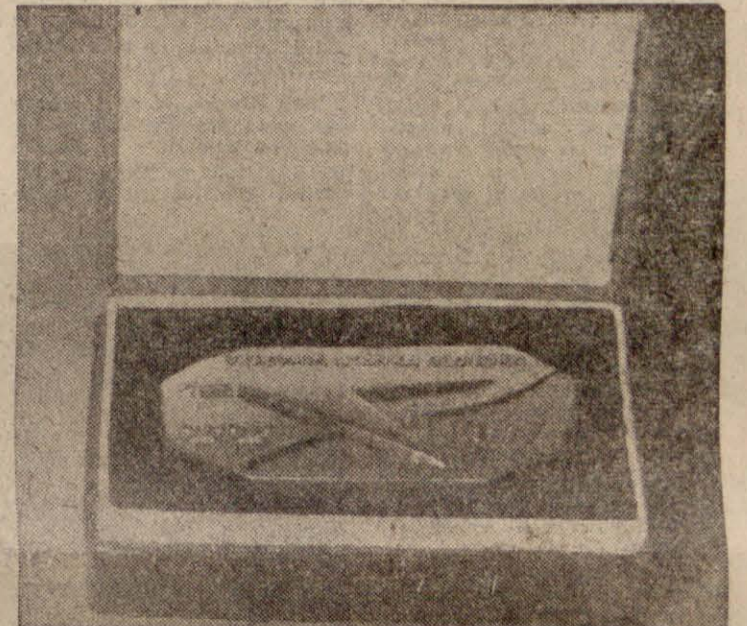
V teh dneh se je okrog 100 funkcionarjev zvezne vlade ZDA začelo preseljevati v podzemsko uprde upravnega središča, ki bi v primeru jedrskega napada postalo avtomatično glavno mesto ZDA. Gre za prvi tovrstni podzemski center v Ameriki, povzorec katerega bodo zgradili še 7 podobnih podzemskih mest, v katerih bodo nameščena poveljstva civilne obrambe. Prvi podzemni center je oddaljen 5 km

od mesta Denton v Texasu. Zgrajen je v dveh nadstropjih in lahko vzdrži eksplozijo 20 megatonске bombe. Center ima lastno elektriko, lastne vire vode in prehrane, tako da lahko mesec dni popolnoma avtonomno oskrbuje 500 oseb.

SAMOMORI NACISTIČNIH ZLOČINCEV

Zahodnonemške oblasti imajo z bivšimi nacističnimi kriminalci nenavadno težke probleme. Ko se končno odločijo — mnogokrat na pritisk javnega mnenja od zunaj — da jih postavijo pred sodišče, jim ti navadno na dokaj skrivnosten način v zadnjem trenutku pobegnejo na varno v tujino, najraje v Južno Ameriko, v skrajnem primeru pa se izognejo procesu s samomorom v za-

VLAŽNO in TOPLO
V naslednjih dneh bo precej oblačno in vmes večkrat padavine. Bo sorazmerno toplo.

REPUBLIŠKI PRVAKI — MED MLADIMI DRŠALCI

Strokovnjaki, ki so spremljali letošnje republiško prvenstvo v umetnem drsanju na drsalcišču v Tivoliju, so ocenili, da se je tokrat z najboljšim prostim programom predstavila mlada in nadarjena mladinka ljubljanske »Olimpijce« Metka Agreš (na sliki). Med 18 udeleženci in 8 pari iz starih slovenskih klubov ji ni bil kos nihče, saj se je izkazala s številnimi lepo in hitro izvedenimi dvojnimi skoki. Prvenstvo je sicer pokazalo, da najboljši domači drsalci in drsalke ne napredujejo preveč. Razen nekaterih mladink, ki so se izkazale s prostim drsanjem, in članskega para celotno prvenstvo ni zadovoljilo strogih sodnikov. Bolj veseli so bili tisti udeleženci, ki so osvojili naslove novih republiških prvakov: fladand — Strukelj (L), mladinci — Agreš (O), člani — Sketa (L), članice — Dolenca (L), mladinski pari — Strukelj — Strukelj, članski pari — Dolenc — Sketa (L).
Foto: M. Svabič

TRIKRAT „KORAK“ DO ZMAGE

MADAM NHU: »BANDITI SO SE ŽE HOTELI VDATI...« AMERIŠKI ČASTNIKI: »TAKA VOJNA LAHKO ZAHTEVA TUDI DVANAJST LET«

Prvič: Madame Nhu, ki že slovi po nepremišljenih in zaletavih izjavah, si je tudi sedaj, ko niti nima kaj več povedati, privoščila še en eksplozivni intervju. Novinarju francoskega tednika «Candide» je povedala, da so njeno, se pravi Diemovo dimastijo zrušili prav v trenutku, ko je bila »le korak do dokončne zmage nad banditi vietnamskega«. Njen mož, poveljnik tajne policije in brat južnovietnamskega diktatorja naj bi se že s tega gibanja o precej brezpozornosti udaji, ko so mu »Američani zabili nož v hrbet«. Tako so Američani hkrati s tem, da so dovolili padež režima bratov Diem tudi uničili vsako upanje na skorajšnji mir v deželi.

Madam Nhu v tem intervjuju ni varčevala z besedami. Povedala je, da je osebo prepovedala, da je vsega najbolj kriv prav ameriški ambasador v Južnem Vietnamu Cabot Lodge in zato je tudi priselja, da bo moral njegova družina vsje do šestega kolena plačevati to izdajo. Ta ženska, ki je bila za časa Diemove diktature strah in trepet dežele, ki jo izjavila, da ne verjame v smrt svojega moža in njegovega brata in da so fotografije njihovih trupel navadna potvorba. Iz tega madam Nhu »logično« sklepa, da njen

čas še ni minil in zato tudi ne skopari z besedami o prihodnosti države, v katero se bo »gotovo« kmalu vrnila. Čeprav se ji beseda »neutralski« gabi zaradi svoje nesmiselnosti, je vseeno »pripravljena razmisliti« o možnosti nekega združenega, federativno urejenega Vietnoma, kateremu naj bi se pridružile še sosedne države in ki bi bil tako dovolj močan, da bi kljuboval vplivu LR Kitajske. V takem Vietnamu pa bi seveda moral odigrati odločilno vlogo tudi ona. Zato je tudi pripravljena srečati se z De Gaulleom, toda samo pod pogojem, če bo prvi korak naredil general. To pa zato, ker se ima študi v politiki za damo, damam pa se nikakor ne spodobijo, da bi naredile prvi korake.

Drugič: Pariz ima eno restavracijo manj. Gre za precej znano »Reko dišave«, ki je v neposredni bližini Sorbone že leta posredovala sladokuscem najboljše vietnamske poslastice. Njen lastnik je bil še pred nekaj tedni nekdanji Bao Dajev državni sekretar Nguyen Ton Hoan, ki je zapustil domovino, ko so prišli na oblast bratje Diem. Restavracijo v Parizu niti ni odprl zaradi kalnih gmohtnih težav, pač pa zato, da bi lahko v njej zbiral vietnamske emigran-

te, ki so živeli v Parizu ali pa kjoli drugje v Evropi. Tako se je uveljavil kot vodja »Vietnamske lige za demokracijo« in kot takega ga je po nedavnem smirnem državnem udaru povabil nazaj v Južni Vietnam general Kan, da bi tam prevzel dolžnost predsednika vlade. In Ton Hoan je takoj zaprl svojo restavracijo ter se usedel na prvo letalo. Toda pred odhodom je imel še toliko časa, da je lahko poslušal novinarjem, kako pravzaprav misli voditi politiko v svoji državi. Kot politični mož režima, ki je vladal vsaj pravno enotni državi, pa čeprav je bila že tedaj Ho Si Minhova oblast na severu kar najbolj stvarna, Ton Hoan tudi sedaj meni, da je treba »osvojit« okupiral del enotne vietnamske države. Zato odločno odklanja De Gaullove misli o nevarnosti. Iz njegovih izjav je sicer precej očitno, da mož ne ve najbolje, kako naj bi mu uspelo »osvojit« Severni Vietnam — to sicer bo verjetno prepustil generalu Kanu, ki bo tudi sicer verjetno imel prvo in precej edino besedo v južnovietnamski politiki — toda to, da sedaj južnovietnamske partizanske enote napadajo vladne čete že v neposredni bližini Sajgona, ga prav nič ne skrbi. »Zmaga je na pololu«, meni mož, treba bo sa-

mo malo močneje pritegniti vaje. In tretjič: V Honolulu se se pred dnevi zbrali nekateri ameriški visoki častniki, da bi članom študijske skupine ameriških založnikov povedali, kako je pravzaprav z boji proti južnovietnamskim gverilcem. Seveda so tudi ti možje »popolnoma« prepričani v zmago, toda tudi kljub temu se njihov »korak do zmage« precej razlikuje od ostalih. Povedali so, da bodo naslednji meseci verjetno najbolj kritični v vsem bojevanju, toda zdi se jim, da so mnenja, da je vojna v Južnem Vietnamu še sedaj izgubljena, popolnoma zgrešena. Po poslednjem držav-

nem udaru so stiki med vladnimi in ameriški strokovnjaki in svetovalci veliko boljši in zato naj bi se tudi vojna sreča obrnila. Kako hitro, so hoteli vedeti založniki. Pa je prišel tolažilni odgovor: zmaga bo prišla, čeprav mogoče ne prav takoj. In potem so za tolažbo omenili še primer Malaje, kjer je »bila treba dvanaest let, da so deželo očistili od komunističnih teroristov«. Ni znano, s kakšnim zadovoljstvom (ali nezadovoljstvom) so predstavniki ameriških založnikov sprejeli to lepo perspektivo, ki je prav tako brezperspektivna kot oba prejšnja koraka do »dokončne zmage«.

RDEČEARMEJCI SO NEVARNI PA ČEPRAV SAMO POJEJO!

NEKATERI ŠVICARSKI KANTONI SE BOJE GOSTOVANJA RDEČEARMEJSKEGA ZBORA

Za kantonskimi oblastmi Zürich, Berna in Basla je tudi policija za tuje kantone Rdeče Armade, da bi nastopal v kazinu v Luganu. Zbor sovjetske armade je prišel v Švicco iz Belgije, kjer je doživel velikanski uspeh.

Ravnanje kantonskih oblasti je še posebej nerazumljivo, ker je v nasprotju z mnenjem velikega dela javnosti in celo zvezne švicarske vlade, ki je sovjetskim umetnikom izdala vstupne vize. Izvedelo se je tudi, da so iz vladnih krogov namignili kantonskim oblastem, naj ravnajo bolj razumno.

Socialistični luganski dnevnik Libera Stampa komentira odločitev kantonske policije ter pravi, da bo zbor sovjetske armade iz Švice odpotoval v Italijo, kjer niso delali nikakih zaprek sovjetskim vojakom. »Vojaki, ki pojejo, ne bi smeli vzburjati strahu,« pravi list.

Eden najpomembnejših švicarskih dnevnikov, baselski National Zeitung pa napada polkovnika pešadije Bänderja, ki je po dal ostanke, ko je zvedel, da je

zvezna vlada dala vstupne vize sovjetskim vojakom. List obsoja to dejanje in pravi, da je naravnost smešno; hkrati pa kaže, da v nekaterih krogih švicarske vojske hierarhije še vedno prevladuje mentaliteta, ki jo je švicarska javnost že zdavnaj zavrgla.

OBZORJA LETA 1980

DEFFERRE PREDLAGA ZAHODNOEVROPSKI »SOCIALISTIČNI VRH«

Odkar je marsejski šupan Gaston Defferre dobil uradno investituro svoje stranke za prihodnje francoske predsedniške volitve, je z vsjo odločnostjo pričel s svojo predvolilno kampanjo, v kateri naj bi sbrnila volivce od generala De Gaulle. V vrsti njegovih akcij je po svoje najbolj zanimiva in značilna iniciativa za trojni sestanek, na katerem naj bi se sestali z voditeljem zahodnomerilne socialdemokratske stranke in sedanjim zahodnoevropskim šupanom Willyjem Brandtom in laburističnim voditeljem Haroldom Wilsonom. Oba povabljena sta Defferro takoj odgovorila pritrdilno. Ta sestanek, ki naj bi bil v Parizu — datuma še niso določili — naj bi bil zahodnoevropski vrh bodoče socialistične Evrope, ki naj bi po Defferrovem mnenju postala stvarnost še čez dve leti, ko naj bi v Franciji, Angliji in Zahodni Nemčiji zmagale na volitvah levčarske stranke ali pa njihovi kandidati.

Defferre sicer ni popolni optimist, saj je zlasti njegova zmaga na prvih prihodnjih volitvah še precej negotova, toda osebo je prepričan, da bodo prej ali slej morale priti na krmilo zahodnoevropskih držav podobno kot v Italiji vlade bolj ali manj levega centra. Ta, po njegovih besedah socialistična Evropa, pa naj bi prišla do svoje polne moči in izraza tam nekje okrog leta 1980. In tako je eden vodilnih sloganov njegove predvolilne kampanje postal »Horizont 80«. Defferro se zdi, da bo ta sleva Evropa potrebovala kakih petnaest let, da bi urenila svoje vrste in se tako ekonomsko in politično združila, da bi s svojimi dvesto milijoni prebivalcev lahko enakopravno sodelovala z ZDA, postala svojevrsna vez med sedanjim vzhodnim in zahodnim in uveljavila na svojem notranjem področju tako socialistično politiko, ki naj bi se razlikovala tako od

ameriškega tipa kapitalizma kot od sovjetskega socializma. Cilj prihodnjega trojnega sestanka državni voditelji v senke naj bi bili po Defferrovem prav razgovori o poteh, ki naj bi pripeljale do take Zahodne Evrope.

Leve stranke, ki so že obljubile svojo podporo Defferro se načeloma strinjajo s to njegovo zamisljivo, toda partijsko bolj neodvisni komentatorji opozarja-

jo, da je prav možno, da se bo vse ustavilo pri predvolilni kritiki. Zelo težko si je namreč predstavljati, da bi že samo spremembe v državnih vodstvih zahodnoevropskih držav lahko odpravile vsa tista nasprotja, ki sedaj ločijo te države, poleg tega pa je v tej levo-sredinski poti k obzorju leta 80 veliko preveč kompromisov s sedanji desničarji, da bi se lahko zanje brezopojno ogrele široke množice.

Gaston Defferre: obzorja leta 80?

CENA KONSERVATIVCEV PADA

GALLUP: VOLIVCEM JE LJUBSI WILSON

Sodeč po anketah Gallupovega inštituta cena konservativcev v Veliki Britaniji vztrajno pada. Zadnja anketa o javnem mnenju kaže, da so se laburisti povzpeli v enem samem tednu s 47 na 49 odstotkov potencialnih glasov, medtem ko so konservativci padli od 39,5 na 38 odstotkov. Malone ves dobiček laburistov gre torej na ra-

čun konservativcev. Ostale odstotke si delijo liberalci in neopredeljeni volivci.

Rezultati so še bolj neugodni za konservativce glede na priljubljenost voditeljev posameznih strank. Tako bi bilo kar 64 odstotkov britanskih volivcev zadovoljnih, če bi postal prvi minister vodja laburistov Wilson, medtem ko je Home dobil le 38 odstotkov glasov (nekateri anketiranci bi bili zadovoljni z obema). Ti rezultati dokazujejo, da so neopredeljeni volivci bolj naginjeni k laburistom kakor k konservativcem.

Home si veliko obeta od uspehov razgovorov, ki sta jih imela on in zunanji minister Butler minul teden v Washingtonu z ameriškim predsednikom Johnsonom. Na dnevnem redu razgovorov so bili vsi važnejši svetovni problemi, predvsem pa Ciper, vprašanje dolgoročnih kreditov državam vzhodnega bloka, britanska trgovina v Kubo, Malezija in odnosi med vzhodom in zahodom.

Kaže, da se konservativci zavajajo nevarnosti: boljjo se celo televizijske propagande, saj so odklonili predlog, da bi imela Wilson in Home na televiziji predvolilni »dvojboj«, češ da je to »preveč ameriško«.

TV KRITIKA SOJVETSKIH PODJETIJ

Razen običajne kontrole partije in sindikatov se morajo direktorji sovjetskih podjetij zdaj bati še enega čimtelja kolektivne kritike: televizije.

Doslej so bili najuspešnejši poskusi oddaje postaje v Minsku, glavnem mestu Belorusije, kakor pišejo Izvestija. Kratko-metražni filmi, ki so jih posneli ob nenapovedanih obiskih, razkrijejo velike malomarnosti — stroje, izpostavljene vremenskim neprivikam, slabo organizacijo dela, sredi tega pa navno zadovoljne, včasih pa tudi neprijetno presenečene obraze odgovornih.

Razen tega oddaja postaja v Minsku po vsej republiku kritične razgovore z delavci, karikature iz kmečkih listov itd. Tako se širi konstruktivna kritika izven tovarniških meja ter jo je težje zadušiti. Podobno, ki razgaljajo nemarnost vodilnih kadrov, podirajo v njihova stanovanja in v stanovanja njihovih sosedov.

Televizija iz Minska pa se ne omejuje le na kritiko, ampak propagira v svojih oddajah tudi sodobne metode dela, zlasti v kmetijstvu, ter s tem vsaj delno nadomešča slabe stike med neenako razvitimi zadržkami.

NA VRSTI JE MOZAMBIQUE

VSTAJA PROTI PORTUGALSKIM OBLASTEM NAJ BI SE PRIČELA OB KONCU DEŽEVNE DOBE

»Komite devatorice«, ki so ga ustanovili na lanskoletnem safriškem vrhu v Adis Abebi je po nekaterih vesteh pripravil precej obsežen načrt za pričetek širših akcij upora proti portugalskim oblastem v Mozambiqu. Z oboroženimi akcijami naj bi pričeli takoj ko bo konec deževne dobe, se pravi v marcu ali pa najkasneje aprila in sicer na tistem področju, kjer ta portugalska kolonija v vzhodni Afriki meji s Tanganjiko. Neodvisna afriška država naj bi imela v tem protikolonialističnem gibanju mozambiškega ljudstva podobno vlogo, kot je imela Kongo v bojih proti portugalskim oblastem v Angoli. Iz

nje naj bi prišli na mozambiško ozemlje iniciatorji upora, okrog katerih naj bi se potem zbralo ljudstvo.

Očitno je sicer, da so o teh pripravah za širši upor pravčasno zvedeli tudi Portugalci, saj so poslali na severno mozambiško mejo skoraj polovico vseh oboroženih sil, ki jih imajo v tej koloniji. Hkrati pa so okrepili letalske baze v deželi in najavili ustanovitve nekaj novih oporišč, od katerih bosta dve v severnem delu dežele.

Toda le malo verjetno je, da bo Portugalcem kljub vsem tem ukrepom uspelo preprečiti širjenje boja za neodvisnost, zlasti

še, ker je komite devatorice, ki zaseda v Dar es Salamu, sklenil že lani, da bi v vsem podpri Fronte osvoboditve Mozambiqu, katero vodi dr. Eduardo Mondlane, bivši profesor ameriške univerze v Siraouzi. Ta fronta pa je kljub temu, da so njena finančna sredstva za sedaj še precej skromna, zbrala že precej orožja in izkolala precejšnje število bodočih voditeljev upora. Da pa se bo lahko upor nadaljeval vsaj tako uspešno kot v Angoli zagotavljajo že številne afriške in tudi nearfriške države, ki prav nič ne prikrivajo svoje volje, da tudi dejansko podpre boj mozambiškega ljudstva za osvoboditev.

In še četrti »korak« do zmage: južnovietnamski gverilci na sestreljenem ameriškem helikopterju

RAZGLAD IZ SATELITA

KAJ VSE LAHKO RAZLOČI ASTRONAVT NA ZEMLJI?

Astronavt lahko med poletom opazuje sovražno ozemlje brez kakršnihkoli pripomočkov. To je ugotovila skupina strokovnjakov ameriškega vojnega letalstva v Campu Brooks v Texasu po vrsti poskusov in preiskav. Strokovnjaki sprva niso verjeli astronautu Cooperju, ki je trdil, da je iz satelita med poletom s prostim očesom videl poti in hiše na Himalaji, na tibetskih ravninah in v jugozahodnem delu Združenih držav. Cooper je trdil, da je razločno videl vozilo na cesti, ladje na rekah in lokomotivo na železniškem tiru.

Večina strokovnjakov je dvomila v Cooperjeve izjave in govorilo se je celo, da je imel astronaut halucinacije. Zdaj pa je skupina strokovnjakov, ki so

se posvetovali z astronomi, piloti in drugimi letalci, ugotovila, da je z gotovo prilagodljivo mogoče razločiti predmete iz višine 160 kilometrov, kjer se giblje satelit.

LJUBLJENEC ALI TEKMEC

Francoski premier Pompidou je zaupal nekemu prijatelju, da je v njegovi vladi en sam ministar, ki lahko pravi generala De Gaulle za kako uslugo, pa mu bo takoj ustrezno.

Ta ljubljeneček je André Malraux, nekdanji znan pisatelj in nekaj časa tudi komunist, danes minister za kulturo. Malraux, pravi Pompidou, očara generala s svojo inteligenco.

Pred kratkim je kulturni minister zaprosil za skromno povečanje podpor za narodna gledališča. Po direktnem posredovanju je Elizejski palan so sklad za podpore povečali kar za 25 odstotkov. Ko pa je zaprosil zunanji minister Couve de Murville za znatno povečanje proračuna neke službe zunanje ministrstva, je dobil le dva odstotka več.

Da nima generalova pozornost od ministra za kulturo nemara globljih političnih vzrokov? Ali naj bi Malraux tisti človek, katerega kandidatura za predsednika republike naj bi podprl De Gaulle, če bi se mu zadelo, da je za njegov prestiž prenevarno postaviti se po robu kandidatu združene lovice Gastonu Defferro?

K OROŽJU, INDIJANCI!

Oddelek za obrambo je sporočil, da bodo zaradi številne zaprti mnoge vojašnice in vojaška oporišča v Združenih državah. Nekatera od teh oporišč so po mnenju Pentagona zdaj že tako ali tako popolnoma brez haska. Ko je vest o tem prispela na Kapitol, je med našimi zakonodajalci zavrsalo odgorčenja. Da bi zvedeli, kakšni so vzroki tej tožbi, smo intervjuvali poslanca Michaela O'Lobbyja.

»Ali je res, Sir, da vas je vnenirila odločitev odtelka za obrambo, da bodo zaprt nekatera vojaška oporišča v Združenih državah?«

»Pa še kako me je — je odgovoril O'Lobby. — Sem za varčevanje, a kadar se oddelek za obrambo igra z varnostjo naših državljanov in se pri tem izgovarja na davke, pravim, da je treba napraviti preiskavo.«

»Ali vas katero oporišče posebno zanima?«

»Seveda. Gre za trdnjavo Mala Squaw ob izlivu reke Ripahoodah, v mojem volilnem okrožju. Če bodo zaprti to bazo, bodo naprtili eno največjih vojaških napak v naši svetovni strategiji.«

»Kakšno vlogo pa ima trdnjava Mala Squaw v naši obrambi?«

»Presenečen sem nad tem vprašanjem. Mala Squaw je edina trdnjava, ki leži zahodno od Missisipija in nas štiti pred divjimi Indijanci.«

»Indijanci? Toda v Združenih državah vendar ni več divjakov.«

»Seveda. Dokler stoji trdnjava Mala Squaw. A zaprite trdnjavo, pa boste videli, kaj se bo zgodilo. Pridrži bodo čez reko Ripahoodah, zavzeli ravnino in se preden se boste zavedeli, bodo že grozili Velikim brzicam, Detroitu in Cincinnatiju.«

»Nisem vedel, da smo v tolikšni nevarnosti.«

»Očitno se tega nihče ne zaveda, tudi oddelek za obrambo ne. A nevarnost ne grozi Ameriki od zunaj, ampak od znotraj in verjemite mi, Jani, da opustite trdnjave pomeni zaroto v korist komunistom.«

»V korist komunistom? Ne verjamem, da bi bili Indijanci povezani s to stranko.«

»Zakaj pa bi se sicer imenovali rdečkosi?«

»Na to nisem nikdar pomislil.«

vi Mala Squaw. Če zapremo trdnjavo, bodo Indijanci zavzeli deželo tja do Chica, skalpirali, pobijali, pustošili in požigali vse, kar jim bo prišlo na pot.«

»To bi bilo grozno, pravimo.«

»Samo na televizijo je treba pogledati, pa boste videli, ali bo grozno. Nihče, ki resnično ljubi svojo domovino, ne more razumeti, kako lahko oddelek za obrambo trdi, da trdnjava Mala Squaw nima nikakega strateškega pomena.«

»Zdi se, da vam ta trdnjava veliko pomeni.«

»Mislim, da bom še bolj oster na prihodnjih sejal odbora za oboroženo silo. Če oddelek za obrambo ne bo uspel strateškega pomena trdnjave Mala Squaw, jaz ne bom mogel dati pomena na atomskih podmornicah. Kako se bomo pa branili, ko bomo napadeni iz zračnega prostora? Če se moramo zanašati na atomsko orožje na škodo ameriške konjenice, potem je naša država res v veliki nevarnosti.«

»Upam, da se bo oddelek premislil.«

»Bole bo tako, sicer ne bo mogel noben belec več iti varno čez reko Ripahoodah.«

ART BUCHWALD

V SS NI NIHČE PRIŠEL SLUČAJNO

Zgodovinarji so na frankfurtskem procesu proti nacističnim zločincem predložili dokumente, ki podrobno ponazarjajo nacistično organizacijo. S temi dokumenti so pobili trditve nekaterih obtožencev, ki so trdili, da so postali pripadniki SS ali Gestapa »slučajno«.

Z zakonom o zaščiti ljudstva in države, ki je stopil v veljavo 28. februarja 1933, je bila dovoljena ustanovitev tajne nacistične policije, zaščitnih aretacij in koncentracijskih taborišč.

V Gestapu in SS so bili zbrani najzvestejši pripadniki režima: oddelek za razpolago, Hitlerjeva telesna straža in ravnarske glave, ki so imele za nalogo nadzorovanje taborišč.

V te enote ni nihče mogel vstopiti slučajno, kakor so hoteli prepričati sodnike nekateri obtoženci. Izbor je bil stroj in sprejeli so le tiste, ki so bili »pripravljene« storiti vse za režim. Šele po drugi polovici leta 1943 so mladi Nemci bolj množično prehajali iz mladinskih organizacij v SS in Gestapo.

ukradena karikatura

Po de Gaullovo priznanju Pekinga

ELEKTRARNE BREZ VODE -

● Vsi elektromotorji v Jugoslaviji se vrtijo za dva odstotka počasneje, kot bi bilo prav.

● Črna črta gre čez sliko na televizijskih zaslonih.

● Svetlobne reklame so ugasnile in razstavljeni blišči v izložbah je na pol v temi.

● Polnočne ulice so komaj še razsvetljene. Električne peči so tabu. Vsakdo, ki razume, da je skupna korist važnejša od osebne udobja, je pečko »odstavil« od vtičnega stikala.

Električne energije manjka. Suša. Vode ni.

Malodana tri mesece je že minilo, odkar je zadnjikrat močnejše deževalo. Vode so usahnile, otekale. Pokazalo se je blato na dnu. Odkrile slabosti, ki niso stare samo toliko, kot je letošnja suša.

Vse te energetske suše namreč ni kriva samo suša...

Počasnjših elektromotorjev — porabijo manj energije, pa zato tudi manj narede — črt na televiziji sliki je kriv izmenični tok, ki namesto petdesetkrat zanika desetstiridesetkrat v sekundi. Takšen je eden od ukrepov električnega gospodarstva, da po vsej Jugoslaviji zmanjša motorijem porabo energije za dva odstotka. Redukcija.

Toda leta je majhna v primeri z redukcijo energije v tovarnah, ki so posebno velik odjemalce elektrike. Delajo samo s polovico moči ali sploh stojijo. Tovarna aluminija v Kidričevem dobi le polovico energije, ki bi jo potrebovala, tovarni dušika v Rušah so z reducirali dotok za 68 odstotkov, električni plaž v Storah stojijo.

Pri dolgotrajni redukciji škode ni mogoče oceniti povsodeno: Denimo, ker ni elektrike, ni karbida, torej je škoda samo tolikšna, kot je vrednost karbida, ki bi ga lahko proizvedli. Pomankanje surovine za daljši čas ima namreč dolgotrajnejše posledice: brez karbida ne morejo delati varilci, ker ni acetilena; karbid je surovina, ki je nujno potrebna za proizvodnjo polivinila.

Strokovnjaki kijub temu ocenjujejo: za vsako potrebno, a nerenojano kilovatno uro bi lahko proizvedli za 200 do 500 dinarjev.

Ali naj vse to zapišemo na račun suše?

Za trenutni kritični položaj je krivec seveda dež, ki noče in noče padati.

Jugoslavija kot celota ima za izkoriščanje energije svojih rek izjemno ugoden položaj. Zdi se, da je mogoče zagotoviti — v veliki meri — kontinuirano proizvodnjo skozi vse leto. Na jugu, v Primorju, dežuje pozimi, takrat naj bi se napolnile akumulacijska jezera primorskih elektrarn, da bi dajala energijo takrat, ko so pretične centrale na rekah, ki izvirajo v Alpah, brez vode. Takrat pa ko na jugu ni vode, se v gorah topi sneg in napaja reke v severnih in zahodnih predelih države.

Letos zimskega deževja ni bilo. Akumulacije so se izpraznile. Zdi se, ko bi elektriko najbolj potrebovali, lahko obratujejo samo še od konicah, ponoči pa po pravilu stojijo, saj bodo sicer iztočile še zadnjo vodo.

Tako električne energije ni po vsej državi, tudi v Sloveniji ne, pa čeprav so slovenske električne centrale v letošnjem kritičnem januarju proizvedle celo za malenkost več energije kot v istem mesecu lani. Seveda mnogo premalo za lastne potrebe.

Razumljivo je, da so slovenske hidrocentrale v lanskim ugodnejši zimi dajale več energije, toda letos primanjkljaj kompenzirajo termoelektrarne z večjo proizvodnjo. Dotok vode v reke je sicer majhen, toda ni še minimalen. »Na Dravi smo imeli že mnogo manjšo vodo, kot je letos,« pravi tehnični direktor Elektro-gospodarske skupnosti Slovenije ing. Sebacher.

Ugotovitev, da letošnja proizvodnja energije ni manjša od lanske, seveda še ni pohvala. Saj potrebe po elektriki naraščajo. Potrošnja se je iz leta v leto vsakokrat povečala za 14 odstotkov. Trenutno bi vsa Jugoslavija potrebovala 42 milijonov kilovatih ur na dan, zaradi pomanjkanja pa so morali potrebe zmanjšati za 7 milijonov kWh na dan. Samo v Sloveniji je redukcija 2,2 milijona kWh na dan — energija, ki bi segrela 19 milijonov litrov vode z ledišča do vrelišča.

Vse se vrta okrog vode. Celo primera o zmanjšani energiji? Voda, ki je usahnila in pokazala na slabosti pri načrtovanju in investiranju. Tako nista zgrajeni dve hidroelektrarni — Globočnica in Trebišnica — ki bi po načrtu že morali obratovati.

In varok za to, da ne obratujejo ob roku, je v nerealno planiranem času, ko se generatortji morali začeti vrteti. Iz usahnile voda je pogledala nevarna investicijska politika, kjer

NAPAKE NA SUHEM

so izvajalci prišli v izbor za kredit samo takrat, kadar so predvideli nerealno kratek rok za izgradnjo nove elektrarne.

JUGEL — jugoslovanska elektrogospodarska skupnost — je zagovarjala načrtovanje novih elektrarn tako, da so računali z vodami povprečnega leta, češ za gradnjo rezerv nimamo denarja. V primeru suše pa naj bi reducirali največje potrošnike, tiste, ki proizvajajo karbid, aluminij in železove legure.

Premiselek, kolikor je takšno planiranje, ki predvideva redukcije že vnaprej, smotno, prepustimo energetikom. Gotovo je, da s tako izjemno sušo kot je letošnja, ni mogoče računati.

Toda podcenjevanje potreb ne gre! JUGEL je predvidel, da potrebujemo v Jugoslaviji do začetka leta 1968 novih central za tri milijarde kilovatih ur na leto, medtem pa so strokovnjaki Investicijske banke, ki naj bi odobrili kredite, ugotovili, da so potrebe mnogo preizkušene in da ne potrebujemo treh, ampak pet milijard novih kilovatih ur. Ugotovili so namreč, da bodo potrebe mnogo hitreje naraščale, kot so predvidevali elektrogospodarstveniki, da se zdi nerealno že vnaprej računati z redukcijami in da je nujno predvideti nerealno postavljene roke za izgradnjo elektrarn. Tako je banka že odobrila ponekane kredite za hidrocentrale, za termoelektrarne pa še ne. Pa brez njih ne moremo...

Kako potrebne so, se je izkazalo v letošnjem težavnem položaju. Ze od poletja naprej obratujejo s polno močjo. V trenutni kritični situaciji so zakurili kotle tudi v drugih industrijskih centralah, pa čeprav le-te zelo nerentabilno obratujejo. Prav ta preobremenjenost termoelektrarn — ni časa za prekinitev, ki jih zahteva vzdrževanje — je kriva, da včasih odpovedo.

4. februarja je v prostozračni napravi termoelektrarne v Šoštanjju prišlo do preboja na ločilnih stikalih.

V dispečerski službi v Ljubljani so zatrepotali kazalci na instrumentih. Tisti, ki kaže frekvenco v celotnem omrežju, je padel na 45 her-

zov. Aparatura, ki kaže, koliko moči daje Šoštanj, je pokazala ničlo.

Podfrenkvenčni releji so avtomatično izklopili vse manjše daljnovode. Primorska, Gorenjska in Notranjska so bile brez elektrike.

»Zaradi zemeljskega stika se mi je omrežje razletelo,« pripoveduje dežurni dispečer.

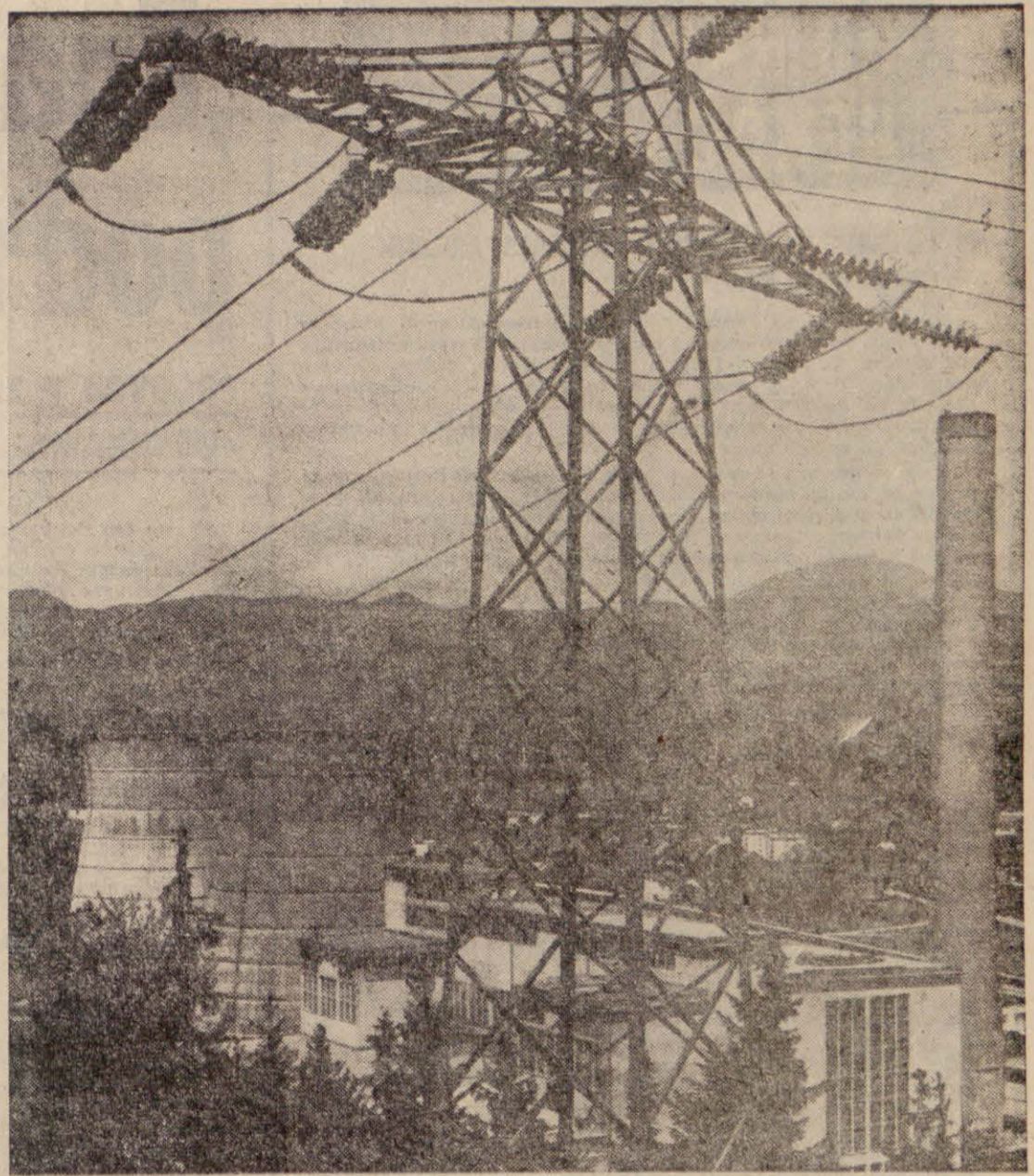
Zapeli so telefoni. Najprej je bilo treba vzpostaviti velike daljnovode, ki so bili izpadli. Nujno so potrebovali energijo. Saj velikih potrošnikov, ki so že tako zreducirani, niso mogli odklopiti.

Vskočila je akumulacijska hidrocentrala Vinodol. Dala je energijo in v četr uri je bilo stanje spet normalizirano. Vinodol je »očel zadnjo krič,« tako prazno je že akumulacijsko jezero. V Šoštanjju je na izolatorskih verigah delalo 35 ljudi. Uspelo jim je, da so do popoldne vključili v omrežje dva manjša agregata. Vešči, 75-megavatični, ob večerni konici potrošnje še ni dajal elektrike. Energija je prišla iz Avstrije. Centrale iz osrednjega dela Jugoslavije so pri Subotici dale nekaj energije na Madžarsko. Madžari pa so jo vrnili pri Varaždinu v zahodne predele države. Z največimi težavami je bila tudi konic prebrodena. Pozno ponoči se je vključil še veliki šoštanjski agregat.

Na videz je bilo vse spet normalno. Telefoni na dispečerji mizi niso več norili. Po slovenskih daljnovodih, ki so že tako obremenjeni preko vseh toplinskih in obratovalno varnostnih meja, se je spet pretakala energija.

Kritično stanje pa je ostalo. Tako kritično, da ga bo treba kar najprej začeti reševati. V zahodnem in severnem delu Jugoslavije potrebe po energiji stalno naraščajo. Novih elektrarn pa ni. Tako tudi v primeru, ko je v centralnem delu Jugoslavije energije dovolj — sedaj je ni več — oba daljnovoda, ki vodita v zahodni del, ne zmoreta prenesti vsega, kar bi potrebovali.

Slovenija, ki je bila do letos v proizvodnji električne energije še vedno aktivna — pozimi je energijo dobivala, poleti pa dajala — bo imela leta 1964 prihranjen primanjkljaj. Toplarna v Ljubljani, ki bo letošnja jesen začela dati 60 megavato, bo izenačila komaj letošnjo

povečano potrošnjo, drugo leto bo potrošnja narasla. Nujno bi potrebovali novo termoelektrarno. Krediti še niso odobreni, tuda ko bi lahko do letošnjega julija izpolnili naročila za trboveljsko termoelektrarno, bi le-ta že jeseni 1966 dajala novih 135 MW.

Vse jugoslovanske elektrarne so povezane s pačevino daljnovodov. Toda zaradi izgub pri prenosu — transformatorji in daljnovodi tudi niso zastojni — še ne pomeni, da je ceneje proizvedena energija v oddaljeni elektrarni v res-

nici cenejša od tiste — na videz sicer dražje — iz bližnje centrale. Tako je bil v današnjem centraliziranim sistemu izbran za graditelja tisti, ki je predvidel nerealno kratke roke za izgradnjo, stroške, ki so bili nižji od resničnih.

Ing. Sebacher: »Sedajni sistem, je stimuliral nerealne roke, stroške, ki so ngrasili čez noč, pa je nosila celotna skupnost.»

Odgovornost in pravice naj bi se zato prenesele nazaj. Prevladati naj bi ekonomski principi. Tisti, ki bi stroške presežek, naj bi jih tudi sam plačal.

ANTE MAHKOTA

Na relaciji: „Kaj je z mojo vlogo?“

V vsakdanjem življenju imamo mi vsi določene probleme, želje, zahteve in tako naprej, ki jih ne moremo kar sami rešiti, temveč je zanje »pristojen« nekdo drugi. Takoimenovana »oblast«, ljudje, ki sede za pisalnimi mizami v sobah zgražb, na vratih katerih piše, denimo, »Občinska skupščina...«

Ti ljudje so pogosto »barjera«, pred katero se zaustavi tok naših želja in potreb.

— Pogledjte — mi je pravil oni dan K. L. iz Škofljice — prošnja mi rešujejo že drugo leto in še zdaj ne vem pri čem sem! Pritiskam na kljuko in vedno dobim enak odgovor: »Se ni, tovariš! Pridite čez nekaj dni!«

Toda za vsako vlogo so predpisani točno določeni roki, v okviru katerih je »tisti, ki sprejme predmet v obravnavo« dolžan ta predmet tudi rešiti. Toda praksa kaže, da le malo občanov ve, kdaj in v kolikem času so dolžni na občini, na socialnem zavarovanju ali kjerkoli drugje, kamor vlagajo svoje prošnje in zahteve odgovoriti, rešiti ali pa jih vsaj obvestiti o »usodi« njihove vloge.

Reporter je zato skušal zasledovati nekatere izmed prošenj in vlog, ki so jih občani vlagali in naslovili na občinsko skupščino Ljubljana-Bežigrad. Želeli smo ugotoviti, koliko časa potrebujejo za rešitev neke vloge, koliko časa za to predpisuje zakon in koliko časa dejansko rešujejo vložene prošnje, priitžbe, zahteve itd.

S prijazno tovarišco v sprejemni pisarni sva bila brž domenjena. Ko sem ji razložil svojo željo, je takoj odšla v drugo sobo, odkoder je prinesla štiri pravokotne skatle s kartončki.

— Tu so primeri s področja priznavanja delovne dobe; v tej so vloge prošnje za odobritev lokacij, v naslednji prošnje za socialne podpore in slednjič, prošnje za odobritev obrtnega dovoljenja.

Rekel sem ji namreč že prej, naj prinese seznam vlog vseh tistih vprašanih in problemov, ki državljane najbolj tarejo in pri katerih je dolgotrajnost reševanja najpogostejša.

— No, prosim, če ste tako prijazni in izvlčete kar na slepo enega izmed kartončkov, kjer so vloge za priznavanje delovne dobe — sem ji dejal, in kot bi vlekla iz bobniča sreče najprej odšla, je potegnila spis B. A. iz Seškove ulice v Ljubljani, ki je vložila prošnja za priznavanje delovne dobe dvajsete ga januarja letos.

— Mi lahko poveste »usodo« tega spisa? — vprašam.

— To bova morala pa na oddelek: do referenta, ki ta spis rešuje — je odvrnila.

In odšla sva — do drugih ali tretjih levih vrat v pritličju.

— Oprostite, rad bi vedel, kaj je z vlogo tovarišče B. A. z dne 20. I. letos. Ona je namreč...

... Da, vložila je prošnja za pravno pomoč.

— In kako bo rešena ter kdaj?

— Po zakonu o upravnem postopku je rok dva meseca, vendar pa je le redkokdaj tudi dosežen... Veste, če ima priče v drugih občinah, kličemo njih in potem se zadeva zavleče. Komisija pa zaseda prav tako le enkrat mesečno.

— Pa ste priče že vabili na zaslišanje?

— Se ne — je odvrnila referentka in bilo ji je malce nerodno.

Od dne, ko se je stranka zglasila v vložišču je minilo dober mesec dni...

Lokacije — »izven zakona«

Če za reševanje vseh mogočih prošenj obstajajo določeni zakonski roki, teh za izdajo ali odobritev lokacije — ni!

Naj Peter ali Pavel naredi ne vem kaj, toda lokacije ne bo dobil tako kmalu. Zlasti ne, če gre za »sporna« zemljišča. Zato sva z načelnikom oddelka za komunalne zadeve občinske skupščine kar hitro dala »ad acta« spis C. M. iz Vidma, ki je vložila prošnja že novembra lani.

Potem mi je načelnik obrazložil strnjevo pote, ki jo mora prehoditi spis za odobritev lokacije, ki ga vložijo državljani. Ta pot je takale:

● Vložiti prošnja v sprejemni pisarni, ki ga takoj posreduje oddelku za komunalne zadeve. Leta razpiše ogle »na licu mesta« v okviru upravnega postopka. Če je prošnja za zemljišče v gradbenem okolju, jo odstopijo v nadaljnjo obravnavo Zavodu za urbanizem, ta republikemu inspektorju, če pa ni, je treba počakati sejo sveta za urbanizem (svet za urbanizem občinske skupščine Ljubljana-Bežigrad že petkrat ni mogel razpravljati, ker ni bil sklepčen), ki se običajno sestaja enkrat na mesec. Če je tam vse rešeno, gre vloga na urbanistični inspektorat, nato na zavod za urbanizem OLO, ki imenuje še posebno komisijo...

Ne vem, če sem vse natančno zapisal, vendar naj mi bralci oprostijo; v tem labirintu bi se še marsikdo izgubil.

— Pa se vam ne zdi...

— ... Da, papirja je malo preveč. To drž! Pa kaj hočemo, ko je pa kopica neresenih problemov.

— Zdaj mi je torej jasno, zakaj ljudje čakajo toliko časa na izdajo potrdila za lokacijo, če žele graditi. In tudi zakonodajalca razumem, da ni predvidel roka, do kdaj morajo biti lokacijska dovoljenja izdana.

— Res je. Toda, da ne boste mislili, da je vedno tako. Omenil vam bom enega izmed morebitnih izjemnih primerov. Z. J. je vložil prošnja za lokacijo 22. XI. lani in je 1. II. že dobil dovoljenje! Srečo je imel — je še smeje dodal načelnik — da so se komisije sestajale redno in da so njegove vloge romale na pristojna mesta prav tedaj, ko jih je bilo moč sprosti reševati...

Tudi premalo ekspeditivnosti

S prošnjo državljanka B. F. sem prišel do referenta za socialno skrbstvo. Tovarišica mi je dejala, da je njen primer »ad acta«, ker so ga odstopili stanovalski skupnosti. (Gre namreč za enkratno socialno podporo, za katere so pristojne stanovalske skupnosti, ki dobivajo za to tudi dotacije občinskih skupščin.)

— Pa sicer, mi lahko poveste, zakaj se občani pritožujejo, da morajo dolgo čakati na rešitev prošenj?

— Osmedeset odstotkov jih rešimo v roku dveh mesecev, kolikor je predvidel tudi zakonodajalec. Ostale pa... No, smo tudi premalo ekspeditivni. In tudi birokracija je vse preveč... Za en primer, pa naj bo jasen ali ne, morajo čakati na mnenje tudi sedmih ali osmih komisij! In če se te ne sestajajo redno? Potem pride do upravičenih negotovanj!

Če ujameš...

S prošnjo za obrtno dovoljenje P. K. iz Zgoranjih Jarš, ki jo je vložila takoj po novem letu, nisem imel težav.

Referent za obrt mi je takoj postregel s podatki...

Tovarišica je vložila prošnja za obrtno dovoljenje 3. I. letos. Željo ima izdelovati izdelke iz plastičnih mas in umetnih smol.

— Odgovorili smo ji 15. I., da ji ne moremo izdati dovoljenja, ker še ni novih predpisov za izdajanje tovrstnih obrtnih dovoljenj... Zdaj čakamo...

— Koliko časa pa morajo državljani čakati na izdajo obrtnega dovoljenja?

— Če imajo srečo, da se pristojni svet za obrt sestaja redno, to se pravi vsak mesec, lahko dobe dovoljenje že po nekaj dnevih. Seveda, če izpolnjujejo vse pogoje. Sicer pa je rok — mesec dni!

Reporterjeve ugotovitve glede tarnanja državljani, da morajo čakati po »mesec« in »mesec«, da dobijo rešitve, odobče ali obvestila glede svojih želja in zahtev, bi lahko strnil v nekaj dejstev:

● Dravljani največkrat ne vedo, v kolikem času morajo upravni organi rešiti njihove prošnje.

● Rok, ki so predpisani, so dostikrat preddolgi, dasiravno ne gre zametovati dejstva, da uslužbenci največkrat rešujejo zadeve hitro, čeprav obstajajo tudi v tem določene izjeme.

● Posamezne prošnje so tudi tako zamotane, da terjajo daljše časovno razdobje za obravnavo.

● In slednjič — zdi se, da je vse preveč papirnate vojne, ki reševanje le zamotava. Če bi v tem oziru naredili korak naprej, bi bili tudi glede izpolnjevanja rokov precej na boljšem kot smo zdaj.

I. A.

ogledalo

Avstrijski rušilec Voyager se je potopil. (Delo 11. februarja — naslov na zadnji strani.)

Napeto beremo, da bi izvedeli, ali se je avstrijski rušilec potopil v Vrbskem jezeru, na Dravi ali Muri, pa spoznamo iz članka, da je bil avstrijski.

Naš časnik je skrbno beležil dramatične podrobnosti o Friču, odkar se je popularni vratar Olimpije 28. decembra lani težko poškodoval v prometni nesreči pri Jercpi. Borut je ob nesreči...

To, da bi namreč čimprej okroval in se kmalu vrnil na igrišče Olimpije, Borisu Friču želi tudi Ponedeljski dnevnik.

(Ljubljanski dnevnik 10. februarja — »še bom igral nogomet«.)

Mladi vratar nogometnega moštva Olimpije Tomaž Frič, se je 28. decembra lani hudo poškodoval pri prometni nesreči na Jercpi. (Ljubljanski dnevnik 6. januarja — »Kdo je zdravnik, ki je rešil vratarja Friča?«)

Kolegi od Ljubljanskega dnevnika se očitno ne morejo odločiti med Borutom, Borisom in Tomažem. Mi bi bili za Tomaža.

»Crvena zastava« bo izdelala letos 35.000 vozil in rezervnih delov v vrednosti dve in pol milijarde dinarjev.

(Večer 12. februarja — »Objube savodov Crvena zastava«.)

Veselite se proizvodna cena čilka bo 71.423 din, če pa upoštevamo vrednost rezervnih delov, pa še manjša!

PO NAŠI DEŽELI NEKOČ IN DANES

● LEGENDE IN RESNICE O ENI NAJSTAREJŠI CERKVA PRI NAS

Ce se peljete po Dravski dolini od Dravograda proti Mariboru lahko kmalu potem, ko minete Vuzenico zagledate na napetem travniku pod čestnim nastopom na levi majhno, belo, nekam vegasto cerkvico z še poornelo streho iz lesenih skodel. To je podružnična cerkev Janeza Krstnika na Spodnji Muti. Ob njej se je — predvsem zaradi njene starosti — spletlo že nekaj legend, ki se jih je posrečilo zgodovinsko ovrčiti ali pa vsaj ne dokazati.

Tako so Avstrijci še pred kratkim vmeto zagovarjali domnevo, da je sezidan na temelju nekdanjega rimskega templja; k temu mnenju jih je nagnila njena okrogla oblika. Vendar tega ni moč dokazati. Da je njena mladja okrogla tlorisa pa je pripisuje gradbenemu slogu romanske dobe, v kateri je cerkva nastala. Preskrbetelj je gotoli in pozneje prizdal.

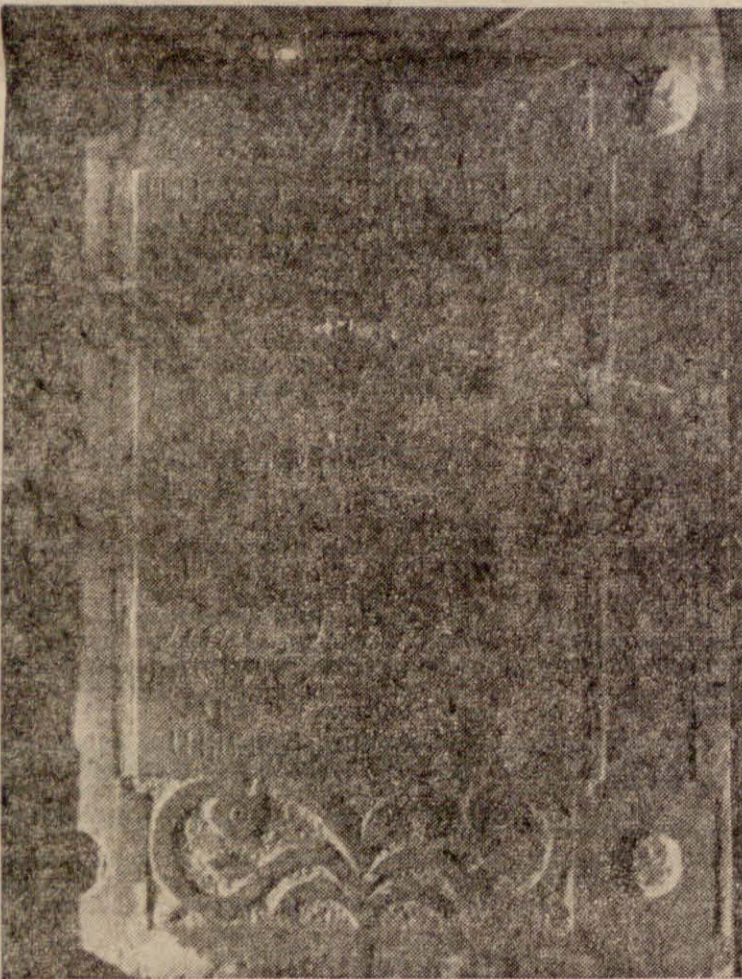
Cerkvica stoji ob nekdanji skrajševi cesti, ki je povezovala Dravograd, Zgorunjo in Spodnjo Muti in — skozi Dravski gozd — Maribor. V srednjem veku je bila na Muti mitnica — to pa je skoraj vse, kar vemo o pomembnosti tega kraja v tistih davnih časih, ko je cerkva nastala. Zato ni čudno, da je tudi čas njenega nastanka sporen. Na pomoč je priskočila legenda, ki pripisuje posvetitev te romanske rotunde papežu Leonu IX. Ta naj bi jo posvetil leta 1058, ko je potoval po Koroskem in Stajerskem. A tudi tej legendi, ki jo je prevzel celo napis

v cerkvici, ni bila sojena dolga veljava. Zgodovinarji so jo ovrgli, ker je papež Leon umrl že leta 1054! Po drugih virih pa jo je vendar posvetil ta papež, le da že leta 1052. Druge, točnejše ali zanesljivejše letnice ne poznamo. Vendar pa sodi — ne glede na razliko dveh, starih ali šestih let — cerkva na spodnji Muti med najstarejše znane kulturne stavbe na Slovenskem.

● HUMOR PREDNAMCEV NA NAPISIH

Med mnogimi napisi, natisnjenimi v kamnu, vrganimi v lesu ali kako drugače ohranjenimi je tudi marsikateri tak, ki na veder način pripoveduje o sicer resni ali celo žalostni stvari. V teh napisih, bodisi na znamenjih, bodisi na nagrobnikih ali kje drugje, je naš preprosti človek večkrat pokazal večkrat izreden smisel za šalo ali komičnost položaja, saj je znano, da je najbolj resna stvar najbližje smešnosti. Ta humor je navadno preprost, brez esprita zato pa zdrav in klen ter dobro predstavlja človeka in razpoloženje, ki sta mu botrovala. Včasih se ti napisi odlikujejo z originalnostjo, čeprav niso ravno smešni, pa naj bo to zaradi narečja v katerem so prostodušno zapisani ali pa zaradi načina izražanja, ki je lasten prebivalcem in dobi. Tokrat smo izbrali dva: prvi je nagrobnik na cerkvi v Tomaju, na katerem se Paul Puppis leta 1881 takole poslanja od sveta:

BUH SVAMI LUBIMOJI BRATJE INU SESTRE, TUKAJ BOM SVAMI POZHI VAVU DOSODNIGA DNEVA. VSEMIJI TUKAJ JEMOJA KAMBRA SES STERIH SHAGANZ (šaganec — desk) SBITA INU SES SELENOTRAVO POKRITA. KAI NUZA BOGAT BITI; KIR MORE USESAPUSTITI

in tako dalje, pri čemer ni posem jasno, ali gre v zadnji vrsti za »se zapustiti ali za »ušesapustiti«?

Drugi tak zanimiv napis je pri znamenju na sv. Tihnu na Krasu. Se. Tih je bil namreč patron deklet in namj so se obračala, če so hotela dobiti moža. Tako je nastal tudi napis:

Soeti Tih s Krasu
Dej moža, čeprav do pasa.
Nej bo s testa al s kamna
Samu de je možičiga znamna.

● VIHARJI IN TOČA V SLOVENIJI

Pisci šolskih kronik so pozorno zabeležili več ujm z viharji in točo. Na Otočcu pri Novem mestu je 19. julija 1873 strahoten vihar s točo odnašal strehe in podiral koloce. V Fari in Vasi ob Kolpi se je 15. februarja 1878 naglo izvila takšna nevihta s snegom in dežjem, da je belt dan takoj zaprnila temna noč. V Gabrovci je leta 1885 strahovita toča pobila vsa strešna opremo na šolskem poslopju, v Fokoncih pa je šolsko streho močno poškodovala 5. avgusta 1928. V Petrovi nasti pri Crnomlju je vihar s točo in nalivom 7. julija 1894 odtrgal in odnesel veliko semje z bregovitihi njiv na Petrovski polje, ki ga ob večjem dežju na dolgo in široko poplavlja kraška voda. Leta 1897 je toča močno prizadela Vimco, Adlešiče, Podzemelj in Gradac, skoro ves pridelek pa je uničila leta 1946 na Stajem vrhu. 29. oktobra 1927 je buče vihar porušil šolo v Vodičah in podrl mnogo gozdnega drevja. Toča, debela kot kurja jajca, je padala v Dramijah leta 1931 in istega leta 15. junija v Rožni dolini na Stajerskem pobila poljske prideleke ter tudi mnogo ptič pevk in zajcev.

Enajste šole pod mostom' ni več

POGOVOR Z ZADNJI MA VRHNIŠKIMA PERICAMA,

»UČENKAMA ENAJSTE ŠOLE«

Sli sta čez Cankarjev trg. Počasi, upognjeni. Obe v črnem, s sivimi lasmi in svetlimi rutama, vedrom perila in velikima lesenima perilnikoma. Preden sta prečkali cesto, sta obstali in mimoidoč ju je vprašal:

— Prati? Mrzlo je še...

— Treba je. Saj je danes sonce, ki sije pod most. Na enajsti šoli je kopno, — sta se zasmejali in šli naprej. Počasi, upognjeni.

Zdolskov Janez ju je srečal, jima vzel perilnika in stekel po bregu k vodi.

— Je tu enajsta šola pod mostom, o kateri je pisal Cankar, — sem vprašal ženi, ki sta se (ne bi verjel, če ne bi videl) lahkonogo spustili po bregu.

— Bila je, — sta dejali, — o, včasih je bila, zdaj pa je ni več. Midve sva zadnji,

nse kaj drugega. Ali veste, kaj smo včasih dejali na Vrhniškimi, ki so se delale zelo pametne? Ne veste? Rekli smo: — Ti si pa brihtna, kot bi hodila v enajsto šolo pod mostom! — In veste zakaj smo rekli tako? Tudi ne veste? Zato, ker si včasih tu pod mostom lahko izvedel prav vse.

— Ja, pa res prav vse, — je povzela mlajša Marija, — tule nisva prali le midve, dvajset, petindvajset nas je bilo. Ko smo videli, da se ena odpravlja pod most, smo šle za njo še druge...

— Luštno je bilo... Smejale smo se, opravljale celo Vrhniko in Vrhničane podolgem in počez ter prale. Ena je vedela kot druga. Velike žehete smo imele, pa nismo bile nič trudne. Zdaj pereva le še midve... Majhno vedro prineseva, opereva in greva. Stari

mila sosedja, — več kaj Mici, ali se še spomniš tiste nevihte, ko...
— Se, še! Pusti, bom jaz povedala... Nekoč nas je tule pralo, kot pogosto dopoldne, približno petnajst. Lepo vreme je bilo, sonce je sijalo. Nenadoma pa se je stemnilo, kot pomoči, zaphal je veter in v hipu je prišla huda nevihta. Prestrašene smo z vode pobegnile domon. Popoldne in naslednje dni so ljudje govorili, da je bila nevihta zato, ker je v potok Bistro, ki se izliva v Ljubljano, skočila neko dekle, ki je bilo nesrečno zaljubljeno ali kaj. Kdo ve, morda je res?
— Beži, beži Mici... Petindvajset let

pa še midve ne prideva tako pogosto kot včasih.

Janez je bistro gledal med kamne.

— Kapiji? — sem vprašal.

— Odkimal je. Potem mi je povedal poto:

— Včasih še lovimo, vendar vse manj. Se ne sme.

Marija Razložnik, petinsedemdeset let ji je, in Marija Logar (— Jaz sem še mlada, — je dejala, — komaj 57 jih imam) sta se pripravili k delu. Stopili sta k vodi, pogledali, če je bistra, odložili vedro, stopili na primerne kamne (— Če imaš mokre noge, zebe —), si pripravili perilnike in začeli prati. Sedel sem na suho travo za njunim hrptom.

— Ni več kot je bilo, — je začela starejša in pogledala sosedo, ki ji je brž pritrčila:

— Ni, ni! Škoda...

— Včasih je bila tale enajsta šolau

sva, utrudiva se, pa se nama še govoriti ne ljubi.

— Res je. Danes imava le eno vedro, včasih pa jih je imela ena po šest. Prale smo lepše, kot perejo zdaj s stroji in manj se je strgalo.

Tako sta govorili in obujali spomine. Vse sem jima verjel, le tega ne, da se jima zdaj še govoriti ne ljubi. Preživi sta bili za to.

— Tule pod mostom, prej je bil drug most, je bila včasih lepa trata, — je nadaljevala Razložnikova, — zdaj pa so tu grdi kamni. Lepše je bilo, za vseh, dvajset ali še več je bilo prostora. Se zdaj se spomnim, kot bi bilo včeraj... To, da je bila prva, je bila že kar njen pravica. — Ne maram, da mi kalite vodo, — je dejala. Pustile smo jo, ker je bila najbolj nabrta od vseh in ker je največ vedela. Bila je hudega jezika in nikoli ji ni zmanjkalo besed...

— Dobra punca je bila, — jo je dopol-

perem tu, pa že vem. Ni bila nevihta zato. To so le govorili... Nevihta je bila kar tako.

— Jaz perem pa več kot petdeset let tu, pa trdim, da nihče ne ve, zakaj je bila. Veš kaj: tako me zebe v roke, da bom kar šla.

— Počakaj, da še tole oplaknem, pa greva.

Pa sta še oplaknili, spravili perilo v vedro (Janez je spet nesel perilnika v breg) in se pogrnili v breg. Kot bi ne imeli si-vih las... Na vrhu sta se še ozrli v vodo in odšli. Počasi, upognjeni.

— Kje sta bili? — ju je vprašal voznik s konji.

— Na enajsti šoli pod mostom, — sta se zasmejali.

— To bo grmelo! — je dejal voznik, pogledal v nebo, se zasmejal in pogljal konje.

EVGEN JURIC

T. FORNEZZI

ALI SO ZAKONSKE ZVEZE PRVIH POVOJNIH LET VELJAVNE?

„Oče-ti si pa še fant...“

Ni dolgo, kar sem srečal znanca, književnika. Kot ponavadi sem ga vprašal, kako mu gre:

»Oh, težave z zakonom...«

Ko mi je tako odgovoril, sem takoj pomislil na ločitev.

»Kje pa?« je zamahnil z roko. »Kako naj se ločim, ko pa še poročen nisem.«

Zdelo se mi je, da se šal, saj vsi vemo, da ima književnik ženo in tri hčerke — najstarejša je maturirala, najmlajša hodi v osmi razred osemletke.

»Saj se ne norčujem. Nisem poročen in tudi nikoli nisem bil. Moji otroci so nezakonski. Pogledjte!«

Pokazal mi je časopisni izrezek, kjer neka bralka sprašuje, kaj naj stori, ker se je bila leta 1945 poročila na Ljudskem odboru v Čačku, ko pa je pred nedavnimi potrebovala poročni list, so ji povedali, da mož in ona sploh nista vpisana v poročno matično knjigo.

Sodnik Okrožnega sodišča iz Beograda je po časopisju odgovoril, da je bil Osmovni zakon o zakonski zvezi sprejet šele leto po njeni poroki — leta 1946 — in da je bila po tem zakonu dolžna prijaviti svoj zakon matičarju, ki bi ga vpisal v novo poročno matično knjigo. Ker tega v določenem roku, ki je potekel maja 1947, ni storila, je njen zakon neveljaven. Na koncu je sodnik prabil: »Zato se morate ponovno poročiti, da bi dobili pravice, ki vam gredo kot zakoncu.«

To vprašanje in seveda še bolj odgovor, je vzmirlilo številne stave zakoncu.

Književnik se je razburil: »In kaj naj sedaj storim? Naj se ponovno poročim s svojo ženo? To pa, da sem se pred pričami in pred predsednikom beogradskega Ljudskega odbora poročil leta 1945, pa ni nikomur mar! Obe pričji sta še živi in zdravi. Ali njuno pričevanje ni nič? Če so uslužbenca na ma-

tičnem uradu pozabili prepisati naša imena iz ene knjige v drugo, nisem kriv jaz. To vendar se ne more biti razlog, da razveljavijo zakon.«

In ogorčeno je potegnil iz žepa poročni list, češ ali je ta dokument tudi brez veljave.

»Potrdilo o sklenjeni zakonski zvezi«, je natisnjeno na dokumentu. Listina pripoveduje o pričah in mladoporročencih, na koncu je rdeč pečat in podpis uslužbenca v oddelku za notranje zadeve.

»Kaj pa če umrem? Nesreča... je nadaljeval znanec. »Kaj bo potem z ženo? Sedaj moram izbirati! Ali naj se ponovno poročim in prečtam 18 let zakona, ali pa naj ostane moja žena brez pokojnine. To je samo materialni del težav. Kaj pa etika? Nekaj časa smo se smejali. Se sedaj mi včasih pravi hčerka: Oče, ti si pa še fant... ali se nasmejam mami: In ti dekle... Toda to samo doma, za zaprtimi vrati. Pred drugimi molči. Sram jo je. Le kaj pravijo k temu ljudje, ki naj bi odločali o veljavnosti zakonov?«

Sodnik dr. Milenko Stanojević nam je povedal primer Ivana S., ki se je marca 1945 poročil s svojo ženo Rozo. Tudi on je bil med tistimi, ki leta 1946 niso prebrali poziva v časopisih in niso na novo prijavili zakona. Šele pred nedavnimi, ko je potreboval poročni list, je izvedel, da njegov zakon ni veljaven. Imel je sicer potrdilo o sklenjeni zakonski zvezi, toda to ni zadostovalo. Pritožil se je na sodišče, to pa je razsodilo: »Zakonske zveze ni...« Ivan S. je naprej istal svoje pravice. Pritožil se je na srbsko vrhovno sodišče in kasneje na zvezno vrhovno sodišče, toda obkram so potrdili razsodbo nižjega sodišča.

V občini »Stari grad« v Beogradu imajo spravljene stare matične knjige še od takrat,

ko Zakon o zakonski zvezi še ni bil sprejet. Tudi v teh starih knjigah matičarka ni našla imena književnika, ki nam je potožil o svojih zakonskih težavah, pa čeprav je izjavila, da je potrdilo, ki smo ji ga pokazali, verodostojno. Sodni, da je najprej treba sprožiti upravni ali sodni postopek, ki bi dokazal polno veljavo starega poročnega lista, potem pa bi šele lahko prenesli podatke v matično knjigo in to z datumom iz leta 1945.

»Toda takšne sodbe. ne bi nikoli izrekel,« je kategorično zardil sodnik okrožnega sodišča v Beogradu. »Saj bi razsodil protizakonito. Dokument ne more biti dokaz, če nima svoje zakonite osnove, in to je poročna matična knjiga. 91. člen zakona o zakonski zvezi, to še posebej poudarja.«

Sodnik nam je povedal tudi o Stevanu P., ki se je poročil leta 1945, ko pa je zvedel za 91. člen zakona, je sodil, da se bo žene na lahek način otresel. Tožil je ženo in zahteval, da sodišče ugotovi neveljavnost zakonske zveze. Predsednik sodišča pa je zahteval, da mora predložiti potrdilo, da zakon ni vpisan v poročno matično knjigo. Stevan je bil pričrčan, da bo potrdilo z lahkoto dobil, saj niti žena niti on nista na novo prijavila zakona. Toda matičar ju je še leta 1946 kar sam zapisal v knjigo in tako je žena dobila poročni list, sodišče pa je odločilo, da je zakon veljaven.

Se bolj nenavadno se zdi primer dveh zakoncu, ki sta se poročila leta 1945 in njuni otroci že študirajo na fakulteti, starša pa se želita sporazumno ločiti.

»Da bi se lahko ločila, sva morala sodišču najprej predložiti potrdilo, da sva bila poročena, nam je povedala soproga. »Tega pa seveda nisva mogla, ker sva tudi midva med tistimi, ki leta 1946 niso prijavili zakona.

V magično številko 13 ne verjamem. In sploh ne vem, zakaj bi bila magična, res pa je, da je bil minuli trinajsti, črni dan za Kranjskogorsko železnico in 6 holandskih turistov. Lahko pa bi bil še bolj črn, če ne bi bilo v nesreči — veliko sreče.

Cetrtek, 13. februarja:

V prezn mraku se je 6 holandskih turistov drug za drugim odpeljalo z zgorne postaje drugega dela vitranske železnice nazvold.

Kaj se je zgodilo nekaj minut kasneje, za sedaj še ne ve točno nihče. Med četrim in petim stebrom, kjer železnica prečka smučarsko proggo v višini dobrih 4 m, se je iznenada smela nosilna jeklena vrvi. Vseh 6 holandskih turistov je s sedeži vred padlo na tla. Le nekaj sekund zatem je neslužbenec železnice na spodnji postaji opazil, da se je zgodila nesreča in je takoj izkličil pogonski motor.

Nesreča na železnici se je končala neverjetno srečno. Huje poškodbe sta utrpela le zakonca Griffioen, zlasti mož, ki si je huje poškodoval hrbtnico in roke, medtem ko je žena dobila živčni šok. Ostali Holandci so odnesli le nekaj prask. Ponesrečenega Griffioena so kmalu po nezgodi z rešilnim čolnom reševalci odpeljali do ceste, od tam pa z rešilnim avtomobilom v jeseniško bolnišnico. Po neurednih izjavah ima ponesrečeni Griffioen poškodovano eno izmed hrbtničnih vreten in je dobil mavčni ovoj.

Skupina holandskih turistov, ki je 14 dni zimovala v Kranjski gori, se je v soboto zjutraj vrnila domov. Zakonca Griffioen bosta še nekaj časa ostala na zdravljenju v Kranjski gori.

V Kranjski gori se med domačini in gosti o nesreči precej govori, domače in razpravlja. Vendar uradne izjave še ni, kar ima za posledico precejšnjo negotovost.

Na postaji Ljudske milice mi v zvezi z nesrečo niso dali nobene izjave. Zvedel sem le, da so še isti dan ustanovili posebno komisijo, ki si je temeljito ogledala kraj nesreče. Obrnil sem se do direktorja železnice Vida Černeta, ki mi je na vprašanje, kako je prišlo do nesreče, odgovoril:

»Vzroka žal ne vemo. Pregledali smo oba kritična stebra, vendar nam ni znano, kako je mogla nosilna vrvi pasti iz nosilnih koles. Sledi o tem ni nobene in se kaj takega do sedaj še ni primerilo.«

Nosilna vrvi bi na kranjskogorski železnici lahko snela kvečjemu v primeru gubanja železnice, zaradi česar bi vrvi začela valovati in bi skočila iz kolesnih žlebičev. Varnostenci, ki so v glavnem starejši ljudje pa trdijo, da niso počeli ničesar takega, kar bi lahko povzročilo nesrečo.

Za sedaj torej še ni znan vzrok, ki je botroval nesreči na drugem delu vitranske sežleznice, ki je drugi dan po nesreči, v petek, ponovno normalno obratovata.

DANILO RUŽIČ

SREBRNE NOČI NEPALA

Shangri-La! Skrivnostno ime za prečudovito Katmandujsko dolino. Koliko poezije je v tem imenu, koliko fantazije v teh neznanih besedah! To je mesečina sredi noči, rajski vrt Eden pod najvišjimi gorami sveta, rumena roža na zelenem plišču prostrane Azije, utrip mladega srca v toplim ženskem srcu. To je bela pomlad in rdeča jesen sredi velike azijske kopnine. Že tretji dan se blešči pred mojimi očmi impozantna, v sneg in led vkopana himalajska veriga. Kakšno mogočno hrbtenico ima Azija, mati naših kontinentov!

Podnevi se gode megle krog njemih vrhov, ponoči se svetijo gore, kot jih bi zalila prava polarna svetloba. Podnevi se v mislih preselim na visoke gore, ponoči se gore preselijo v dolino.

V Afriki govoriš s skrivnostnimi jeziki, v Aziji z zvezdami, v Indiji z rekami, v Nepalu pa z gorami. Ta dialog se nadaljuje vso noč, zjutraj pa se rumena kroglja triumfalno zasveti na obzorju. Noč se je umaknila, kot bi zamahnil z mečem, dan se bo pogoltno v nebo kot plit feniks.

Neka skrivnostna meglica je nad Katmandujem, že več ur visi v zraku. Himalajski demon je priplaval na belem oblaku, razpel je kopreno čez široko dolino — kaže je lepši pogled na gore!

Na zahodu sta Annapurna, Dhaulagiri, na vzhodu pa Everest, Gaurisankar in Makalu. Ta imena morate izgovorjati z vsem spoštovanjem, to so olimpijski bogovi Azije.

Falang osemstisočakov prekinjajo in dele v manjške, zaključene skupine niže, z gozdovi pokrite gore. Tudi bojna Himalaja se včasih rada širje. Ali ni so rekli že stari Grki: včasih zadremije tudi Homer...

Nepal je daleč od morja, na meji med Indijo in Kitajsko. Nasi stari bi rekli, da je za devetimi gorami in da je vmes sedem dolin.

Cez teh devet gor in sedem dolin gre ena sama cesta, vredna tega imena. Po tej gredo vsi, ki radi potujejo v starem, klasičnem stilu, lahko pa se, seveda, pripeljeta tudi z letalom. Videti dežele s plitje perspektive, zato pa boste pričrkajani za lepe pesnice.

V dnevem letalu se potopite asfaltna cesta čez 8163 čenjev (cca 2550 m) visok prelaz Shim Bhanjan, zatem se v ostrih zavojih spusti v dolino, polno skrbo obdelanih teras, potem gre še najmanj dvakrat gor in dol, nato se odpre široka Katmandujska dolina, srce Nepala.

«Caution, seven loops ahead» — pazite, pred vami je sedem nevarnih ovinkov. «Remember, life is always sneaky» — zapomnite si, življenje je vedno dragoceno... piše na najbolj nevarnih mestih.

Ena sama neprevidna krivnja, pa... Nekateri niso ves čas odmaknili očesa od volana. Spet drugi so brezskrbno uživali v vožnji, zanesli so se na sojerja.

Vendar smo se vsi odahnil, ko smo prispeli v Katmandu. Za danes smo odnesli zdravo kožo, za nam je bila cesta, polna nevarnih serpentin.

Asfaltna žila čez ostre grebene Sivulika je veliko inženirsko delo, spomenik 20. stoletja. Gradili so jo Indijci, in sicer kot pomoč v okviru Colombo plana. Široka je 5-6 metrov, asfaltno cestnišče pa je še ožje, le za en voz.

Z gorskimi cestami v Alpah se tehnično seveda ne more primerjati, zato pa jih prekaša po svojem scenariju. Kakšni čudoviti pejzaži se vrste v dolini poti, kakšne idilične vasi, obrobljene s palmami pa eukalipti in himalajskimi cedrami, se razgledujejo s strmih, od sonca ožganih pobočij. Kakšno noč bi doživel tu, če bi potoval na svojo pest.

Tudi z italijanskimi astradamis v Etiopiji se ne more meriti. Toda za Nepal je to več kot cesta skozi džunglo, to je okno v Indijo, v svet. V sosednji Tibet gre le nekaj kozjih poti, pač pa nameravajo Kitajci povežati Katmandu z Laso, prestolnico tibetske dežele. Nekdaj so hodili v Tibet, čez gore, po soč, za menjavali so jo za riž in pšenico, sedaj ne morejo niti na božjo pot.

Se Nepal približuje Kitajski, se sprašujejo nerazumno v Delhiju, je Peking že začel ofenzivno proti himalajskim kneževinom? — ugotovijo indijski listi.

Rad bi bil v gorah za časa monsunu. Takrat ko se trgnjo na nebu težki oblaki, se bliska in treska v dolinah, beže živali v valine, drve z gora lavine. Takrat pokajo demoni svoje zobe... Se jih morja bojite? Takrat se sprosti dolgo združevane energije, zrak pa pretresa prave toposke eksplozije... Tada se narava popolnoma prenoči, nov plišč dobi, lepši je od najlepšega spomladanskega plišča.

V Nepal sem prišel v suhi dobi. Na južni strani Sivulika, prve gorske pregraje, ni bilo več nobenega listja, tudi drevesa so bila gola. Zemlja je zrtala, prosta je za dež, o kako je bila razpokana! In vendar se lahko celo po takem gozdu sprehatjo lagri brez vsakega šuma...

Prve dni sem se počutil kot bi me spustili s padalom na sredo Hemeruna. Odprti sem moral popolnoma nove registre v glavi, razmetati ljudi, ki jih še nikoli v življenju nisem videl, a ki tudi sami se niso videli veliko belih ljudi.

Nepalu so viskine pečate gore za džunglo. Prve so ga izolirale od Tibeta, druge zavarovale pred napadi iz Indije. To je bila naravna trdnjava, ki je ni bilo težko braniti.

Ameriška revija «National Geographic» deli prebivalstvo Nepala v tri velike etnične skupine:

1. Indoiranci (sem spadajo tudi Gurki, najboljst vojski Azije) so v dolinah, v južnem in srednjem delu dežele;
2. Tibeto-Burmanci so v višinah 4500—8500 čenjev, se pravi v podnožju visokih gor — tu so življenjski pogoji najbolj ugodni;
3. Tibetanci pa žive na planotah, visokih nad 8000 čenjev — 2500 metrov nad morjem. Teh je tudi najmanj. Vsi so budisti.

To je močno poenostavljena shema, dejansko sestoji prebivalstvo Nepala iz celega tuceta plemen in kasti. Prvo besedo imajo še vedno Gurki. Prišli so iz Indije, odkoder so v 14. stoletju pobegnili pred muslimanskimi vladarji. Ti so jih preganjali ko pse. Naselili so se predvsem v severozahodnem delu dežele, kjer so kmalu nato ustanovili lastno kneževino. V osemnajstem stoletju so združili v svojih rokah več manjših kneževin, nato pa so razširili svojo oblast nad vso deželo.

Je Nepal na koncu sveta? Kdo trdi to! Res je, na vratih hotela «Parasae» piše «Welcome in Nepal, Land of Yeti and Everest», toda to je le za tujce. Prav te dni sem videl v enem tujakšnji kinematografu »Deset božjih prepovedi«. Pred nosom Everest! Kaj jih bomo dobili pri nas? Bodo prišli prej tudi do «Kleopatree»?

Pred velikim Royal hotelom parkira poleg najmodernejših ameriških križark tudi francoski »spacake«. Na svoj uspeh je res lahko ponosen. Iz dežele Galske do vrat Tibeta s tem avtomobilom ni kar tako. Tovaris Branko pa je dokazal, da lahko pridete v Katmandu celo z Lambreto.

Strešja odhod je tudi bar. Mladi Nepalci sede na rdeče obloženi stolički, vlečejo pa pipe — kakor bi bili za člani diplomatskega zbora. Svicar, s katerim sva šla v lokal, mi je pomenje zatrjeval, da so pred tremi leti še pasli krave. Civilizacija menja povod navade.

Na neki trgovini sem videl tudi tale napis: »Swastike Stores«. Priznam, da sem bil malo presenečen, vendar...

Ključasti križ je staro znamenje in ni tukaj nobena redkost. V južni Indiji, zlasti v Madrasu, jih je vsa polna. Swastika — to je dravidski znak, pomenje so ga prevzeli tudi Arijci.

Kamor koli pogledam, sami simboli! Saj to so pravi totemi! Je Nepal še v Aziji, ali pa je že v predkolombovski Ameriki? Kar podobil sem očasih. Bom moral preštudirati zdaj še toteme? Saj nimam časa za to.

V Katmanduju je več svetliš kot jih je v samem Lourdu. Nič ne pretravam. Vsačih dvesto metrov je kak hram, sveti vodnjak, kako božje znamenje. Religija se meša v erotiko. Tudi veliki ameriški spektakli so v bistvu biblija plus nekaj erotike. Ameriški producenti že vedo, do kje smejo v teh scenah.

Azija se v tem pogledu nima kaj učiti ne od Evrope ne od starega Rima. Nepalski bogovi so iz mesa in krvi, ljubijo, napadajo, erotične scene so podane zelo realistično. Tudi grški bogovi so imeli človeške poteze-antropomorfizem. Zibelci so na nepristopnem Olimpju, a so bili zato še vedno ljudje. Tudi naš bog je bil ustvarjen po človeški podobi.

Je Nepal budistična dežela? Ne, tudi tu je hinduizem triumfal nad budizmom. Iz Indije se je v 13. stoletju. Umaknil se je na sever, v Tibet, na Kitajsko, Japonsko. Njegova nova domovina je Jugovzhodna Azija.

V Nepalu so budisti v večini le na severu, v dolinah pod Himalajo. V vsej Indiji jih ni niti 100.000, največ jih je še v Ladaku-Malem Tibetu. In vendar je bil gospod Buda iz Indije!

V Rimu pri najboljši vojni nisem mogel vedeti, kakšnemu duhovnemu redu pripadajo ti Latinoamerikanci, Afrikanci, Vietnamci, kaj pomenijo vsi ti čudni klobuki. V Katmanduju je bilo enostavneje.

Vsi, ki so se sprehatji po mestu v meniških togah pa debelih sandalah, vsi ti si bili zame enostavno lame. Nekateri so imeli pristrižene laske ko franciskanci, drugi so imeli popolnoma obrbite glave. Mnogi jo brijajo že od leta 1955, ko je umrl prejšnji vladar Tribhuvan, oče sedanjega kralja Mahendre. S tem mu izražajo svoje globoko spoštovanje.

Niš ne lašem, često nisem mogel razlikovati moških od žensk! Prvi imajo napadno zelo dolge lase, prave kite, šenske pa, nasprotno, kratke. Tudi po svoji fiziognomiji se ne ločijo bistveno med seboj — seveda za nas iz Evrope.

Kazno je, da so teški življenjski pogoji v gorah močno otopili razlike med enim in drugim. Tudi ženske nosijo težke tovore, prenašajo dera na glavi. V nekaterih krajih Nepala se je še ohranila polandrija, ena žena ima več mož. Več mož, navadno so to brajce, ima eno ženo — poliginija. To pa že kaže na to, kako teško so življenjski pogoji v visokih dolinah...

Krutiti mešec nad Saudsko Arabijo

Lagal bi, če bi dejal, da sem videl eno samo drevo ali grm v vročem puščavskem mestu Džidi. Prašna zavesa, ki jo s peščenih tal dviga veter proti sivčeno modrikastemu nebu, često zavije mesto v neprodorno puščavsko meglo. Suh pesek in vroč prah zasorita vse rastlinstvo. Še kaktusa ni videti nikjer. Redko zelenje so posadili ljudje za visokimi zidovi, bogataši pa goje tropske rastline v nepredušno zaprtih steklenih rastlinjaki, v katerih uravnavajo ozračje in dovajajo potrebno vlago posebne klimatične naprave. Mesto šteje okrog 150.000 prebivalcev, od katerih je najmanj 100.000 nepismeni, čeprav zna večina koran skoraj ves na pamet. Džida je bila nekdo prestolnica Saudske Arabije. Največja palača, obdana z visokim obzidjem, zgovorno pričeva o tem. Razkošen kraljev dvorec s pravo tako razkošnim parkom je kot pravilica iz Tisooč in ene noči. Še bolj razkošna in mogočna kraljeva palača je v Riadu v novi prestolnici sredi arabskega polotoka. Tja se je preselil mogočni potomec Mohameda in arabski despot z vsemi svojimi štirimi zakonitimi ženami in okoli tristo haremskimi priležnicami, ki jim v razkošno zgrajenih vilah v senci dvora strežijo dvorjani in evnuhi. Število njegovih otrok ni točno znano. Poznavalci dvora trdijo, da niti kralj sam ne ve, koliko jih ima. Znano je samo, da je kralj Saud vsakih štirinajst dni oče. Kako dolgo bo to še trajalo, se tudi ne ve. Leta se grmadijo nad njegovo krono glavo kljub neprestanim pomlajevalnim kuram, ki jih doživlja priletni kralj z vedno novimi mladoletnicami v haremju. Tudi prah iz zmlatih orisovskih rogov, ki mu po zaužitju pripisujejo izredne krepilne zmogljivosti, mu kmalu ne bo več pomagal. Sicer se živali žive

nisem videl tam doli, pač pa nekdo v evropskem muzeju. Kot se spominjam, je oris svetlorjava, antilopi podobna žival. Njena domovina so arabski predeli puščave in bogataši so jo v svoji primitivnosti že skoraj izstrelili. V želji za povečano potenco priraje prave roparske lovske pogone na oriske, pri katerih se poslužujejo celo brzostrelki iz drvečih avtomobilov, letal in helikopterjev. Oris je postal v arabski puščavi že prava redkost in za njegove rogove plačujejo danes bajne vsote.

Kraljevih sinov je okoli petdeset, hčera niti ne štejejo. Skupno z otroki izven dvora jih je več kot tristo. Priležnice haremja se namreč pogosto menjajo in mnoge izmed njih odhajajo z dvora s svojimi otroki nazaj k staršem, seveda z bogato odkupnino za kralje prijatelje. Za vsakega šejka je velika cast pa tudi vir bogastva in kraljeve naklonjenosti, da sme za nekaj časa odstopiti svoje hčere v harem njegovega veličanstva.

Vsakršer vesel dogodek na dvoru, naj si bo pridobitev nove letovice v harem, rojstvo sina, poroka katerega princa in podobni prazniki, proslavljajo z najrazkošnejšimi zabavami. Odlični povabljeni iz vse dežele, ki jih pripeljejo v limuzinami ali kraljevimi avioni na dvor, so priče najbolj veličastnih sprejemov, kar si jih more zamisliti človek dvajsetega stoletja. Ogromna kraljeva dvorana, bleščeca se od vsakovrstnega dragocenega gradbenega materiala in lesketajočih se kristalnih lestencev, sprejme do pet tisoč gostov, ki so kraljevsko pogoščeni. Razen vsakovrstnih brezalkoholnih pijač, ki jih servirajo v kristalnih čašah fantastično obtebeni črnici, postrežejo gostom na zlatih in srebrnih krožnikih z najbolj pikantnimi originalnimi

jedmi iz Španije, Italije, Francije in Libanona, ki jih na gostujo pripeljejo prav od tam nalašč za to pripravljani avioni.

O kraljevi potratnosti govore vsepovedo. Nekateri z maržjo, mnogi z nekakšnim občudovanjem, da je takšno razkošje, ki so si ga mogli nekdanj privoščiti samo še indijski in perzijski maharadžje, danes sploh še možno. Vir kraljeve moči in nebrzdane sle po razpisem zapravljanju je bogastvo črnega tekočega zlata v državi, ki se ga je kot veliki gospodar arabske puščave polastil za sebe in kraljevsko rodbino. Nafta prinaša na leto okoli 300 milijonov dolarjev, od katerih daje za gospodarski razvoj države toliko, kolikor ga je volja. Zaradi izkoriščanja nafte se je sicer zaposlilo mnogo ljudi. Rodila sta se delavski razred in kader tehničnih strokovnjakov, med katerimi dominira domača in tuja buržoazija, nad njimi pa strogi zakoni korana, ki domala uravnava vsakdanje življenje. Le tako je možno, da obstoji v tej državi velika razlika med težnjami po najso dobnjših tehničnih pridobitvah in očitno namerano zaželeno tisočletno zaostalostjo.

V vseh večjih mestih Saudske Arabije stoji in še vedno grade palače in nebotičnike po najmodernejših principih udobja in razkošja z avtomatičnimi hladilnimi napravami, zaprtimi vrtni in bazeni za kopanje. Zgradili so več najmodernejših bolnišnic, med katerimi je kraljeva v Riadu z zmogljivostjo štiri-risto postelj najsoodobnejše opremljena, kar jih je na svetu. V njih delajo najboljše specialisti iz Amerike in Evrope. Arabija ima najmodernejša letališča z najboljšimi avioni. Asfaltna ceste so prekrizale puščavo širom in počez, kjer so še nedavno gazili pesek beduini s karavanami kamel in velblodov. Zdjaj se pade po gladkih cestah najrazkošnejše bele, črne, rdeče ali žarfranso rumene limuzine vseh novih in najnovjših modelov, ki jih vozijo v burnose oblečeni Arabci.

Saudski kralj je zaščitnik islama v državi in pokrovitelj svetih mohamedanskih mest Meke in Medine. Podložniško je pokoril vernike, saj jih islam uč in navaja k vdanosti v božjo voljo, in jim zaprl pot h kulturnim dobrinam. Nobenega sledu ni več o nekdanji cvetovi arabski umetnosti v tej državi, ki se ji je zavzeto čudil civilizirani svet. V vsej Saudski Arabiji ni gledališča, kinematografa ali koncertne dvorane. Glasba, petje, ples in zabave so prepovedane. Tudi glasbeni instrumenti. Zato po domovih ni klavirjev, violin ali drugih gisblil. Neki simpatični sirski zdravnik, ki že nekaj let dela v najmodernejši bolnišnici Džide, mi je povedal nekaj zanimivosti iz življenja v Saudovi Arabiji. Med drugim tudi to, da je pri vselitvi v Džido prinesel s seboj violino, na katero je igral še kot študent v Parizu. Vedel je, da je v tej deželi zatrto vsakršno družabno in kulturno življenje, zato si je želel vsaj z violino krajšati čas doma v prostih dnevih. Pri carinskem pregledu pa so mu jo odvzeli in ga zasliševali. Končalo se je tako, da so vpriču njega violino prelomili na dvoje in jo vrgli proč. Rad bi se jim porogal, vendar kot musliman in njihov novi službenec tega ni smel storiti. Požrl je grenko slino in se hoče no-

čes vdal pred neumljivo zaostalostjo saudskih oblastnikov.

Fred desetimi leti, ko je bil radio že več kot trideset let razširjen po svetu, so šele doživeli njegovo poslušanje v Saudski Arabiji. Mlad ameriški strokovnjak za nafto, ki se je službeno naselil v Arabiji, je prinesel s seboj tudi radio. Saudske oblasti so mu ga odvzele in skoraj da ni izgubil še glave. Radiooparat so imeli za hudicevo zlo in lastnika so hoteli za predržnost kaznovati s smrtjo. Inženir jih je hotel prepričati, da radio nima nikakršne zveze s hudicem. Vedel je, da Radio Kairo od določenih dnevih oddaja koran. K takšni oddaji je povabil šejke, vezirje ter druge zastopnike vere in policije. Presenečeni so si ob poslušanju korana pritrtili, da zabori, iz katerega prihajata glasba in molitve, le ni hudiceva iznajdba. Od takrat šele je dovoljeno imeti radijske aparate v deželi, madtem ko filme oblastniki naskrivaj gledajo v svojih haremih ali pa jih projicirajo po razkošnih palačah svojim prijateljem. Zdjaj so tudi džamije modernizirane. Na minaretih so pritrjeni zvočniki, po katerih kličejo vernike k molitvi. Tehnika je torej olajšala muzejnost, da se jim ni treba več vpenjati po okolišnih vrtnastih stopnicah na vitke stolpe in osebno klicati ljudi. Z magnetofonskega traku po zvočniku reproducirajo svoj klic Alahu znatno glasneje.

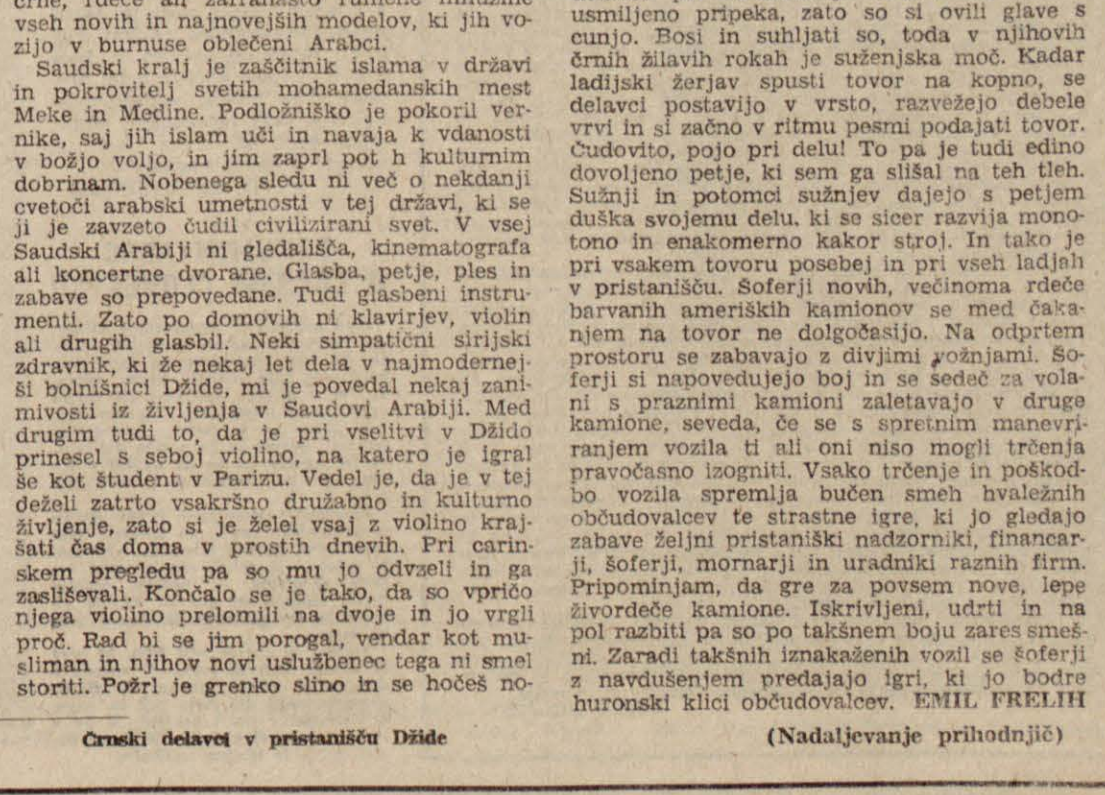
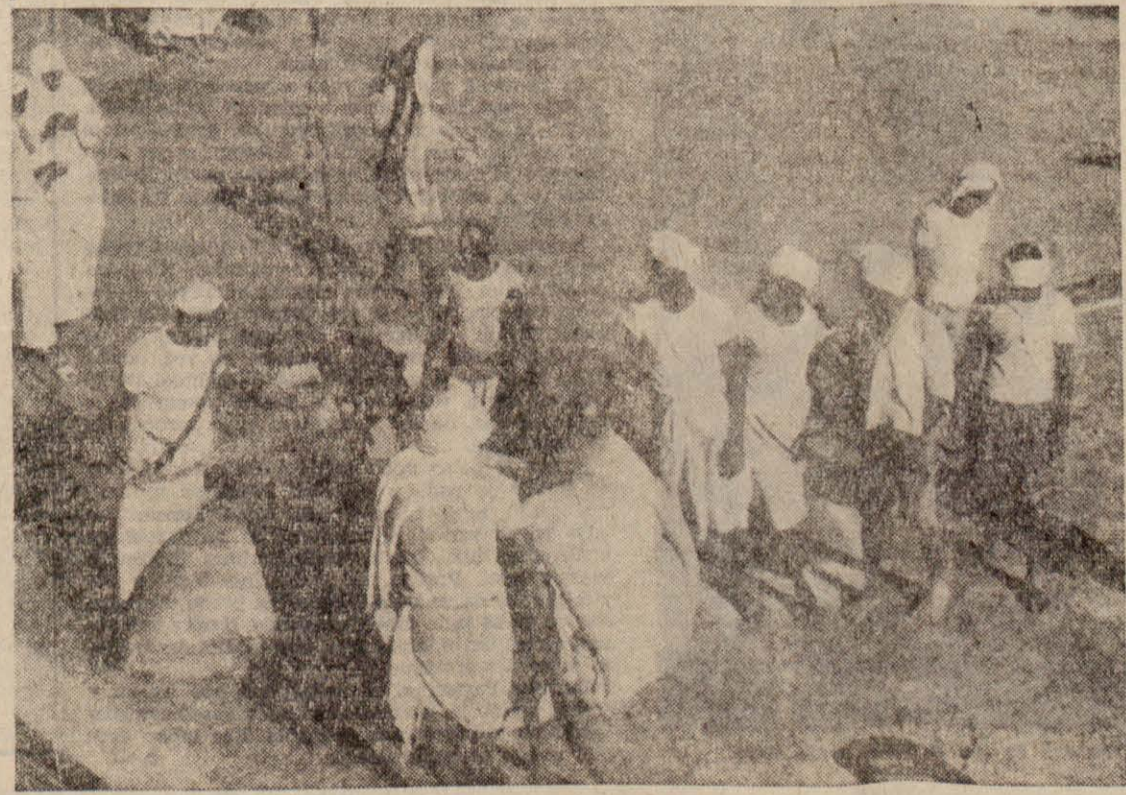
Človek občuduje tehnični napredek v puščavski deželi in se hrkati čudi neznanju večine prebivalcev, ki miselno in materialno žive v stoletni zaostalosti. Življenje v Saudski Arabiji uravnava vera in denar; denar seveda velikašem, vera revnim beduinom in tečakom.

V soparni senci na ladji gledam črnske delavce pri razkladanju tovara. Sonce neusmiljeno pripeka, zato so si ovili glave s cunjjo. Bosi in suhljati so, toda v njihovih črnih življenjskih rokav je suženjska moč. Kadar ladijski žerjav spusti tovor na kopno, se delavci postavijo v vrsto, razvežejo debele vrvi in si začno v ritmu pesmi podajati tovor. Čudovito, pojo pri delu! To pa je tudi edino duška svojemu delu, ki se sicer razvija monotono in enakomerno kakor stroj. In tako je pri vsakem tovoru posebej in pri vseh ladjah v pristanišču. Šoferji novih, večinoma rdeče barvanih ameriških kamionov se med čakanjem na tovor ne dolgočastjo. Na odprtem prostoru se zabavajo z divjimi pošnjami. Šoferji si napovedujejo boj in se sedajo za volani s praznimi kamioni zaletavajo v druge kamione, seveda, če se s spretnim manevriranjem vozila ti ali oni niso mogli trenja pravčasno izogniti. Vsako trenje in poškodbo vozila spremlja bučen smeh hvaležnih občudovalcev te strastne igre, ki jo gledajo zabave željni pristaniški nadzorniki, finančarji, šoferji, mornarji in uradniki raznih firm. Pripominjam, da gre za povsem nove, lepe živordeče kamione. Iskričljivi, udrti in na pol razbiti pa so po takšnem boju zares smešni. Zaradi takšnih iznakaženih vozil se šoferji z navdušenjem predajajo igri, ki jo bodre huronski klici občudovalcev. EMIL FRELIH

Črna delavci v pristanišču Džide

(Nadaljevanje prihodnjic)

MIRAN OGRIN

'Prelomljeni' kratki film

Od 13. do 19. marca letos bo v Beogradu ponovno, vsakoletno srečanje dokumentarnih in kratkih filmov ter njihovih ustvarjalcev. V preteklih letih je iz sive celuloide anonimnosti prišlo v ospredje le nekaj filmskih ustvarjalcev, za katere resnica ni pregroba ali premočna. Kakor na prejšnjih festivalih bodo tudi letos ocenili pomembnost in ugotovili potrebe skupnosti glede na kratak film in nadaljnje perspektive razvoja tega važnega področja filmske umetnosti.

V zadnjem času je postala jugoslovanska kinematografija po svetu bolj znana prav zaradi nekaterih kratkih filmov (eden izmed njih je dobil celo »Oscarja«). In če je bilo v času med devetim in desetim doma-

poslati v svet. Vsako leto imamo približno le osem do deset filmov, ki so usaj tehnično izdelani v redu ter brez grobih začetniških napak. Vrednost te številke pa se običajno zmanjša ob ugotavljanju pomembnosti posameznega filma za razvoj naše kinematografije in podobe našega resničnega življenja. Na ta račun je bilo v jugoslovanskih časopisih napisanih že mnogo oporocnih besed in pri besedah je tudi ostalo.

Vsako leto, ob istem času pred festivalom, lahko slišimo prebere, kako je jugoslovanska kinematografija, posebno pa kratki film, na »prelomnici« (kdo bi točno lahko vedel, na

kateri po številu?). In ta prelomnica je konstantna v naši sedmi umetnosti. V poplavi 130 kratkih filmov se najde morda eden, dva boljša filma in že je naš kratki film na pomembni prelomnici...

In kakšna je v resnici ta »prelomnica«?

Največ filmov je v času med festivaloma izdelalo podjetje »Donava film« iz Beograda (28), najmanj pa »Triglav film« (2). V »Zagreb filmu« pa so dali besedo mladim filmskim ustvarjalcem, ki delajo predvsem satirične in risane filme. Vendar bo prišlo v okvir uradne konkurence na beograjskem festivalu le 60 filmov, druge bodo vrtele v informativni sekciji.

Tako je torej edina večja »prelomnica« prav proizvodnja dokumentarnih in kratkih filmov v Sloveniji. Pred leti smo namreč prav Slovenci prinesli z nekaterimi filmi svežino v rahlitični jugoslovanski kratki film. In medtem ko so nam Beograjčani poslovali in povzeli za nami tako imenovano smer »filma resnice«, smo Slovenci obsedeli na lovorikah. Rezultat: lani je dobil v Beogradu nagrado le Jože Bevc, vse drugo je šlo v pozabo.

Podjetje »Viba film« je letos izdelalo le osem kratkih filmov. Toda za festival so prijavi samo tri: »Barve v prosekuri« pod režijskim vodstvom Franceta Kosmaka in po scenariju Janeza Mesesnela (to je zgodba o največjem slikarju Tisnikarju, ki je bolničan in ustvarja kar v bolnišnici), »Občan Urbana« režiserja Jožeta Bevca je nadaljevanje njegove satirične zavzetosti do problemov ljubljanskih občanov (režiser igra obenem tudi glavno vlogo) ter film Jožeta Pogčnika »Sirogo zaprta« o mladoletnikih, ki s trivih poti zaidejo v poboljševalnico...

Razen teh filmov je »Viba film« posnel še naslednje: »Weekend Jožeta Bevca«, »Otroci in metulji« in »Puščica nad tisinom Ernašta Adamca«, »Po Sloveniji Franceta Kosmaka«. Vsega skupaj (s turkiškimi in naravnimi filmi) je »Viba« posnela 20 kratkih filmov.

»Triglav film«, ki je prenehal delati domače filme, je za leto dni spustil posnel dva tužovna filma. »Kitarista« je režiral Dušan Hrovatnik, »Jurčica v jecih pa Zvone Sinti«.

Ker je »Triglav film« javil oba naslova filmov direktno festivalu samo kot »informativne«, bo najbrž potevalo iz ljubljane na festival le pet »Vibinih filmov«. (Naknadno so poslali še »Hobby« Bata Cigaja in film E. Adamca »Puščica nad tisinom«.)

Za temi številkami se najbrž skrivajo številni problemi, ki se s področja kratkega filma najbrž razvijajo tudi na celovčerne filme. Vendar je najbolje, da počakamo na festival in njegove uspehe ali morebitne »prelomnice« in takrat povemo sodbo o našem kratkem filmu.

»Barve v prosekuri« — Francet Kosmak in Janez Mesesnel — proizvodnja »Viba-film«

Kakšna je zmaga „zmagovalcev“?

FILM, O KATEREM RAZPRAVLJAJO

Carl Foreman je najprej zaslovel kot scenarist, potem kot režiser. Napisal je scenarije za odlične filme kot »To so bili moji otroci«, »Šampioni«, »Točno opoldne«, »Most na reki Kwai«, režiral je »Topove v Navaronu« in pred kratkim je bila v nekaj zahodnih prestolnicah premiera

njegovega zadnjega filma »Zmagovalci«. To pravzaprav ni vojni film, marveč obtožba notranjega in zunanega razdora, ki ga v slovenski povzročijo vojna.

V »Zmagovalcih« pripoveduje Foreman o skupini ameriških vojakov, ki doživijo ognjeni krst v Angliji, se potem bojujejo na Siciliji, v Normandiji, Belgiji,

Nemčiji in se kot končni zmagovalci ustavijo v premaganem Berlinu. V filmu je šest ljubezenskih zgodb, sladko-grenkih pripovedi o nepričakovani, nasilni in kruti ljubezni med različnimi Evropejci in ameriški vojniki. Vojna pa ni piknik, zato je jasno, da se ljubezenske zgodbe, spočeta ob koncu svetovnega spopada, ne končajo srečno in ustvarjalec »Zmagovalci« ni bil prav nič popustljiv do gledalcev.

Film je nastal po romanu Alexandra Barona »Človeški rod«. Pravico za snemanje filma so odkupili že pred dobrimi tremi leti, saj je bil roman svetovni best-seller. Avtor je sam privolil v spremembo naslova in tako imata zdaj roman in film isti naslov — »Zmagovalci«. Carl Foreman pa pravi o svojem filmu na kratko samo to: »Vse skupaj je mogoče združiti v enem samem vprašanju: Kdo je zmagal? Kaj je zmagalo...?«

Prva zgodba pripoveduje o ljubezni med Sicilijanko Mario (Rosanna Schiaffino), vdovo, ki je dala otroka v ameriški vrtec, in ameriškim vojakom Bakerjem (Vincent Edwards). To je edina zgodba o srečni ljubezni, ki pa se hitro konča, ko mora Baker naprej na fronto.

Normandija. Poročnik Craig (Eli Wallach) mora najti hišo, v kateri bi se lahko nastanli glavni štab. Med bombardiranjem najde prazno hišo. Vendar je v njej francoska aristokratka (Jeanne Moreau), ki po močvirski smrti ne more več prenašati smote in strahu. Zato se v Craigovo sobo. Ob zori se jima zazdi, da je hrum vojne za nekaj trenutkov utihnil...

Ostende. Idealističnega Trowerja (George Hamilton) privlači mlada violinistka Régine (Romy Schneider), ki jo s prijateljem Chascom (George Peppard) spozna v nekem baru. Dekletove starše so ubili nacisti, zdaj jo oblegajo zavezniški vojaki. Kaj more Trower proti temu? Molči, čaka in upa, da bo deklet še kdaj srečal...

Bruselj. Brezbržni in malomarni Chase, ki ni nikdar razumel, zakaj se tole, postane ljubimec poljske begunke in črnoborzičanke Magde (Melina Mercouri). V njenem stanovanju zaživi Chase lahko in brezskrbno življenje. Magda ga pregovarja naj dezertira. Toda, ko mora njegova enota naprej, se Chase v hipu odloči, zapusti Magdo in prime za puško.

Eldridge (Stuart Whitman) je navajen živeti ob ženski. Nič mu ni do tega, da bi spremenil svoj način življenja. Tudi on je oživil Régine in hitro jo je izkoristil. Ko pride Trower v Bruselj, spozna, da je Eldridge naredil iz Régine prostitutko. Idealistični Trower ne more odkriti v Régini nekdanjega ljubkega dekleta iz Ostende. Nič drugega ne more storiti, kot da pozabi nanjo.

Berlin. Trower spet poskuša verjeti v ljubezen. Zaljubljen se v mlado Nemko Helgo (Elke Sommer), ki jo vsak večer obiskuje v stanovanju v sovjetskem sektorju. Helga pa mora preživljati tudi starše, zato vse bolj propada, njena prijateljica Trudi pa vse sproti pripoveduje Trowerju, tako da je čedalje bolj zaskrbljen.

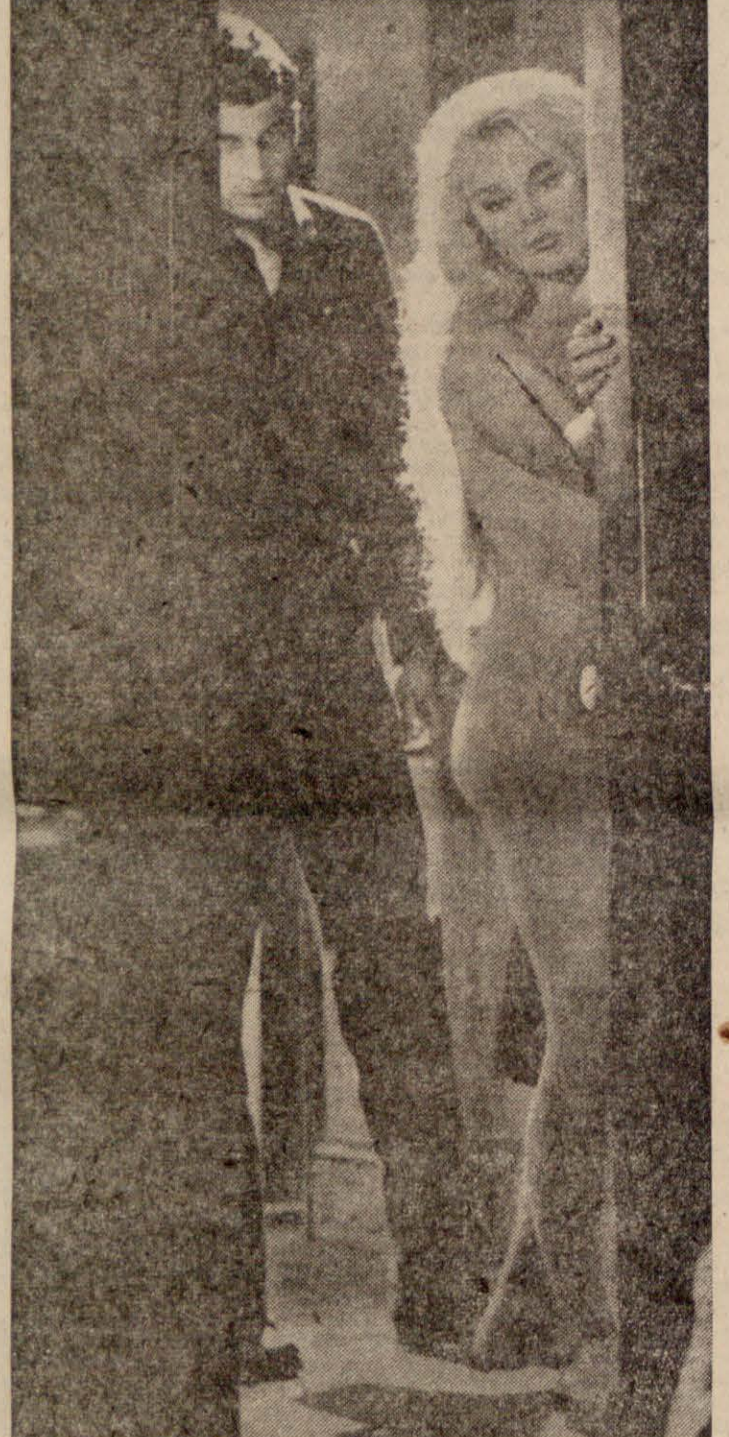
Pri ubijanju čez berlinsko mejo ima Trower nenadne težave s stražarji. Neke noči ga zloči mladi rdečarmejec (Albert Finney). Pride do prepira in boja z nož. Vojaka ubijeta drug drugega. Dva mlada zmagovalca obležita med razvalinami vojne, daleč proč od doma. Kdo je zmagal in kaj je zmagalo?

DOKUMENTAREC O LAČNEM ČLOVEŠTVU

Pred kratkim je odpoval v Avstralijo italijanski režiser Giuseppe Scotece. Na tem kontinentu ba začel snemati svoj film »Človeški rod«, potem bo šel v Afriko, Ameriko, na Daljni vzhod in na Grenlandijo. Na snemanje tega filma se je Scotece pripravil dve leti, posnel ga bo v letu dni, vake tri mesece pa se bo odpravil v Rim, kjer bo gledal posneti material.

Giuseppe Scotece misli pripovedovati o današnjem svetu, na katerem trpi lakota dve tretjini človeštva. »Ni mi pa naloga«, je rekel, »da bi našel resnične probleme, ki postaja vedno hušji, marveč mi gre za to, da za najmanj ter prikažem tistim, ki sanj ne vedo.«

Scotece bi rad naredil film, ki sanj bi razal strah in grozo. V nekaterih delcih je stanje takšno, da si za najprejnejši del sveta ni more predstavljati, pravi Scotece, ki bo s kamero pojasnil podatke, ki jih je doslej dajala le hladna statistika.

Elke Sommer: vsak dočaka zmagovalce po svoje

filmi, ki jih gledamo

OTOKI

Jugoslovansko-nemški film; scenarij Jug Grizelj, režija Jovan Zivanović; v glavni vlogi Elke Sommer in Peter van Eyck; produkcija Avala film, Beograd in CCC film, Berlin, distribucija Morava film, Beograd 1963.

Precej črnila in mnogo tiskarske barve je bilo porabljeno, da bi se opozorilo na nevarnosti filma Otoki. Govorilo se in pisalo, da bo prepovedan, ker je nekakšen, pol, vulgaren, splošljivo spolen in prva matineja tega filma v Ljubljani je bila dočakana z navlalom na blagajno in vstopnice kot bi predvajali imeniten western. Ker vraga tega, pred čemer so svarili, ni bilo v tej verziji, verjetno tega ni v nobeni verziji, se je zanimanje hitro poleglo in že naslednji dan smo samevali v dvorani.

Scenarij je napisal Jug Grizelj, režiral je Jovan Zivanović za filmski hiši Avala film iz Beograda in CCC film iz Berlina. Ta dva naša filmska ustvarjalca sta opozorila naše s filmom Čudno dekle, ki je pripovedoval o študentki Minji, ki je prišla iz dežele v mesto zaznamovana s preteklostjo. Osamljena in malodušna je legala k moškim v posejilo, a ostala nedostopna, dokler ni stopil pred njo ON. Njemu je sledila, kot bi ji bil usolen. Vse, kar je bilo pred tem srečanjem, je bil le videz. V bodočnost bosta šla skupaj. Filmska biografija o študentki Minji se je zaključila, ko se je bila Minja osvestila zase. Problem čudnih deklet pa je ostal odprt. Bil je to lep film in signal za filme o naši sodobnosti. Ob znanju ustvarjalcev z gledalci disciplinirani, nastrojeni proti prazni komercialnosti, podprejen problemu in zavidno uravnotežen med čustvom in razumom. Grizelj je napisal dialoge, uspel spopad teze in protiteze, v katerem je bil čustveno prizadet nad stanjem v vsaidanosti.

V filmu Otoki je videti, da sta ustvarjalca želela nadaljevati temo o čudnem dekletu. Seveda so bili tu drugačni pogoji, zahteve in izhodišča producerskih hiš. Elke Sommer namesto Spelle Rogin. Filmski zvezdnik Peter van Eyck namesto Boje Mitića. Tudi tu študentka s preteklostjo pride v mesto, da bi prevzela nalogo, ki bi ji prinesla bogato denarno nagrado. Dolgo ostane prikriti, kaj naj bo ta naloga, ko se razkrije, je že prepozno, da ni še učinkovito bolje kot v povprečnem romanu za lahkoverne. Osamljenega, razočaranega moža naj bi s pomočjo telesnih čarov tako omrežila, da bi zapustil svoj spusti otok in se vrnil v preteklost, med nekdanje ljudi. Ona pa spozna, da je ta mož tisti, ki ji je usojen. Oba skupaj pokopjeta vsak svojo preteklost in skupaj bosta šla naprej, kajti vse drugo je pasje življenje in osamljenost.

Film Otoki ni film Čudno dekle. Vse se izrpa v iskanju raznoznanja med ustvarjalnimi izhodišči scenarista in režiserja in komercialnimi zahtevami na drugi strani. Po izrazu pa niha ta komorna ljubzenska zgodba v iskanju sodobnejših filmskih prijemov in med konvencionalnostjo. V eroičnih selvencah se zgleduje po selvencah švedskega filma, seveda jih ne dosega, ostaja nedonošeno v meglah pubertete.

Talentedna jugoslovanska ustvarjalca sta porabila mnogo moči za film, ki je že v zavesti hotel biti nekaj drugega, kot pa sta želela v izhodišču Grizelj in Zivanović; nadaljevanje teme o čudnem dekletu. In zato pred gledalčevim vizualnim in čustvenim horizontom utonejo Otoki še pred koncem za zmerom. VOJKO DULETIĆ

Vrnitev Charlota, Gelsomine in Polikarpa

Po dolgih letih bodo letos stopili pred filmske kamere trije slavni igralci, ki smo jih precej pogrešali: Charlie Chaplin, Giulietta Masina in Renato Rascel, vsi trije mojstri tragične komike, ki so se jih krepko prijala imena njihovih junakov s platna: Charlota, Gelsomina in Polikarp.

Chaplin — mimogrede povedano, dobiva velikanske vsote denarja od svojih filmov, pri katerih je nekoč zaslužil komaj nekaj sto dolarjev — je pred dnevi povedal v Londonu, da bo spet igral, da se namerava obleči v znani kostim: polcilinder, široke hlače, velikanski posvedrani čevlji, palica in prekratek suknič. Potrebne samo še »ideje«: nekaj novega, nekaj, kar bo vredno truda. Povedal je še, da je knjigo spominov že napisal in da piše scenarij za film, v katerem bo igral glavno vlogo njegov sin Sydney.

Po šestletnem filmskem molku bo letos spet igrala Giulietta Masina, in sicer v filmu, ki ga bo režiral njen mož Federico Fellini. Naslov filma je nenavaden: »Giulietta degli Spiriti« (»Giulietta duhov«). Fellini pravi, da ho šlo za nekaj magičnega, da ne bo v filmu nobenih psiholoških postav in pripovednih zakonov, bo pa nekakšen kaleidoskop, ki naj bi dal magično vizjo o življenju. Giulietta bo igrala žensko, ki bo kot medij na spiritsistični seji podvržena skrivnostnim okultnim silam. Fellini bo tokrat snemal v barvah.

Renato Rascel, ki je bil skoraj tri leta v Londonu s svojo glasbeno komedijo, je izkoristil prosti čas za snemanje kratkometražnega dokumentarnega filma. Zda je vrnil v Rim in se pripravila na snemanje dveh filmov: »Don Vietto« in »Diplomata«. Oba filma bosta govorila o duhovnikih oziroma o »možeh, ki so tudi duhovniki,« kot pravi Rascel. Vsebine pa ni hotel izdati.

Hollywoodske krivulje in tragedije

BARBARA PAYTON: LE NEKAJ KORAKOV JE LOČILO VRH OD PROPADA

Skoraj neverjetno je, pa vendar je res. Vsaj tako piše Harold J. Murray v eni najbolj razširjenih filmskih revij na svetu — »Cinérevue«. Pred kratkim je nekoga angleškega igralca ustavila v manj svetli hollywoodski ulici ženska (niti to se dogaja v puritanski Ameriki) in mu rekla, naj gre z njo.

Igralec se je je otrešel in stopil nekaj korakov naprej, ko se je izmenada domislil, da mora žensko od nekdaj poznati oziroma da mu je njen obraz zelo znan. Stopil je do nje in jo vprašal: »Kaj misliš...?« Prišla je in odgovorila, »Da, Barbara Payton sem.« Nato se mu je opravičila, ker ga je nadlegovala, in izginila v temi.

Morda ne bi nikoli zvedeli, kaj se je zgodilo z Barbaro Payton, ko bi ne prišlo do tega srečanja. Barbara Payton je stara komaj 35 let, revščina pa jo je prignala tako daleč, da se mora ponujati moškim...

In vendar je poznala bleščeče dneve, ko je nosila dragoceno kožuhovino, pla šampanjec in ko so jo vsi slavili kot eno najlepših mladih zvezdic filmske prestolnice. Prehitro je padla uspeha. Pri petnajstih letih so jo proglašili za eno najbolj obetajočih mladih zvezdic z lepim telesom. Njene kolege so se zdaj igralke: Barbara Bates, Peggy Castle, Mona Freeman, Mala Powers in Piper Laurie.

Tudi v zasebnem življenju je Barbara Payton prekmalu dozorela. Imela je komaj nekaj let petnajst let, ko se je poročila z oficirjem. Z njim je odšla v Hollywood, tam je zanosila in ker se je bala, da bi rojstvo otroka lahko škodovalo karieri, se je ločila, komaj rojenega otroka pa poslala svojim staršem.

Iz tistih časov je znan njen cinični stavek: »Dekle z lepim telesom mora uspeti v filmu... s pogojem, da zna izbirati ljubčke.« Njen uspeh v naslednjih letih je pokazal, da se ni motila. Redno je nastopala v filmih, čeprav ni bila velika zvezda, toda nastopala je redno, kar je dostikrat še več vredno. Igrala je tudi z Gregoryjem Peckom in drugimi tako znanimi igralci, vendar je bila bolj »slavna« zaradi življenja zunaj filmskih studiev. Vedno so jo videli v družbi slavni igralcev, vrh tega njenega uspeha pa je bila poroka s takrat zelo slavnim Francom Tomcom.

Pa ni imela sreče. Še med zaroko s Tomcom se je baje resnično zaljubila v mladega Toma Neala. Prišlo je do spametnega pogovora med Tomcom in Nealom, ki se je končal s boksom, zakon med Barbaro in Tomcom pa se je kmalu razdril in Barbara se je zatekla k Tomu Nealu. To je bil začetek njenega konca.

Hollywoodu je vseeno, kako žive njegovi prebivalci, samo da so na videz neoporečni. Ne mara pa skandalov. Pretep med slavnim igralcem in Tomcom Nealom, ki ga je pravzaprav povzročila Barbara Payton, je igralno nemogoč, saj so o skandalu pisali časopisi. Barbara ni več dobila dela, tako da je naposled osla v Mehiko. Dolgo časa ni nihče vedel, kaj je z njo, potem pa je prišla novica, da se je medtem spet poročila in se spet ločila.

Potem je polna upov prišla v Hollywood. Toda še globlje je padla v revščino. Nihče se ni zanimal za njo, nihče ni imel dela zanjo. Lansko leto se jo zaradi pijančevanja in nespodobnega vedenja na ulici zaprli. Toda Barbara Payton je morala jesti. Pravi, da je Marilyn Monroe pozirala gola, da je dobila denar za hrano. Barbara Payton pa se je že preveč postarala, čeprav ima komaj 35 let, da bi lahko prav tako služila denar. Zato je začela v prostitucijo.

Barbara Payton je za nekaj časa res uspevala v filmu, ko si je izbrala ljubčice, v zasebnem življenju pa je poploma propadla. Kot toliko drugih, za oko prijetnih zvezdic. P. C.

Barbara Payton iz časov svoje slave

OCTA ČUVA IN NEGUJE VAŠE ROKE!

OCTA je učinkovita zaščitna krema za roke s silikonom, azulynom in glicerinom. OCTA z blagim in hitrim delovanjem vrača poškodovani, razjedeni in razpokani koži na rokah — zdravlje, mehko in lepoto. OCTA čuva svežino in lepoto vaših rok!

MEVA ZAGREB

Gledališče...

Ne boste verjeli: včasih si človek naravnost zaželi, da bi bil nekaj desetletij starejši. Ne samo zato, da bi delil sladke upe naših upokoencev (tisti ga, če ni poseben ljubljenec bogov, tako in tako čakajo), temveč se bolj, da bi vsaj enkrat na lastne oči videl, kakšni so pravzaprav bili tisti zlati stari časi ali tudi agrari, gnli časi, o katerih vedno vsi toliko povedati. Vzemimo primer: »Putjato gledališče v Ljubljani. To je pojem, kajne, in zrasel s močjo v dobri veri, da je Putjata prinesel v našo zapleteno gledališko situacijo (nič ne pomaga, pred prvo svetovno vojno je bila Ljubljana sicer središče slovenske kulture, pa tudi provincialno avstrijsko mestice — in vojna stvari ni veliko popravila) nekaj rezkega vetra iz Evrope, da je — če že ni bilo vse dobro, kar je uvedel — vendarle postavil nekakšne stvari na pravo mesto. Skratka — da uporabimo pri prici govorniško znanje iz ene izmed obeh knjig, o katerih pravzaprav govorimo (dr. Bratko Krefc »Gledališče in revolucija«, Knjižnica Mestnega gledališča, Ljubljana 1963) — čutili smo, da je bil za nas Stanislavski in Majerhold v malem, in smo pa primerno cenili.

Zdaj pa nam je prišel v roke Milana Skrbinška »Gledališki mozaik« (Knjižnica mestnega gledališča, Ljubljana 1963) in kar verjeti ne moremo, kako grenak in gorak je vsemu, za čemer je ruski umetnik stal, Milan Skrbinšek, ta naš gledališki vzgojitelj, režiser in nedvomno eden najboljših igralcev polpreteklega časa. Slovenci, pravi, smo enostavni in globoki in svojim čustvom ne dajemo v tih in trpljenju — takšna mora biti tudi naša odrska umetnost. Kaj ima pri tem opraviti brusko cirkušastost in režijske stranpoti, ki iz igralcev, se, če so pravilno pojmlili svoje vloge, izvajajo samo najbolj grobe stvari?

Slovenci smo sploh skampeljci, vsaj kar se tiče gledališča: še ne tako dolgo tega smo slišali (ne od Skrbinška!) da je »Hamlet naša ljudska igra; in zmerjati našega igralca z »burgteatrovcem, je naravnost žaljivo. Kljub temu pa bi si želeli, da bi nam naši starejši — če nas že ne morejo prestaviti v svoj čas — pustili vsaj malo luži. Saj vsi vemo, da življenje nikoli ne poteka brez trenj in da se velikokrat dosega najboljši rezultat pri najbolj divjem tekmovalstvu. Toda veliko raje se učimo iz rezultatov in spoštujemo oba nasprotnika, kot pa, da bi si preveč od blizu ogledovali orožje, ki sta ga vihlela med klanjem. V naših učbenikih sta oba velika, Aristid in Temistokleji; in kar prav nam je, če do nadaljnjega pri tem ostane.

Sicer pa je Skrbinškov »Mozaik«, kakor je redakcijsko nedokonalno, dragocena knjižica. Tistega, kar nam je bilo na Skrbinskiju najljubše, njegovega velikega igralstva, seveda ne more očitati. Pač pa pove veliko o njegovem vzgojnem delu, navaja njegove tehtne misli pri oblikovanju slovenske gledališke kulture v znanju odličnih zgodnjih dni, in predvsem plastično prikaže, kaj je storil Skrbinšek za Cankarjevo dramatik; kako velika je njegova zasluga pri tem, da se je Cankar kot dramatik zakoreninil v naši zavesti. In še nekaj: knjižica prinaša tudi ponatis dragocenega gledališko-zgodovinskega gradiva, predvsem vse pozitivne kritike Skrbinskih igralskih in režijskih stvaritev. In tudi nekaj negativnih — s polemičnim avtorjem komentarjem.

Zelo polemična, da, v svojem učinku malo podobna tempirani bombi, je tudi zdajšnja izdaja treh razprav dr. Bratka Krefca o gledališču in revoluciji. Ne gre samo za »Gledališče in francosko revolucijo« iz leta 1939, »Rusko gledališče v revoluciji« (1925) in študijo »Vsevolod Majerhold« (1938), čeprav bi bil že ponatis teh razprav zanimiv in ne samo kot dokument časa. Toda avtor jim je mimo pripomb, potrebnih za boljše razumevanje teksta, pridružil še polno polemičnega komentarja, v katerem se ostro opredeljuje do čisto današnjih problemov, do repertoarja in odrskega izraza današnjega — tudi ljubljanskega — gledališča, in predvsem do čele vrste sodobnih avtorjev. Uboga Inesca in Becket je pri tem nikakor ne odneseta pozornil in krepko jo dobimo po nosu tudi vsi, ki smo se kdaj predrzili priznati, da sta nam vsak, ali celo, da v njima prepoznavamo nekatera lastna biolenja in strahove. Kako žalostno! Tolaži nas samo, da smo v dobri družbi.

Toda medtem ko se o polemično zastavljenih irditvah lahko prepriamo brez konca in kraja, ostane dejstvo, da nam knjižnica približa tri dragocene razprave, ki nam — ne glede na to, da nam izpopolnjujejo izobrazbo — nemara odpro nove poglede na gledališko umetnost in nam napravijo razumljivo veliko tistega, kar se danes ta nam odziva na naših osrednjih odrh. In ravno zaradi polemičnega peresa našega akademika, bralcu zlepa ne more postati dolgčas — vsaj, če se njegovo in avtorjevo mišljenje ne pokriva več. Slovenci smo sicer enostavni, globoki in tih in trpljenju. Imamo pa kljub temu — hvala bogu! — kar precej temperamenta!

APA SURLJE

1000 MINUT PIONIRSKEGA TV STUDIA

Na televizijskem zaslonu: številka 25 in lovor počez. Brez skrbi! Ne gre za petindvajseto obletnico... Res pa je, da je petindvajseto startala naša naša naša, ki urava redno televizijsko oddajo »Pionirski TV studio« — »Štirinajstminutnik« — izhaja že od predlanskega novembra — bi lahko rekli redni oddaji, ki se zdaj televizijsko ilustrirani pionski časopis. In preživel je že tisoč minut!

Da je »studio« res časopis, pripoveduje stalne rubrike. Tista o »svetu naših staršev«, ona, ki redno zveščata pioniere, ki so neka vrsta »pionirski« — »obiskali smo...«, ki pioniere še posebej privlači.

Redakcija: »Najraje obiščemo pioniere, o katerih se malo ve, pa so vredni pohvale!«

Tudi o pionirskem TV studiu oddaji bolj malo vemo, pa... Zašto: po vsaki oddaji piše uredništvo več kot tisoč pionicerjev.

Pionirski TV studio je gost vseh jugoslovanskih televizorjev — prenaša ga vse omrežje.

Med serijskimi televizijskimi oddajami je bela vrana, saj ni še nikoli odpisala...

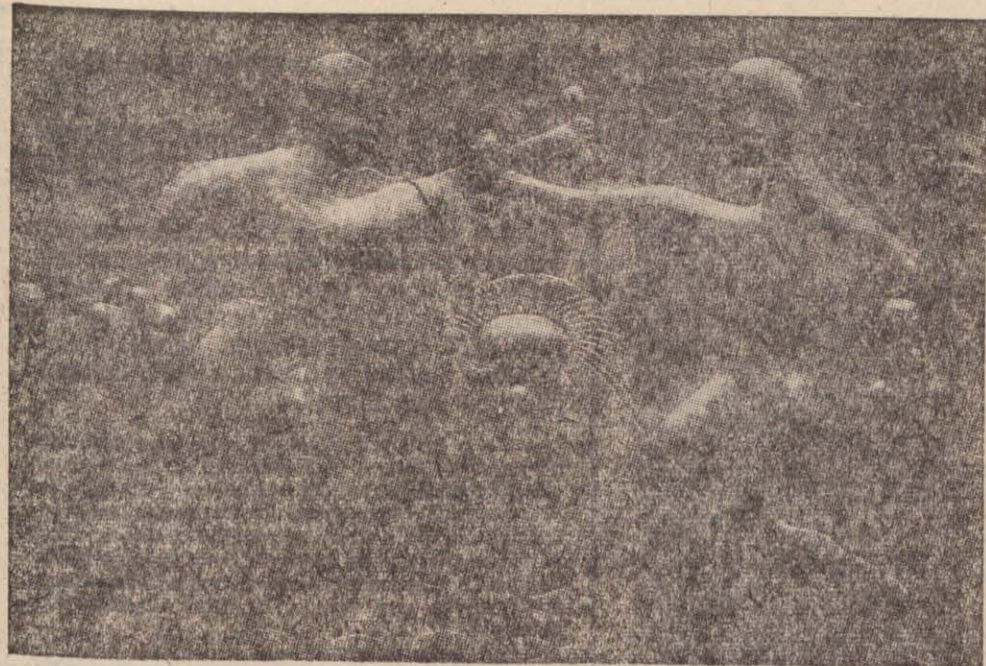
Pioniirji v pismih ne odgovarjajo samo na poučno nagradno vganke, ampak tudi pripovedujejo o svojem delu, predlagajo, kakšen naj bi bil kratki film, ki ga poznajo po njihovi zasnovi tudi napravljeni. V oddaji ne nastopajo samo slovenski pioniirji, ampak tudi mladi igralci, pisatelji in pevec iz drugih republik.

Režiser Janez Droz: »V naših razmerah ni mogoče, da bi pioniirji svoje nastope za nas posebej pripravili. Obiščemo jih, svetujemo, korrigiramo in povabimo na oddajo!«

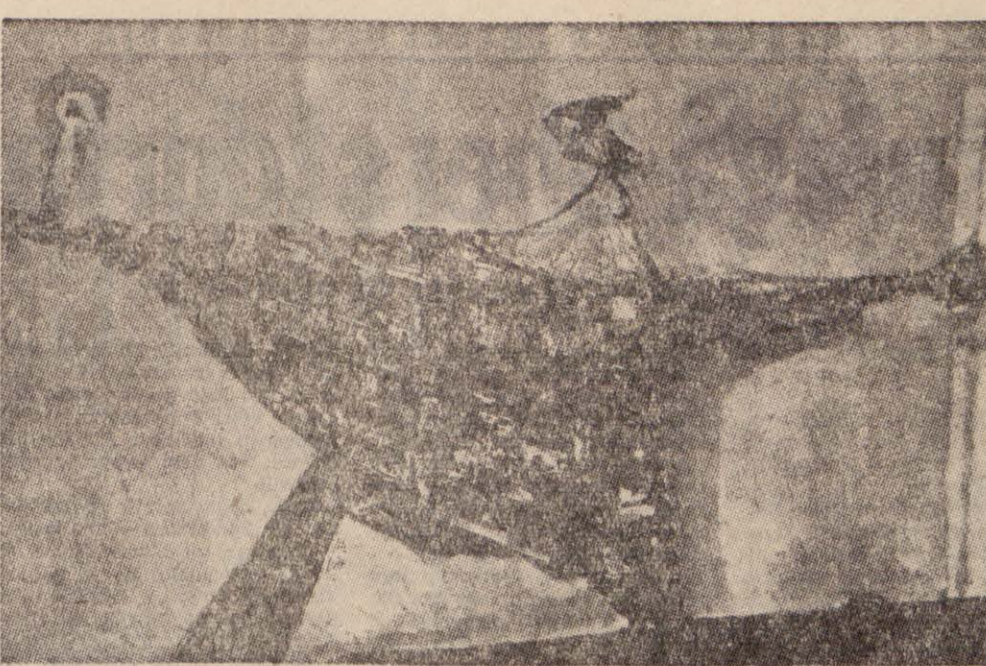
Rubrike povečujeta konferenčna Bojka in Karli, ki sta za pol leta odrasla pionirskim klopm, pa nastopata tako sproščeno, improvizacijsko do domisele, da bi bila lahko velikokrat za vzor starejšim vzornikom. Otroci so gotovo najmanj dovezni za jubileje. Toda tisoče minute svojega studia gotovo ne bodo pozabili. Bojka se je namreč sosednja oddaja v Gani, Karli bo do konca leta pomagala dvema novima, mlajšima napovedovalcema, potem bo tudi na odrasli pionirskem TV studiu.

Urednik Zorčič: »Oddaja bo tekla še do konca letošnjega šolskega leta, potem pa jo bomo skušali še osvežiti!«

A. M.

Dve časovni skrajnosti v umetnostnem gradivu Slovenije, ki ga bo predstavil Likovni album: prazgodovinski, ilirski relief na pasni sponi z Magdalenske gore in sodobna podoba Marija Preglja »Strah«

Milan Batista ki »Apel podoba na ogled postavi...«

Na pragu največje akcije slovenske umetnostne zgodovine

Pogled v izložbeno okna naših knjigarn, bežen miselni prelet naše založniške dejavnosti na področju likovnih publikacij nam lahko prikljče v spomin razmeroma živahnih podob, če pa jo skušamo analizirati spoznamo, da razen nekaterih monografij osebnosti in spomenikov ne premoremo ravno mnogo. Zlasti pa občutno pomanjkanje širših pregledov, leksikonov, priročnikov, skratka vseh takih publikacij, ki zajemajo znano gradivo s področja likovne umetnosti v širokem zajetu. Take publikacije so v tujini že zelo pogoste, saj so se tam že davno zavedeli njihovega pomena in cene. Res pa je, da brez številnega in kvalitetnega znanstvenega kadra take obširne izdaje ni mogoče pripraviti. Zdi se, da je šele zdaj dozorel čas, za prvi obširni in temeljit pregled take vrste pri nas.

LIKOVNI ALBUM SLOVENIJE

skih spomenikov zavzela mesto slikarstva v publikaciji umetna obrt. Za prazgodovino ne prihaja v poštev arhitektura, ker je v glavnem nimamo ohranjene razen v tlorisih, zato pa je pomembna kulturna in umetnostna zapuščina v lončenih, keramičnih posodah. V XVII. stoletju je nujno vključiti v ta pregled bogato rezbarsko gradivo, medtem ko je na primer v XIX. stoletju sporen poseben zvezek za plastiko, ker je skoraj nimamo. Se kot posebni knjigi sodita v ta okvir obdelavi ljudske umetnosti in umetne obrti, ki se prav danes razvija v splošno pomembno smer industrijskega oblikovanja. Vseh zvezkov bi bilo tako okrog 30 ali morda dva do štirje več, kakor bi se pač sproti pokazalo ob obdelavi gradiva.

Izdaja naj bi bila lepa, na sodobni ravni, reprezentativna. Obseg posameznega zvezka naj bi bil od 30 do 50 tiskanih strani z dodatkom ene pole kataloga k slikam. Vsak zvezek naj bi imel 100 celostanskih reprodukcij, med njimi precej barvnih, posebno pri slikarstvu čim več, če že ne vse. Format se ni dokončno določil, a morda bo ustrežal 26 x 21 cm. Na obseg besedila pa bo vplival seveda kvalitativni izbor gradiva in kritično vrednotenje v razmerju do gradiva in umetnostnega pomena drugih dob in panog. V celoti gre seveda za ožji izbor najbolj značilnih in najboljših stvari, ki lahko tudi v tujini predstavljajo našo umetnost in to izdajo. Se posebej zato, ker ima založba v načrtu tudi kompletno tujezično izdajo.

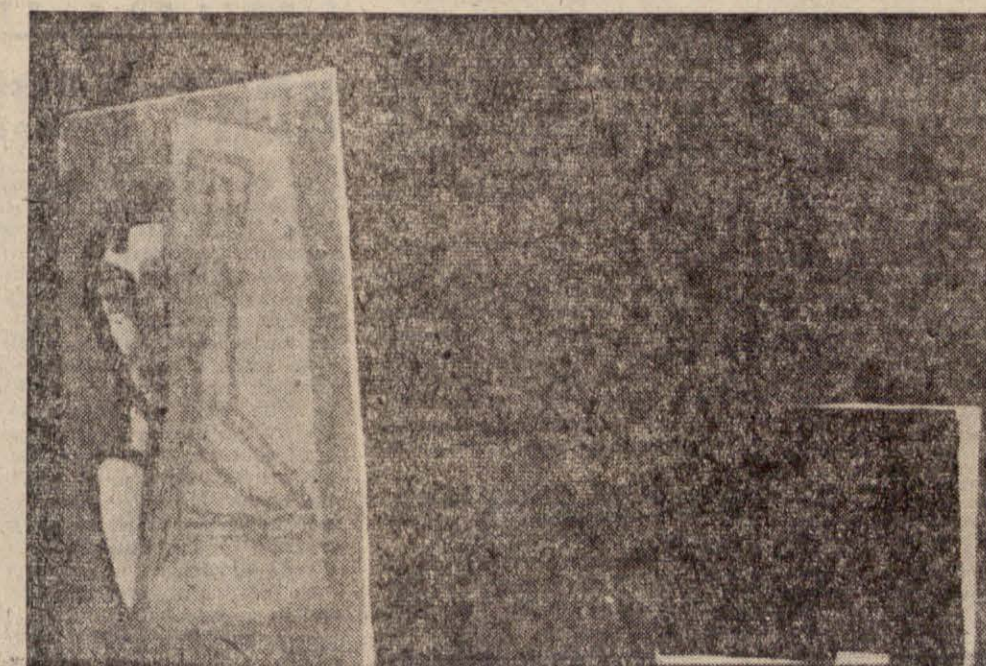
Seveda pri taki veliki, široki akciji ni mogoče izdati zvezkov po splošnem časovnem zaporedju. Pa tudi treba ni, saj bi bila to samo nepotrebná obremenitev in nerealno forsiranje. Zvezki naj bi izhajali po vnaprej določenem načr-

tu, ne glede na vrstni red, temveč na končno zaključeno celoto.

Vsi zvezki naj bi izšli v 6 ali največ 8 letih. Seveda je treba upoštevati težave, med katerimi ne bo najmanjša najti sposobne fotografe za primerne sodobne posnetke gradiva, zlasti na terenu. Toda kljub vsem težavam govori vrsta razlogov za tako izdajo. Predvsem doslej še nimamo niti topografskega pregleda tega gradiva niti monografskih obdelav vseh obdobji, da niti fotografsko predstavljajo gradiva v primerni obliki še nimamo! Prav tako nimamo nobene priložnosti, ki bi bil kolikor izžre-

pen. Torej je čas, da dobimo temeljit, po vseh sodobnih merilih zadovoljivo napisan pregled našega umetnostnega bogastva. Čas za to je zrel, položaj je tak, da imamo dovolj strokovnjakov, ki so voljni sodelovati. Saj bo morda že letos sedem poglavij, to je, sedem zvezkov pripravljenih za tisk!

Obenem bo to največja akcija slovenske umetnostne zgodovine doslej, prav tako pa tudi priložnost za afirmacijo založbe. Da seveda o splošnem pomenu, znanstvenem, turističnem, propagandnem in široko izobraževalnem niti ne govorimo. J.M.

Milan Batista ki »Apel podoba na ogled postavi...«

Likovne meditacije ob Prešernovih pesmih

V zvezi z ustanovitvijo in otvoritvijo Prešernovega spominskega muzeja v Kranju so v priročnikih profesor Prešernove hiše odprli tudi razstavo grafičnega akademskega slikarja Milana Batista. Ti grafični listi — gre za blizu trideset lesorezov in linorezov — tudi kombinacij — so po svoji obliki povezani z Prešernovimi izročili: vsak zase predstavlja svojevrsen pristop k eni izmed Prešernovih pesmi oziroma njeni vsebini ali celo samo eni misli v njej. Te slikovne meditacije ob Prešernovih pesmih, kot jih je imenoval avtor, razmeroma enotno postavljuje predstave nekaterih prispodob, misli in iskanj v predlogah, in čeprav niso posebno revolucionarne, se manj eksperimentalne, ampak se lepo, mirno vključujejo v dosedajšnji Batistov opus, vendar dokaj dobro izražajo razpoloženje ob ne ravno preprostem odnosu pesnik pred vsi kot sio leti in slikar danes.

No seveda, če iz splošnosti in ker nam je Prešeren kot pojem že vrščen v zavest in morda še iz kakšnega drugega razloga moramo pribiti: original najbrž omogoča več, kot je pokazal Batista. A vprašanje je, če je to v enem odlično. Kaj pa imamo doslej na teme Prešernovih pesmi likovno res dobrega? Ali imamo sploh kaj? Če izvanem posamezne, manj znanje ali sploh nemane ilustracije in likovna dela nekaterih naših likovnikov, potem

moramo omeniti še predvse poskuse slikarja Mihe Matca, ki je izdal brošuro s po eno likovno prilogo nekaterih naših slikarjev in grafičkov na temo ene izmed Prešernovih pesmi. Tako so sodelovali nekateri naši vinski likovniki pri izdajah »Stružane« in »Belokone« — da se omejimo samo na to — a še to so bile pretežno ilustrativne priloge, morda za spoznanje prilagojene težnji po tudi komercialnemu uspehu izdaje. Zamisel cikla likovnih meditacij na to temo pa je nova, originalna in gotovo Batistova zasluga.

Med naslovi zasledimo: Nova pisarja, Gazele, Neizbruhno sreč. Judovski dekli, Soneti nesreče, Zdravica, Zbadljivi napis, Orglar... Širok obseg, saj je vse le pohude, ki izvirajo iz tako širokega zajetja različnih stvari pri Prešernu, gotovo težko spraviti na skupni, to je, likovno enotni, v tem primeru meditativni imenovalce.

Batisti je to v precejšnji meri uspelo. Res, da tu in tam za ceno odstopanja v ilustrativnost. A v svoji nekhi maniri lesoreza in linoreza je v zadnjih treh mesecih zaokrožil svoj ciklus v nenavadni, sodoben, v vsakem primeru kulturno, s poslušnim izoblikovan prispevek, fastenju spominja veličana naše kulture Francisa Prešerna.

Z VSEH VETROV

V oddaji vatikanskega radia »Krščan-ka obzorja« je oče Cremona pohvalil sanremski festival italijanske popevke in zlasti izrazil zadovoljstvo, da so prevladovali mladi pevci in da je zmagala »mehka pesema, ki jo je zapela Gigliola Cinquetti.

Arthur Miller se je z ženo Inge in hčerko Rebecca za nekaj časa preselil v Pariz. Verjetno bodo tudi v Franciji uprizorili njegovo zadnje delo »Po padcu«.

V zadnji številki »Times Literary Supplementa« je izšla pesem Andreja Voznesenskega »Zadnji tramvaj« v prevodu Milese Burrowsa.

Na letošnjem salzburškem festivalu bodo na sporedu: Straussovi operi »Electra« in »Kavalir z rož« (dirigent Herbert von Karajan) in Mozartova »Carobna pisčala« (dirigent Istvan Kertesz).

Pisatelj Graham Green je napisal nov roman, ki se dogaja v Kongu. Naslov dela je »Mooš, ki je ljubil skrajnost«. J. E. Priestley pa piše humoristični roman, v katerem sta glavna junaka predsednika tekmujočih umetniških združenj.

Vse kaže, da bo letošnje Leninovo nagrado za književnost dobil Aleksander Solženicyn, avtor dela »En dan Iana Denisoviča«. Dnevnik »Izvestija« in »Pravda« sta pred kratkim objavila zelo pohvalne članke o tem delu. Leninove nagrade podeljujejo aprila.

Po pisanju češke agencije CTK je skrivnostni pisatelj B. Traven Artur Breisky, češki pisatelj, ki je leta 1910 emigriral v ZDA. Neka njegova fotografija iz leta 1908 zelo spominja na Travena, katerega sliko so objavili lani.

Po najnovejši statistiki deluje polovica izmed 2000 svetovnih orkestron na ozemlju ZDA. Več kot 32 milijonov Američanov igra na kakšen instrument, več kot 60 milijonov pa jih hodi na koncerte. V ZDA deluje 5.000 gledališč in 700 gledaliških družin.

V italijanskem državnem proračunu za leto 1964/65 je za prosveto odobrenih 1,1 milijarde lir, kar je 316 milijonov več kot prejšnje leto.

ALI JE KIPEC IZ ŠENČURJA RIMSKI?

Lansko jesen je slovenske arheologe klasike, zlasti mlajše, po telefonu obletela novica, da so pri Kranju našli majhen, lep rimski kipec nekega božanstva. Vest je zbudila pozornost in pričakovanja, saj je rimska plastika v naših krajih še vedno razmeroma redka in bi posebnost boljše, čeprav majhno delo te vrste razveseljuje obogatilo galerijo rimskih kiparstva na naših tleh.

Sama najdba je posledica vse prej kot romantičnega dogodka. Ob kopanju krompirja so na neki njivi med šenčurjem in Kranjem našli kipec. Bodisi na pobudo starejši ali na lastno — kar je verjetneje — so ga otroci prinesli v Kranj v muzej. Tako je prišel v roke neposredno strokovnjakom in bilo je upati, da bomo o tej najdbi kmalu kaj določnejšega in zlasti razveseljivega zvedeli.

A je že tako, da vsaka najdba tudi ni vedno umetnina in ne zgodovinsko zelo pomembna. Tako se je potem, ko so kipec očistili pokazalo, da gre za delni torzo — bil je brez glave — vilit iz svinca, ki je zaradi spremembe okolja, temperature in morda še drugih vzrokov že začel pokati. Figurica sedi na prestolu, ki ima na straneh neke čudne okraske, na podstavku pa je izobčen napis v velikih črkah: ROMA. Že to je sumljivo, namreč okraski, še bolj pa desna roka figure, ki je izoblikovana v tipični bla-goslavljajoči drži, z dvema izproženima prstoma in tremi skrčenimi. To pa je že zelo jassen znak, čeprav je res, da je roka nekoliko nasilno ukrivljena, torej pokškodovana. Zato se je vse bolj majalo prvotno mnenje in zdaj že prevladuje sum, da gre za navaden spominski kipec, morda celo za likom kakšnega papeža! A zadnja beseda je prihranjena arheologom-klassikom, ki bodo kipec dokončno preiskali in ocenili. Do takrat pa velja še vedno za rimskega. Če ni to je še ena iluzija več?

Temnopolte primadone osvajajo evropske odre

Dunajska Staatsoper, berlinska Deutsche Oper, londonska Covent Garden, pariška Grand Opera — povsod sprejemajo temnopolte pevke z odprtimi rokami. In celo doma, v Metropolitanu operi, so dobrodošle, vendar še ne tako dolgo. Črne pevke koncertirajo po svetu. Črne pevke osvajajo svet — predvsem Evropo.

Začelo se je z Marian Anderson, fenomenalno altistko, ki so se ji prvi odprla vrata Metropolitanke. Njen prvi nastop tamkaj, 5. januarja 1955, je bil veličasten dogodek: padla je rasna ovira. Pri tem je bila Marian Anderson takrat že bolj na koncu svoje kariere. Stara je bila 53 let, že sedemnajsto leto častna doktorica Howardske univerze v Washingtonu, pela je bila pod taktirko Toscaninija, bila je družinska prijateljica Rooseveltovih in čakala jo je še posebna čast — postala je delegatka ZDA v Organizaciji združenih narodov.

Seveda pa so bile črne pevke že pred tem slavne in nadvse popularne, namreč pevke jazza: »cessarice bluesa«, »kraljice swinga« in še drugih zvenečih naslovov so bile deležne, kakor so si jih zanje pač izmislili menagerji. In dve od njih sta na turnejah osvojile Evropo, to sta bili Mahalia Jackson in Ella Fitzgerald. Obe sta po pojavi wagnerijanskega tipa herojini, se pravi za opero in današnji okus malce preobitni. Njune kolegice iz operne stroke zato tembolj pazijo na svoj zunanji izgled. To so vitke žene, elegantne in privlačne lepote, ki triumfirajo ne samo z glasom, marveč tudi s celotno pojavo. V nasprotju s pevkami jazza, ki so si slavo priborile najprej v Ame-

riki, kjer so doma, in se šele potem odzvale vabikom Evrope, ki jih je po vojni tako nestrno želela spoznati, pa so operne pevke začele svoj vzpon v Evropi. Leontyne Price na primer je bila angažirana v Metropolitanu šele potem, ko je že pela v milanski Scali, v veronski Areni, na Dunaju, v Berlinu, Parizu in Londonu.

Evropa je sprejela temnopolte pevke z vso častjo. Leontyne Price kakor tudi Gloria Davy nekaj let kasneje sta debutirali v Evropi (z velikanskim uspehom) v Gershwinovi operi Porgy in Bess, z ansamblom, ki je prišel semkaj z onkraj oceana na triumfalno turnejo. Boljšega starta si pevki skoraj ne bi mogli želeli. Vendar pa skok iz Gershwinovega folklorno veselo pisanega dela v klasični repertoar nikakor ni bil enostaven. Zakaj medtem ko se jima v omenjenem debutu ni bilo batil nobene konkurence, je bila ta v klasičnih vlogah velika. Spoprijeti se je veljalo s Callasovo, Tebaldijevno, z velikim številom italijanskih sopranistik in z mladim naraščajem, ki je močno obetaven. Toda, ker se italijanske sopranistke hočejo uveljaviti predvsem v dolarski Ameriki, tako pač praznijo mesta v evropskih opernih hišah, ambiciozne temnopolte Američanke pa brez ovir zasedejo njihove prostore. Le po število evropskih opernih hiš in izredno število festivalov je široko polje za udeleževanje, vsakekar mnogo večje kot v Ameriki, ki je z operami rečna.

Proslavili so jih torej predvsem festivali. Publika je tako rekoč drla skupaj, da bi jih slišala. V Veroni je Price vsak večer pela Aldo

pred dvajset tisoč poslušalci, ki so prišli iz vseh vetrov. In v Salzburgu je bila Karajanova slavna Leonora v Verdijevej Trubadurju.

Podobno je zaslovela Grace Bumbry, ko je leta 1961 sodelovala v Wieland Wagnerja inscenaciji Tannhäuserja kot prva črna pevka: bilo je to na bayreuthskem festivalu. Bayreuthska črna Venera je takrat čez noč zasijala na opernem nebu.

Tudi Vera Little in Annabelle Bernard godita med mlade črne pevke, ki so si ustvarile ime v Evropi. In počasi jim ni treba peti več samo in zgolj Aide, vloge Etiopke, ki jim je napisana tako rekoč na hrbet. Tudi v Mozartovih partijah nastopajo, svetlo našminkane, ponosne rokokojske dame. Njihov repertoar obsega zdaj že iste vloge, ki jih polejajo njihove belopolte vrstnice: od Monteverdija preko Puccinija do sodobnih oper.

Belih pevki glasovno večinoma še ne posekajo. Kvečjemu so jim enakovredne. Njihovo število na odrh sveta je še skromno, vendar pa pomenijo močno konkurenco evropskim in ameriškim pevkom. Njihovi uspehi so posamezni uspehi, individualni triumi. Zahvaliti se nimajo samo glasu, marveč, kakor smo že dejali, tudi svoji očarljivi pojavi, svojemu majestetskemu nastopu. Dokaz: njihovi kolegi, tenoristi in baritonisti so v Evropi še zelo redki. Toda morda ne več dolgo: pot od Othella do Tristana je odprta. Brez dvoma bi bila zločnejša, če bi bili pevci videti kot na primer Harry Belafonte, vendar za zdaj še ne delajo te usluge podjetnim evropskim intendantom.

K. Geitel, WamS

Črna Venera Grace Bumbry v »Tannhäuserju«

Trije junaki letošnjega Oberstdorfa

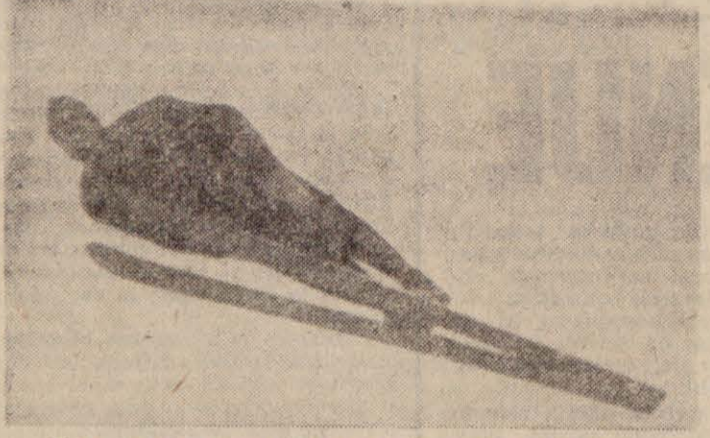
(Posebna reportaža za »Tedensko tribuno« - po telefonu iz Oberstdorfa)

Dvanajst držav je poslalo letos svoje zastopnike na največjo skakalnico sveta v Oberstdorfu. Med 40 tekmovalci letos ni bilo olimpijskih junakov Konkkanena, Engana in Brandzaega pa tudi specialistov za smučarske polete iz NDR. Kljub temu pa je prireditev povsem uspešna. Svetovni rekord so enkrat izenačili in kar dvakrat izboljšali! Poleti na smučeh so pač disciplina, ki glede na svojo specifičnost in eno samo tekmovalje letno čez noč rojeva junake. Leta 1961 je bil to naš Jože Šlibar, letos pa...

PRVI DAN: 141 m KLENEGA SOBOSLIKARJA

Kjell Sjöberg je droben, plavalas, košenega obraza in izrazitih (nekoliko zasranjih) oči. Na skakalnicah ni neznan, čeprav v svoji formi ni stanovit. Ali je tako priporočilo dovolj za uspeh na velikanki? Odgovor je dal Kjell Sjöberg sam: najprej s svojimi čudovitimi poletji nato pa se ob pripovedovanju lastnih izkušenj. »Veste,« je rekel, »sprvi sem tokrat nastopil na velikanki. Nisem okusil ne Kulma in ne Planice in prišel v Oberstdorf. Toda zagotovo...

ljam vama: na tako skakalnico gre tekmovalcem samo, če je zares pripravljen. Olimpijska vrnema me je spravila v formo, tu v Oberstdorfu pa sem pravzaprav doživel sadove,« je rekel

Tako »letel« novi svetovni rekord Nilo Zandanel (Italija)

ŠVEDA O SEBI

Po poletih sta se nam prva etapna zmagovalca v tekmovalstvu za »Memorial« inž. Stanka Bloudka predstavila takole:

• **KJELL SJÖBERG:** rojen 24. maja 1937 v Sjaelevaru, višina 167 cm, teža 58 kg, po poklicu soboslikar v Ornskoldsviku, prvaki švedske leta 1962, na olimpijskih igrah 1964 peti na Bergslidu, osebni rekord - 141 m.

• **KURT ELMIAE:** rojen 24. avgusta 1930, višina 173 cm, teža 67 kg, po poklicu radarski inženir, prvaki švedske leta 1963, na olimpijskih igrah 1964 sedmi v Seefeldu, osebni rekord - 139 m.

kratko toda novo

Klubsko vodstvo švedskega društva Hårnarna IF bi rado tesneje sodelovalo z nogometnim občinstvom. Zato razdeljuje na vsaki tekmi med gledalce posebne vprašalne pole. Če trideset odstotkov odgovorov na razne pomembne ključne in dajejo pobudo za izboljšave. Pravijo, da so po tej poti izvedeli že za marsikaj koristnega in bodo to prakso odbrali še naprej.

Poljski telovalci so se na zadnjih javnih nastopih pokazali v prav dobri luči. Razen znanega in rutiniranega Jankowicza, ki je na prvenstvih gledalci v Poznaniu ugajali kot utegnilo dobro odrezati celo na olimpijskih igrah na Japonskem. Najbolj je na tem prvenstvu 21-letni Viljem Rubica, pa tudi njegov dve leti mlajši brat Nikolaj kaže izrazite talente. Znanj Kokoša, ki je bil v Beogradu na obeh med veseli Poljaki, je bil prav medved...

Hokej v rubriki »kriminal«

Švedski hokej postaja dan za dnem vse ostriši, bolj grob. O tem so se prepričali tudi gledalci. V zadnjem času je prišlo že tako daleč v tem športu, da se poročila o hokejskih tekmovalcih celo v stolpcih kriminalistične rubrike.

Švedska reprezentanta Stoerner in Karisson sta celo v policijski preiskavi. Prvi je udaril s palico po glavi nekoga gledalca, drugi pa je s palico močno dregnil v želodec drugega. Vsi taki predstojci se po švedskih zakonih kaznujejo z zaporom do enega leta.

Stoerner, ki je nedavno posteljal areto v nekem ameriškem profesionalnem klubu, je izjavil, da je ogroben na gledalce in sodnike. Sedaj že razmišlja, če bo sploh nastopil za švedsko reprezentanco in da bi se rajši vrnil v Ameriko, kjer igrajo »moški« hokej.

potem, ko je krepko potegnil iz cigarete, ki ga miri pred nastopom.

Po skoku 141 m: »Vedel sem, da letim daleč. Zato sem si še posebej prizadeval izkoristiti polet do konca.

Pred začetkom drugega tekmovalnega dne: »Morebiti bo danes mogoče doseči še boljši rezultat. Upanja ne kaže izgubiti.

Za 26. letnega soboslikarja iz Severne Švedske pa je ostalo samo upanje in tolažba s premočnim prvim mestom v skupnem seštevku ter osvojitve Bloudkove plakete »TT«. Svetovni rekord pa je v lasti tekmeča. Najprej je bil Motejlek, nato pa Zandanelov, Morebiti ga je Šved...

celo sam zapravljal s tem, ko ni izkoristil možnosti, da kot predskakalec skoči pred začetkom nedeljske prireditve, kar so mu organizatorji ponudili.

A kdo ve, kdaj je tisti najširši smučarski trenutek, ko se mora — za rekordni skok — kar najugodnejše razmere zlitosti s popolnostjo skakalca samega?

In še drobce o Sjöbergu: pred začetkom skokov prvega dne, ko so se skakalci pripeljali iz Oberstdorfa v kako štiri km oddaljeno dolino Birgshau, je Sjöberg opazil, da ni njegovih smuč. Kaj je preostalo drugega kot znova v vratolomno vožnjo po zasneženih cestah nazaj v Oberstdorf in spet pod skakalnico. Pa je bilo vse le še ob pravem času za izenačenje svetovnega rekorda...

DRUGI DAN: 142 m METULJA S HUDIČEVE SKAKALNICE

Drugi dan letošnjega Oberstdorfa je bil njegov junak 21-letni češkoslovaški mizar, sedaj vajak Dalibor Motejlek. Tudi on je majhen, plavalas, droban, tudi on je drzen, odločen, silovitega odskoka, zanesljivega leta in pristanka. Tudi on je domala brez izkušenj na velikanki, 100,5 metrov iz Baumsega Bistrice je bil njegov osebni rekord. Pa vendar je nekaj povsem drugega kot Sjöberg! Motejlek je vsestranski športnik: kot levo krilo je ugleden nogometaš praškega drugoligaša, rojen v Harakovu je bil prva vrata v Harakovu in v klasični kombinaciji. Kaže pa, da je nato njegov talent skupno s prilicno amotejleke (pomami v češčini metulj) odločil, da se je ves zapisal smučarskim skokom. V Harakovu skakajo na skakalnici, ki se zaradi hrba, na kateri je zgrajena, imenuje hudičeva skakalnica. »Metulje« s hudičeve skakalnice je tako postal svetovni rekordar — za manj kot 24 ur.

»Rekorder ne bom dolgo,« je rekel kmalu po rekordnem skoku. »Še danes ali jutri bo kdo drug, najverjetneje Šved Sjöberg poletel še daleč, je pristavil. Danes se to ni zgodilo, jutri pa... Toda Dalibor Motejlek je znal prenesti tudi ta sposedni poraz. Zandanelov skok je bil svoboren, je rekel.

TRETI DAN: 144 m VICEBRIGADIRJA

In nazadnje novi svetovni rekord! Njegovo ime: Nilo Zandanel, starost 26 let, poklic: pod...

častnik italijanske finančne struze. Njegova znamka: 144 m. Kako dolgo? Kdo ve, iz Kulma prihajajo vesti o povečevanju skakalnice in tudi našo Planico bodo do leta 1966 prejkone spet obnovili.

Kako dolgo torej? To vprašanje pa Zandanel — majhnega, čokatega plavalasa iz Italije — ni vzmiral, ko je po rekordnem skoku v nemščini in italijanshini odgovarjal na vprašanja.

»Rekord je bil dosegljiv. Če pri poletu 131 m prvi dan sem pomislil nanj, kot predskakalec zadnji dan pa sem našel in iz...

Nilo Zandanel: »Odslej svetovni rekord - 144 m!«

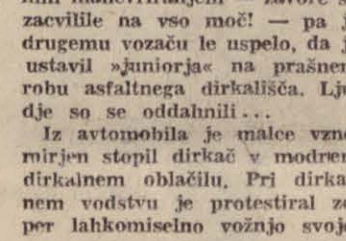
S PÓTI PO AVSTRIJI

KURT BARRY - MRTEV

Na treningu avtomobilov za »Veliko nagrado CSSR 1963« v Brnu je bilo; dva dirkača za volanoma »juniorjev« sta se divje podila iz kroga v krog. Prav na cilju je prišlo skoraj do najhujšega; prvi dirkač je nenadoma močno zavrl, da bi odpejal svoje vozilo v bokse. Ljudje so zamahali; nihče ni verjel, da se bo drugi vozač pri hitrosti kakih 220 km na uro še lahko izvignil prvemu, ki očitno ni mislil na zasledovalca. S spretnim manevriranjem — zavore so zavile na svo moč! — pa je drugemu vozaču uspelo, da je ustavi »juniorja« na prašnem robu asfaltnega dirkališča. Ljudje se so oddahnili...

Iz avtomobila je malce vzmernirjen stopil dirkač v modrem dirkalnem oblečilu. Pri dirkalnem vodstvu je protestiral zoper lahkomišno vožnjo svoje...

Kurt Barry je bil prejšnji teden na »Opernhalle« na Dunaju. Do petih zjutraj; nato se je s prijateljem, pravtako dirkačem Georgom Ehrenreiterjem odpravil v Baden, kjer je bil Ehrenreiter priča pri poroki nekoga njegega prijatelja. Na poti domov — ob 11. uri — je na Tržaški cesti pred Dunajem prišlo do nesreče: Barry je iz nepozabljenih razlogov nenadoma zapeljal na levo estriže in se s hitrostjo kakih 60 km na uro zalezel v nasproti vozeči kamion; Georg Ehrenreiter in Kurt Barry — laniš nortostski zmagovalec — sta bila na mestu mrtva. In razbitin so ju potegnili še v traku, v katerem sta bila na predvečer še na hali... H. UBELEIS

KURT BARRY

Končni zmagovalec poletov v Oberstdorfu: Kjell Sjöberg (Švedska) Telefoto AP

koristil najugodnejše okoliščine. Treniral sem vse leto in se pripravil za Innsbruck. Poleti igram nogomet in tenis. Vse to sem zato delal to sezono ša z večjo zavestjo, ker lani zaradi izpitov za podoficirja sploh nisem mogel nastopati.

Novi svetovni rekordar je doma iz Cibbiana pri Cortini. Skočil je 248 cm dolgimi kovinskimi smučmi znamke Koste. Mažo za smučmi med vsakim skokom zakopje v sneg...

Pravzverje? Kdo ve, a če je, tedaj je to praznovanje vladajočega svetovnega rekordarja.

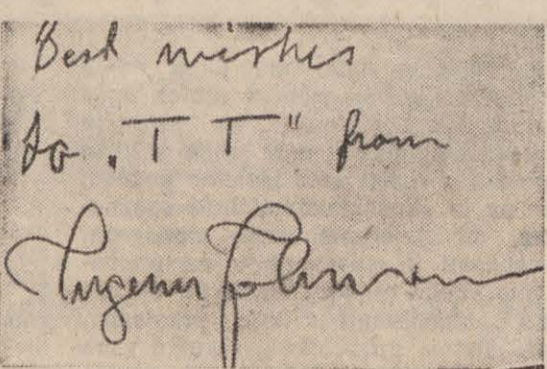
EVGEN BERGANT

Ingo za Sonnyja

Dobri teden je še do teko pričakovane dvoboja za naslov absolutnega svetovnega prvaka v boksu med braničem Charlesom Listonom in izzivalcem Cassiusom Clayem (oba ZDA). V torek, 25. t. m. bo tako daleč: v Miami Beachu bosta oba slavita boksarja stopila v ring hkrati...

»TT« je imel priložnost, da se je med nedavnimi olimpijskimi igrami v Innsbrucku o tem srečanju lahko pogovarjal z divšim svetovnim prvkom v teški kategoriji Ingemarom Johanssonom (Švedska). Nekdanji prvaki s severa — zdaj živi stalno v razkošni vili ob ženevskem jezeru v Stivi — je prišel na olimpijska prizorišča v Seefeldu, toda sam sploh svoje rojake med nastopi za zlate olimpijske kolajne.

»Med belo olimpiado« sem si privoščil nekaj dni dopusta, saj imam sicer mnogo dela. Trgovina — ta me zanima zdi! In boksa? Švedski sem spremljal najvažnejše dogodke v svetovnih ringih, toda sam sem za zmeraj obesil rokavice na klin. Da, kar zapisiše, nikoli se ne bom vrnil več med vrvi; poslovil sem se od boksa za vselej.

Ingemar Johansson pozdravlja bralce »TT«

»Ingo« — absolutni svetovni prvaki je bil od 26. junija 1959 do 20. junija 1960, ko ga je vrgel z boksarskega prestola Floyd Patterson (ZDA) — je sicer zmožal največje razlog, zakaj je pravzaprav prišel v Innsbruck: po reklamo. Nobene priložnosti ni zamudil, da bi se fotografiral s sloviti olimpijski sampioni. Za svoje veliko trgovsko podjetje pač potrebuje sprotno reklamo, nekdanji naslov ni dovolj...

Proslavljeni boksaer se tudi dobro spominja srečanj in porazov z zagrebškim boksarjem Tomom Križmaničem kmalu po vojni, ko je nastopal še kot amater.

»Vašemu rojaku sem se nato revanširal leta 1952. Sicer pa sta bila dobra prijatelja. Razen njega med jugoslovanskimi boksarji najbolj cenim Paula Sotljanskega. Z njim sem bil skupaj v ZDA, ko smo v prijateljskem dvoboju z izbranimi ameriški boksarji branili ugled evropskega športa. Skoda, da ni več denarja za dvoboje med amaterskimi reprezentancami ZDA in Evrope.

O bližnjem dvoboju med Listonom in Clayem sloviti švedski boksaer ne domala vse podrobnosti. »Morda si bom ta 'dvojni stoletje' tudi ogledal sam. Sicer pa sem trdno prepričan, da bo zmagal Liston. Clay bo vedral z njim v ringu največ tri runde in nič več! Dvoboj bo odločil silovit Listonov udarec. Vsi tisti, ki računajo, da bi Clay z manjšo spretnostjo lahko izčrpal sampiona, so se posteno usteli; Sonny sploh ne bo dal da priložnosti svojemu tekmeču. Vsi tisti, ki bodo torej odšli tepe denarce za ogled prireditve, se bodo lahko predčasno vrnili domov.

Na prizorišču olimpijskih dogodkov: Ingemar Johansson (levo) med razgovorom z našim sodelavcem Foto: Hans Ruff

udarec. Vsi tisti, ki računajo, da bi Clay z manjšo spretnostjo lahko izčrpal sampiona, so se posteno usteli; Sonny sploh ne bo dal da priložnosti svojemu tekmeču. Vsi tisti, ki bodo torej odšli tepe denarce za ogled prireditve, se bodo lahko predčasno vrnili domov.

Tako torej sodi o skorajšnjem srečanju za naslov absolutnega svetovnega boksaerskega prvaka: bitni sampion Ingemar Johansson. H. U.

najboljšemu - plaketo branka zihlerla

SMUČARJI, ATLETI, KEGLJAČI...

Najboljši skakalec med trojico v Oberstdorfu — Peter Eržen (15. mesto) — je tokrat na prvem mestu v tej rubriki.

1. Eržen (Ebnost) — smučanje, 18 točk, 2. Lesek (Kladivar) — atletika, 15, 3. Ambruzzi (Bled) — smučanje, 10, 4. Nivod (Gledar) — atletika, M. Ankele (Triglav) — smučanje in Vecko (Olimpija) — namizni tenis, po 8, 7. Faneli (Ebnost) — smučanje, 7, 8.-9. J. Pavlič (Ebnost) — smučanje in Jenca (Bled) — smučanje, po 4, 10.-11. Zajc (Jesenice) — smučanje in Mikar (Branik) — kegljanje, po 3, 12. Kobentar (Jesenice) — smučanje, 2 točki.

KOŠARKARSKO PISMO WILTA CHAMBERLAINA IZ SAN FRANCISCA ZA BRALCE »TT«

SENZACIJA POD KOŠI OB PACIFIKU

Senzacionalne košarkarske vesti s profesionalnega svetovnega prvenstva v ZDA: Boston Celtics z Billom Russelom na centru še nadalje nima tekmeča med najboljšimi profesionalci sveta.

Los Angeles Lakers s fenomenalnim parom Baylor - West, po komentarjih ameriških košarkarskih izvedencev celo favoriti, so izgubili zaporedoma 10 tekem. San Francisco Warriors z najboljšim strelecem Wiltom Chamberlainom je nova košarkarska ekipa prisenečenja.

San Francisco, 31. januarja 1964: • WILT CHAMBERLAIN • NAJBOJŠI STRELEC NBL • Leto rojstva: 1937, višina: 218 cm, teža: 113,34 kg • Letošnji povpreček košev: 35,3 na vsaki tekmi.

• Naslov: San Francisco Warriors - 480 Montgomery Street - San Francisco 4 - California - ZDA.

Ljubljana, 10. februarja 1964: »Aleksander Pasternjak, ljubljana. Zdeli bi si dopisovati z Vami, toda na žalost prejemam tedenski list, ki vsebuje zanimanje in sem pravzaprav presenečen, da mlad novinar Jugoslavije tako pazljivo spremlja moje košarkarsko kariero. Zelim se vam odložitvijo s svojo fotografijo s podpisom. Pozdrav iz San Franciscu vsem bralcem »TT«, Wilt N. Chamberlain.

Kdo je Wilt Chamberlain? Amerika zares že dolgo ni imela tako pretežnega košarkarskega strelnika, kajti Chamberlain je z 218 cm in visokimi skoki v mestih na kos skorajda nepogrešljiv. Košarkarski izvedenci so postali pozorni na črnoopolnega velikana že ob prvem nastopu v dresu kolektiva Kansas in res je, da se je Chamberlain odločil prav za Kansas med 200 ponudbami skorajda vseh ameriških kolektivov. Košarka je bila takrat pravzaprav samo zabava Wilita Chamberlaina, ki je z duhovitimi...

trdi v stilu košarkarjev Harriem Globetrottersa navduševal gledalce.

Prvo profesionalno sezono v plavi majici z napisom Philadelphia Warriors je končal s 30.000 dolarji izkupička za transfer in več kot 1.000 dolarji mesečnih nagrad, toda brez dveh zob in s številnimi poškodovani! Wilt Chamberlain je v dresu s številko 13 - v Kansasu, Philadelphia in danes v San Franciscu - skakal pod nasprotnikom vsem kosom mnogo višje kot obrambni igralci, ki so se posluževali grobe igre, da bi preprečevali Chamberlainu prostor v košarkarskem prostoru pod košem je bila vsaka podana žoga tudi kos. Zanimivo je, da skoči Wilt Chamberlain tako višje kot ima žoga v rokah je pol metra nad košem in nato pravzaprav samo položi žogo v zanj preniški kos.

Svetovno prvenstvo profesionalcev v košarki je zares pravi maratonski turizem s 3 ali 4 tekmi na tedensko, dramatičnimi tekmi s troševitimi rezultati in brezčasovnimi nepričakovanimi dogodki. Najbolje profesionalne ekipe sveta so brez dvoma Boston Celtics z Billom Russelom, Los...

Warriors: Philadelphia Warriors 139-117 v Philadelphia, kjer je bitven soigralcem natresel kar 59 kosov! Lesivca desetih najboljših strelov National Basketball League (kolone od leve proti desni): številni tekem, skupno število kosov in povpreček na vsaki tekmi):

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Player Name, Points, Rebounds

Angeles Lakers z Jerry Westom, San Francisco Warriors z Wiltom Chamberlainom in Cincinnati Royals z Jerry Lucasom in Oscarjem Robertsonom. Zares je skorajda neverjetno, da so na primer Los Angeles Lakers po 32 zmagah in 18 porazih v prvih 50 tekmah doživeli v nadaljevanju kar 10 zaporednih porazov! Zares je skorajda neverjetno, da 7. januarja se nihče ni dvomil o prvem mestu Los Angeles Lakersa v zapadni skupini in da so bili 4. februarja profesionalci iz Los Angelesa že na tretjem mestu Sioer pa največje pričaka o senzaciji ob Pacificu, ki je v teh dneh športna tema št. 1 za vsakega Američana, dve tabeli zapadne skupine NBL:

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

Table with 3 columns: Team, Points, Rebounds

SVEŽE, BELO OSKARO JEVO DELO GOSPODINJE! Oprano perilo mora biti čisto, belo in sveže-dišeče. Vse to dosežete z detergentskim OSKARO NOVI! Uporabite ga in se prepričajte!

Sanje ti bile odveč, ko ti lahko človek takoj zaostil vsem svojim željam. Ko bi smel ljubiti, kadar in kogar bi hotel; če bi imel vse, kar ga mika. Toda ta paradiz se konča že prvi dan po rojstvu. Starši vcepijo otroku, da ne sme delati vsega, kar bi hotel, da se mora podrediti pravilom skupnosti. Človek se nauči odpovedi, vživi se v kompromise, svoje zahteve zna krotiti in jih »zatojiti«. Toda v globinah svoje duševnosti se človek temu upira. Tistega, česar v življenju ne upa tvegati, se v sanjah ne boji. Sanje pripovedujejo o tem, kaj v resnici občutimo, odklanjamo, česar se bojimo ali želimo. Toda sanje niso samo prizorišče naših skrivnih težav in prepovedanih strasti, ampak so tudi priče naših zanemarnjenih talentov in nedoživetih možnosti. Sanje odkrivajo nekatere značilnosti v naši osebnosti, ki smo jih v življenju zanemarili ali zatajili. Znameniti karikaturist Ronald Searle je upodobil osem sanj, ki jih je skoro vsak človek enkrat sanjal.

SANJE - NAŠA PODOBA

Moški me zasleduje

SANJE: Grem po temni ulici in pri sreči mi je tesno. Nenadoma opazim, da me zasleduje moški. Ne upam se ozreti. Mož mi je vedno bliže. Takrat se zbudim. Sreče mi burno utripuje.

RAZLAGA: O tem, kako jih kdo zasleduje, sanjajo predvsem ženske. Saj morajo

daljši in častiti. Boji se, da ga bodo drugi spregledali in odkrili, kako slaba, neumen ali drugače manjvreden da je. Ljudje s takšnimi sanjami nimajo dovolj poguma, da bi se pokazali takšne, kot so. Sanje, kjer si mnog do srajcev, so lahko tudi odsev problemov zaradi lastne, morda gre za strah, da bi izgubil premoženje. (Morda ni prijavil davka...) Nasvet: Bodi nekoliko manj zaskrbljen. Nikar se vedno ne trudi, da boš napravil dober vtis.

Vsi se mi priklanjajo

SANJE: Vstopim v konferenčno dvorano. Takoj ko me prisotni zagledajo, vstanejo in se mi globoko z največjim spoštovanjem priklonijo.

Tako sanja moški. Ženska morda drugače: Pridem iz velikega hotela in opazim, kako se je pri vstopu nabrala velika množica. Pozdravljajo me in mi klifjejo. Ljudje me imajo očitno za veliko filmsko zvezdnico. Vratar mi odpre vrata avtomobila in ko se mimo grede v šipi na vratih zagledam kot v zrcalu, presenečena opazim, da sem ji res podobna...

RAZLAGA: Najbolj verjetno je, da gre v obeh primerih za sanje želja. Sanjač (ali

spanjem preganja strah. Toda o tem, kako padajo, sanjajo tudi ljudje, ki še nikoli niso padli v letalom. Pa še to: Po navadi sanjamo o strahovih in problemih, ki se jih po dnevi povsem ne zavedamo. Padanje v sanjah naj bi simboliziralo, kako se prepustimo, predajamo ali žrtvujemo. Vsi ljudje se želijo žrtvovati za ljubljene, obenem pa se žrtve tudi bojijo, saj jo partner lahko zlorabi. Ljubezni napravi človeka odvisnega. Zavržena ali prevarana ljubezna prinaša trpljenje. Ženska, ki v sanjah pada v globino, pa jo je pri tem groza, se boji trpljenja, ki bi ga lahko doživela, ko bi se predala ljubezni. Zato bo verjetno podnevi — v resničnem življenju — še posebej zadržana. Ob tem pa se v njej še povečajo želja po ljubezni, ki se je na zaveda. Zato se lahko primeri, da želja nenadoma zmaga in da gre ženska v prav nesmiselno ljubezno razmerje, ki po navadi prinese razočaranje. Nasvet: Ljubi, toda ne slepo!

Takšno mu bom pripeljal!

SANJE: Pokličem me k šefu. Gleda me z višja in me spet enkrat zdelo. Takrat se razjezijo in ga udarim v brado.

RAZLAGA: Odkar je postalo boksanje popularno, pomeni knockout že majhnim fantom simbol za uveljavitev samega sebe. O tem, kako je koga udaril v brado, sanja morda najpogosteje prav tisti, ki bi podnevi večkrat rad izbruhnil, jeze pa ne doživi popolnoma, ampak jo zataji. Lahko gre tudi

za človeka, ki ne zna udariti. Premalo se zna braniti, na žalitev, ki ga zaboli, ne zna prav odgovoriti, prevečkrat vse spozree. Toda lahko se zgodi, da mu nenadoma — ce-

lo ob nepravem trenutku — prekipi, njegovi zatajeni napadalni impulzi končno zmaga, potem pa ga imajo drugi za grobiljana in nevljudnega. Nasvet: Pokaži svojo jezo večkrat — v manjših dozah!

Kača, kako grozno!

SANJE: V spalnici sem. Z grozi opazim, da se iz temnega kota plazijo proti meni kača.

RAZLAGA: Kača je pogosten simbol, ki nastopa v sanjah. V spanju preganja predvsem ženske. Kača velikokrat pomeni strah in zadržke v ljubezni. Tisti, ki tako sanja, si ne mara priznati, da je v ljubezni tudi nagon, ne mara spolnosti. Kača je lahko tudi simbol za posebno vrsto ženske. Saj so tudi

take, ki jim pravimo »kače«, ker so »strupene in tako kakor kače tajno napadajo. Ker ponujajo sanje rešitev duševnega konflikta, lahko svetujemo: Nikar si ne zatiskaj oči, kadar gre za telesno stran ljubezni in spoznaj del kače narave tudi v sebi, da te v resničnem življenju »kače« ne bodo preselele.

Pri pogrebu sem

SANJE: Pogreb je. Vidim pogrebce, vence, krsto, žalni spreved. Koga pokopujejo? Dobrega prijatelja? Sovražnika? Koga iz moje družine — ali celo mene.

RAZLAGA: Po navadi nas sanje o pogrebu, še posebej sanje o lastni smrti, zelo vznemirijo. Nekateri mislijo, da bo v najbližji prihodnosti v njihovi družini ali med prijatelji in znanci kdo umrl ali da je blizu ura lastne smrti.

Sanje o pogrebu si moramo razlagati kot simbol in po navadi pomenijo nekaj dobre

ga. Pomenijo, da naj se tisti, ki tako sanja, poslovijo od nekega človeka, želje ali upanja, da naj obenem pokopije neizpolnjivo željo iluzijo.

Sanje lahko pomenijo kak odnos med ljudmi, na primer nesrečno ljubezni, ki je »mrtva«. Toda človek se temu še vedno upira, ne mara verjeti, da je v resnici tako. Potem mu njegove lastne sanje pokazujejo, kako je v resnici z njegovo ljubeznijo: »Umr-la« je. Sanje torej same svetujejo: Poslovi se — pokopljil iluzije.

Če sanje prav razumemo, se lahko sprostito. Zakaj tisti, ki v resnici pokopije del preteklosti, je prost za prihodnost.

Delam izpit — ali ga bom naredil?

SANJE: Vrnil sem se v nekdanjo šolo in ponovno moram pisati težko šolsko nalogo ali celo ponovno delati zrelostni izpit. Zelo sem vznemirjen. Samo da ne bi padel! Profesor stoji pred mano in se zlobno smehlja: Pa vas menda ni strah?

RAZLAGA: Vse življenje je ena sama prekušnja, pa nam kljub temu ostanejo izpiti tako zelo v spominu. Živo se spominjamo izpitolv iz šole ali v poklicu. Samo da v družbi načunemo pogovor o izpitolv, že vsakdo začne pripovedovati o lastnih. Posebno radi se spominjamo, kako smo kljub vsem teža-

vam na koncu le opravili izpit ali kako smo pognili učitelja za nos.

Sanje o izpitolv pomenijo, da nas preganja problem lastne uspešnosti. Tudi zdaj, ko smo odrasli, se bojimo kritike avtoritet, na primer predstojnikov.

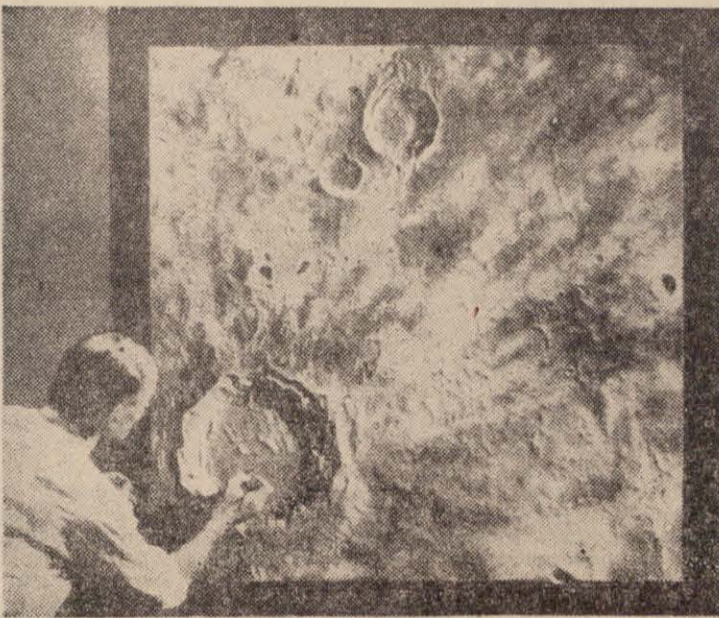
Sanje o izpitolv pomenijo tudi to, da človeka tarejo občutki manjvrednosti. Identifikacija se z zoprnim profesorjem. Zakaj vse, kar je v sanjah izgovorjenega, občutenega ali storjenega, smo napravili sami. Vse osebe, ki nastopajo v sanjah, so del naše osebnosti. Zlobni profesor v sanjah je posebljenje občutka manjvrednosti tistega, ki sanja.

NASVET: Ustvari si zdravo lastno presojo. Kritika drugih, ki graja tvoje delo, ne jemlji preveč tragično. Zaučaj si!

(»KRISTALL«)

iz znanosti in tehnike nam poročajo

Američani so skonstruirali aparat, ki samostojno kontrolira delovanje srca in avtomatično signalizira razne nenadne patološke spremembe v delovanju srčne mišice. Elektrode pritrdimo na prsni koš z običajnim lepilnim trakom ali obližem, aparat, s katerim so povezane elektrode, pa je tako majhen, da ga lahko namestimo kar na omarico poleg bolnikove postelje. Razen stalne kontrole lahko nova naprava zariše na trak tudi elektrokardiogram, kadarkoli se to zazdi potrebno zdravniku oz. medicinskemu osebju. Novi elektrokardiograf lahko naravnajo tako, da beleži trenutno stanje vsakih deset sekund ali pa v drugih intervalih, razen tega pa se po potrebi vključuje v tistem hipu, ko se pokažejo vznemirljivi simptomi.

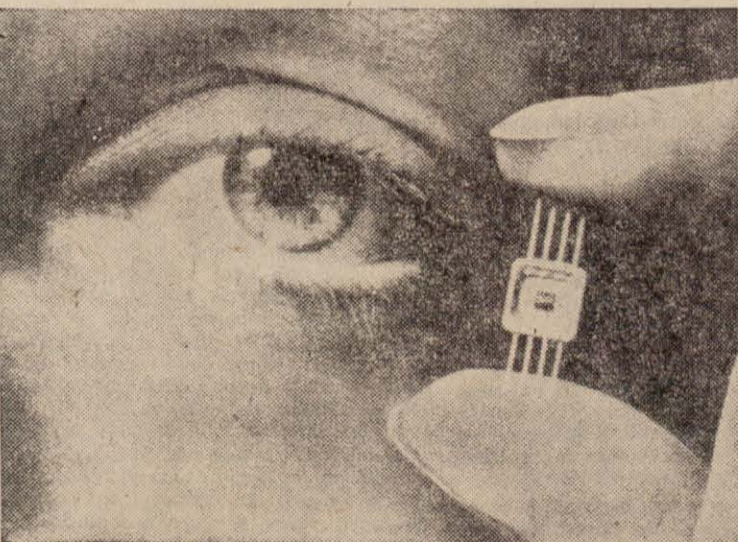

Kdaj bo prvi človek pristal na Luni, še ne vemo za gotovo. Vsekakor pa bo kraj pristanka nekje v bližini Kopernikovega kraterja ali »bližnje« okolici. Na sliki vidimo natančno izdelan relief in moža, ki dodaja zadnje podrobnosti. Relief bo rabil inženirjem v raziskovalnih inštitutih, ki se ukvarjajo z vesoljskimi poletji.

Sovjetski geologi so dognali, da so nekateri ognjeniki na Kurilskih otokih stari od 30—60 milijonov let. Glavni krater vulkana Tya-tya ima več vrhov, ki jih obkrožajo večja ali manjša jezera. Pozimi jezera zamrznejo, led pa pokrije prah, pesek in glina. V poletnih mesecih, ko se led stopi, je tako jezerska gladina pokrita s plastjo zemlje, zgornja plast pa je toliko trdna, da vzdrži težo moža.

Novi ameriški elektronski aparat, ki ga sedaj uporabljajo v medicini, določi v manj kot minuti ne samo krvno skupino pacienta, ampak tudi število krvnih teles, tako imenovani Rh faktor in še kopico fizioloških podatkov, ki so nujni pri operaciji.

Spremembe temperature v mejah ene stotisočinke Celzijeve stopinje bodo odslej lahko merili s posebnim termometrom iz kremenjaka, ki sta ga sestavila W. L. Smith in W. J. Spencer pri Bell Telephone Company. Novi termometer so že uporabili v pečeh, kjer skušajo zboljšati stabilnost frekvence pri oscilatorjih, ki jih kontrolirajo s kristali iz kremenjaka. Termometer deluje brezhibno v mejah med -270 in +100°C.

Obdobje vesoljskih poletov je tudi obdobje miniaturizacij Westinghouse Co. je pri tem dosegla prav poseben rekord. Majhen črn kvadrat, ki ga vidimo v središču tako drobne naprave, je veliko komaj toliko kot vrh vžigalice, pa vendar lahko nadomesti popolno elektronsko aparaturo s 50 tranzistorji, diodami, upori in kondenzatorji.

INFRARDEČE FOTOGRAFIJE ODKRIVAJO BOLEZNI

Fotografija sumljivega dela telesa kot kmalu v pomoč zdravniku pri ugotavljanju bolezni. Na kongresu, ki ga je organizirala newyorška akademija znanosti, so zdravniki izmenjali poročila o izkušnjah z najnovejšimi aparati. To so kamere, ki merijo toplotno žarčenje in ga beležijo na film, občutljiv za infrardeče žarke.

Sele razvoj sodobne fotografije je omogočil zdravnikom, da so prišli na sled do zdaj neznanemu pojavu. Del kože, ki pokriva oboleli organ ima višjo temperaturo kot pa zdrava okolica. Ta razlika pa lahko infrardeče in toplotne žarke ne prepušča.

Infrardečo fotografijo sumljivih mest na koži — kar označujejo strokovnjaki kot telesno termografijo — bodo v prihodnjih letih uporabljali kot pomožno sredstvo pri ugotavljanju masekaterih bolezni. Že do zdaj so nabrali precej izkušenj s sledečih področjih:

Veliko laže pa je ugotoviti stopla mestas s kamero, ki je opremljena s filmom, občutljivim za infrardeče žarke. Leča te kamere mora biti iz kristala, ker navadna leča infrardeče in toplotne žarke ne prepušča.

Pri odkrivanju nevarnih novotvorb. Rak v trebušnem predelu, predvsem pa rak na prsih se pojavlja na fotografiji kot bel madež. Tu znaša vrhunska temperaturna razlika v primeri s temperaturo normalnega tkiva skoro celo stopinjo.

Preiskave možganskih in hrbteničnih tumorjev. Povišanje temperature je tu manjše in le v posameznih primerih lahko s pomočjo fotografije sklepamo, kje leži novotvorba. Razen tega absorbirajo lasje pri preiskavi možgan večji del infrardečega žarčenja, tako da lahko preiščemo le tiste bolnike, ki so jim pred tem obrili glavo. To pa pri preiskavi, ki temelji le na sumnji ni vedno mogoče.

Preiskava točne lege herojnega otroka. Tu je nova metoda posebno pomembna, ker so doseženi rentgenske preiskave vedno v zvezi s škodljivimi posledicami, tako za mater kot za otroka. Isto velja za preiskave s pomočjo radioaktivnih

kovinskih soli, ki se uporabljajo le v najbolj kritičnih primerih. Temperatura placent, ki povezuje otroka z materjo, je vedno nekoliko višja in lahko tako s termogramom ugotovimo točno lego otroka. Preiskave pri rojstvih so doslej rezultate poskusov s termogrami vedno dosledno potrdile.

Notranja vnetja organov, katerih temperatura je mnogo višja od okolice, lahko s pomočjo toplotnega žarčenja povsem točno ugotovimo. To velja predvsem za primere, kjer so notranje poškodbe in odrgnine inficirajo in obstoja nevarnost gnojenja.

Termografska metoda še ni razvita do te mere, da bi se je lahko zdravniki in na klinikah redno posluževali. Toda strokovnjaki so si edini, da je potrebno le še malo dela, da bi kamero razvili in izpopolnili, in bi tako bila zdravnikom v dragoceno pomoč.

Oblečen sem samo v srajco

SANJE: Sem med množico na železniški postaji ali v vrvežu na ulici. Nenadoma ugotovim, da imam na sebi samo srajco. Tako sram me je, da bi se najraje udri v tla.

RAZLAGA: Tisti, ki tako sanja, se boji, da se bo blamiral. Strah ga je, da bi se v javnosti pokazal takšen, kot je — brez sme-

ona) bi bil očitno rad zelo pomemben. Žele bi biti prominentna osebnost, ki bi jo drugi častili in občudovali. Gre za slo po veljavi. Velikokrat so ljudje, ki tako sanjajo, v življenju posebno skromni. Le malo zahtevajo in marsikaj spozree. Večinoma jim ni jasno, da trpe zaradi (lažne) skromnosti, saj vedno na novo opažajo, kako so v življenju prikrajšani in jih tisti, ki so bolj brezobzirni odvijajo. V neki meri pomenijo sanje torej stisko, v kateri je tisti, ki tako sanja. Sanje kompenzirajo resničnost tako, da je človek vendar enkrat v položaju, da lahko uveljavi svojo slo po veljavi in se poteši. Morda bi lahko svetovali: Nastopaj bolj samozavestno in zahtevno. Skromnost je sicer čednost, toda napreduješ tudi brez nje.

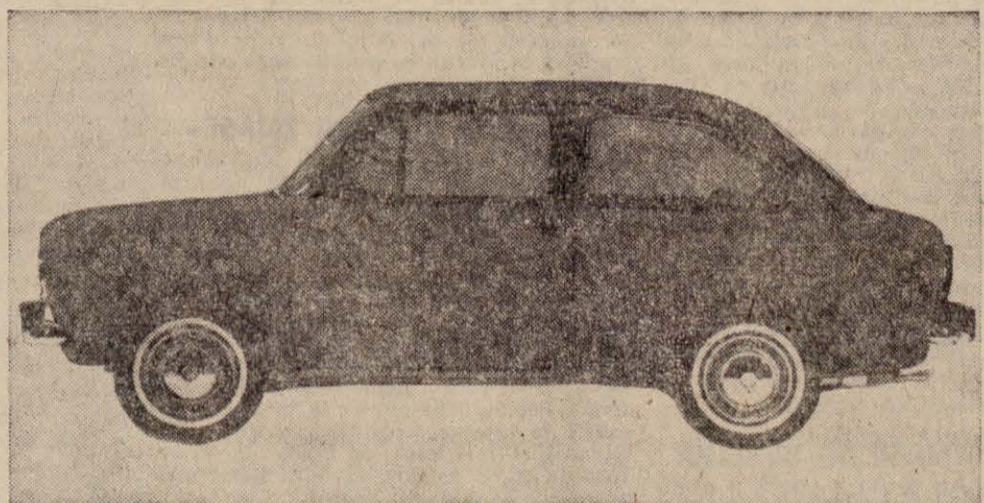
Na pomoč, padam!

SANJE: Peljem se z letalom. Letimo v veliki višini. Nenadoma se zgodi nekaj groznega — vrže me iz letala in padam v globino! (Ali padam z drevesa, s strehe; v vodo, zgrmim s prepadne stene.)

RAZLAGA: Sanje, v katerih padamo, so zelo pogoste. O njih pripovedujejo še posebej ženske. Da se v eri tehnike lahko ponesrečimo z letalom in da obstoji realen strah pred poletji, nas ne preseneča. Če bomo na primer kmalu potovali z letalom, pa se potihoma bojimo poleta (može po navadi tega ne priznajo), ni nič čudnega, da nas še med

SPOMLADI FIAT „850“

V ITALIJI — IN KDAJ PRI NAS?

Na spomlad bomo torej lahko videli — če ne drugje pa skoraj gotovo na ženeškem avtomobilskem salonu, ki bo marca meseca — novi fiat »850«. Že nekaj časa je bilo pričakovati, da bo tovarna Fiat poskušala prodreti na domače pa tudi na tuje tržišče z vozilom, ki se bo lahko enakovredno postavilo ob bok ostalim avtomobilom s kubaturo okoli 1000 ccm. Res je, da so bili načrti za novo italijansko vozilo navede že pred dobrim letom, res pa je tudi, da je tovarna zaradi takih ali drugačnih razlogov odklenala in ni hotela tvegati preveč s proizvodnjo novega tipa. Precejšnjo vlogo je imela pri tem gotovo še vedno dobra prodaja fiata »600« oz. »750«. V zadnjem letu pa je število tujih vozil s prostornino 1000 ccm na italijanskih cestah močno naraslo, zato se je Fiat končno odločil, da bo tudi sam posegel v konkurenčni boj.

Kakšen je fiat »850«? Avtomobil ima dvoje vrat, motor pa štiri cilindre s skupno prostornino 843 kubičnih centimetrov in je namješčen v zadnjem delu vozila. Moč motorja bo nihala med 35 in 37 KM, maksimalna hitrost pa naj bi bila nekako 115 km/h. Zauvare so na boben. Konstruktorji so poskrbeli za dobro vzmetenje in za to, da bo novi avtomobil trden in stabilen med vožnjo, prav tako pa tudi obvladljivo, da bodo stroški vzdrževanja minimalni. Hladilni sistem bo skoraj gotovo zaprtega tipa, tank za gorivo je kot motor tudi v zadnjem delu vozila, s čimer so se hoteli zavaruovati pred požari, do katerih tako rado pride v primeru trčenja in ostalih nezdod. Zunanji videz fiata »850« je nekakšen kompromis med kopico starih oblik, sprednji del nas spominja na »škeca«, v zadnjem delu pa so opazni tuji, netalijanski elementi. Upamo pa lahko, da bo notranji prostor za potnike dobro izkoriščen in dokaj udoben, tako da ne bo več potrebno zvižanje v vseh mogočih kotih, ko bomo vstopili, tudi za udobnost na zadnjem sedišču — tako vsaj zagotavljajo — bo poskrbljeno, saj je končno že zadnji čas, da bo imel tudi manj imovni voznik udoben avtomobil.

Kakšna bo cena, še ne vemo. Počakati bomo pa morali do uradnega rojstva, do katerega manjka morda samo nekaj tednov ali pa tudi mesec, kakaj tovarna je v tem precej skrivnostna in oprezna, kar pa nas ne sme čuditi, če pomislimo na renomirane nasprotnike, kot so: DAUPHINE 845, HILLMAN IMP 875, MORRIS MINI MINOR 848, PANHARD 848, RENAULT R.4 845, OPEL KADETT 993, RENAULT R.8 956 in SIMCA 944.

priporočila svoje modne salone:
 Moška oblačila — Slovenska ulica 20
 Moška oblačila — Tyrševa ulica 7
 Moška oblačila — Meljska cesta 3
 Moška oblačila — Trg revolucije 1
 Ženska oblačila »KROJA« — Partizanska c. 28
 Ženska oblačila »KATJUSA« — Grajski trg 1
 IZDELAVA MOSKEGA IN ZENSKEGA PERILA ter PRODAJA (trgovina) ZENSKIH in MOSKIH KONFEKCIJE. — Gosposka ulica 5
 Hitro Kvalitetno Solidne cene

to
va
riš

V sredo ne pozabite kupiti nove številke ilustrirane revije

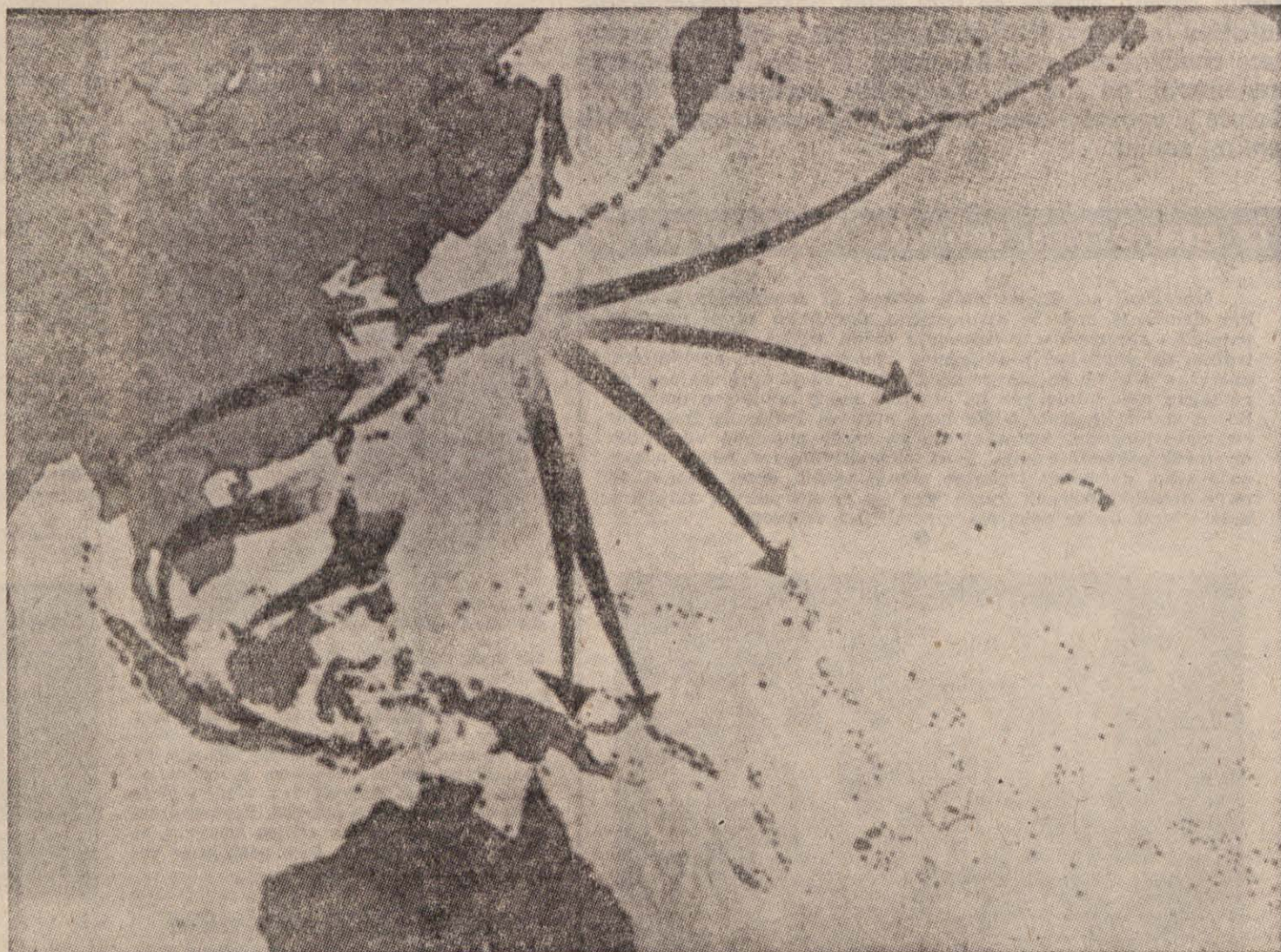
Iz vsebine:

ZATON CRNEGA PLEMISTVA — nov papežev ukrep proti nepotrebnim ostankom preteklosti
 MEDVED BREZ PROTEKCIJE — kako je bilo z odstranitvijo škodljivega kosmatinca po zakoniti poti
 IZDAJALEC JE BIL PREPOČASEN — napeta partizanska akcija v globinah rudnika
 V LETALSTVU — BOJ ZA POTNIKE — drugi del serije »Hitreje« — ceneje — udobneje
 BLISKO IN BEDA SLOVENSKEGA JEZIKA — nadaljevanje aktualne razprave dr. F. Bežaja o problemih sodobne slovenske
 VOJNA IZ MINISTRSKIH POTELJEV
 ITALIJANSKI INTERVJUJI — intimnejša plat pogovorov s filmskimi igralci
 SVET V MOZAIKU — HUMOR — KADITI PREPOVEDANO — RDECI TRIKOTNIK — PSST — FELJTON »Zločini, ki so pretresli svet« — NOVELA — ZACETEK NAPETEGA ROMANA »PLAČILO ZA STRAH«
 V zabavni prilogi KAJ VES — KAJ ZNAS vrsta ugank, zanimivosti, quiz, Nagradna uganka, za 70.000 dinarjev nagrad!

PREKRETNICA VOJNE NA PACIFIKU

Kako je prišlo do Midwaya?

Med vsemi tistimi spopadi in boji, v katere sta se spustili med drugo svetovno vojno mornarici Združenih držav Amerike in Japonske, je bila bitka pri majhnem, sredi Pacifika izgubljenem atolu Midwayu nedvomno izredno pomembna. Odločilna bitka, ki je pomenila velik preobrat v vseh bojih na Pacifiku in ki je razblinila utvare o japonski nepremagljivosti. Bila je to po sto letih prva večja bitka, iz katere so se morali Japonci umakniti poraženi.

Midway je prinesel zmago šibkejšemu mornaricu ZDA, ki je šest mesecev pred tem komaj preživel Pearl Harbor, nikakor ni mogla zbrati toliko in takšnih ladij, da bi se lahko neposredno spopadla s plavajočo armado admirala Jamamota.

Ko so se Japonci odločili, da napadejo to otoško bazo, jim pri tem ni šlo samo za to, da bi utrdili in izravnali svojo obrambno črto. Upali so, da boča z napadom na otok zapeljali ameriško floto v odločilen pomorski boj, ki bi se nujno moral končati z njenim popolnim uničenjem. Prav zaradi tega je bil poraz dvakraten: Japonci niso zasedli otoka, hkrati pa so utrpeli pošastne izgube v ljudeh in materialu. Morje je požrla štiri japonske letalonosilke in eno težko križarko. Ameriška mornarica pa je izgubila samo eno letalonosilko in en rusilec. Bitka je bila pravzaprav pomorska in zračna obenem in le druga bitka v vsej zgodovini pomorskih bojevanj (prva je bila od 4. do 7. maja v Koralnem morju), med katero ladje obeh strani sploh niso videli druga drugo. Najpomembnejša vloga je šla letalonosilkam in po tej bitki so se spremenila vsa načela pomorskih spopadov.

Timor, najjužnejši otok v otočju Sonde, so bili samo še 750 kilometrov od Darwina v Avstraliji, kjer so takoj evakuirali pomorsko oporišče. V začetku marca so Japonci imeli v svojih rokah še Javo, kjer se jim slabota na mešana zavezniška flota kljub vsemu junastvu ni mogla dolgo upirati.

Tudi na severu, na Filipinih, so Američani doživljali nove poraze. Po divjem bombnem napadu na Luzon, ki je popolnoma onemogočil ameriške letalske sile, so Japonci decembra udarili v Lingayenovem zalivu. Američani so se morali umakniti. Padla je Manila. Aprila leta 1942 so ameriške in filipinske enote zapustile Bataan, kamor so se umaknile, šest tednov kasneje pa še Corregidor.

Se pred padcem Filipinov pa so Japonci povsem blokirali Kitajsko. Tako so osvojili Tajsko, Burmo z Rangunom, otočje Andaman in Mandalay, prve dni aprila pa je admiral Nagumo napadel še Cejlon in s tem zaključil prvo fazo svoje osvajalne ofenzive.

Ze ob vsem tem precej površnem naštevanju japonskih bojnih akcij je kaj lahko razumeti, od kod je prišla tista bolezen zmag, ki ji je najprej podlegel admiral Nagumo in ki se je potem kot kaka epidemija razširila med japonskimi visokimi častniki. Štirje meseci, ki so potekali od napada na Pearl Harbor, so bili polni samih japonskih zmag in ameriških porazov. Nagumo se je s svojimi ladjami kar sprejeli po Pacifiku, po Južnem Kitajskem morju, po Bengal-skem zalivu in Indonezijskih morjih. Ameriško floto je imobiliziral v Pearl Harboru, potopil dve angleški največji ladiji in poslal na dno morja skoraj nšestete manjše bojne plovne enote in trgovske ladje. Če k temu pristajemo še Skodo, ki jo je prizadel drugi japonski letalonosilec, moramo priznati, da je zmagoslavna slika resnično prepričljiva. Dejstvo, da pa Nagumo pri vsem tem ni izgubil nobene večje bojne ladje, je samo še spodbujalo Japonce k novim osvajanjem, ki naj bi utrdila in povežala med seboj te posamezne zmage. Japonci so se prepričali, da je bil njihov načrt dobro zasnovan in zato so se odločili za še hitreje prodiranje proti vzhodu.

EPIDEMIJA »BOLEZNI ZMAGE«

Prvi načrt napada na Midway je že aprila leta 1942 sestavil glavni poveljnik japonske mornarice Jamamoto. Admiral je vsekakor hotel udariti na otok, ker je bil osebno prepričan, da bo tako prisilil Američane v odločilno pomorsko bitko. V njej naj bi končno uničil Nemitove letalonosilke, ki so ušle polomu pri Pearl Harboru. Jamamoto je računal, da mu potem, ko uniči ameriško pomorsko letalsko silo, z vsemi njegovimi letali z letalonosilk in mogočno artiljerijo z drugih bojnih ladij ne bo težko dokončno razbiti še ostanke ameriške pomorske sile. In tedaj bi ves Ocean, od Tokia do Pearl Harborja in od Aleutov do Nove Kaledonije postal interno japonsko jezero.

Ta načrt pa je bilo treba izpeljati kar najhitreje. Jamamoto je namreč dobro vedel, da ZDA z vsem njihovim industrijskim potencialom ne bo težko hitro zgraditi tako floto, ki se bo lahko postavila Japoncem po robu. In Jamamoto, ki je v ZDA veljal za

najbolj inteligentnega človeka v japonskem generalnem štabu, se ni motil.

Admiral, ki mu je uspelo doseči, da je imela japonska mornarica tik pred začetkom vojne kar deset letalonosilk — ZDA so jih imele pet, od tega samo tri na Pacifiku — je bil prepričan, da njegova država ne more premagati ZDA, če že takoj s prvimi udarci ne uniči njihovih ladjev. Zato se je tudi odločil za napad na Pearl Harbor. Ko leta ni popolnoma uspel, mu je preostalo samo še poskus z Midwayem.

AMERIČANI PREHAJAJO V PROTINAPAD

Ko se je Japonska po prvi fazi operacij oskrbela s petrolejem, je Jamamoto postavil na dnevi red svoje načrte o prodoru proti Midwayu. Zlasti še, ker so Američani počasi že prehajali v protinapad: viceadmiral William Halsey je s svojimi ladjami že prodiral na to stran japonske obrambne linije, začeli so se vrstiti bombni napadi na otoke, ki so jih Japonci zasedli, rane iz časov Pearl Harborja pa so se počasi celile. Aprila so v japonski admiralihti začeli razpravljati o Jamamotovem načrtu. Imel je precej nasprotnikov, ki so menili, da nikakor ni nujno, da bi ameriška flota prišla v midwaysko past, v tem primeru pa bi bil napad na otok v primerjavi z vsem tveganjem precej nepomemben. Zato so menili, da bi bilo bolje udariti kam drugam, na primer na Novo Kaledonijo, na Fidji ali Samoa in se tako polastiti vsega severozahodnega Pacifika. Bila pa je še tretja skupina, ki je zagovarjala prodor proti zahodu, na primer na Cejlon. Treba se je bilo hitro odločiti, toda za odločitev niso poskrbeli japonski generali in admirali, pač pa Američani. V San Franciscu so 1. aprila 1942 ukrcali na letalonosilko »Hornet« šestnajst dvomotornih bombnikov B-25, ki so jih pravi kar poslali iz tovarne v Sacramento. Velika letala, za katere niso nikdar mislili, da jih bodo ukrcali na letalonosilko, je vodil polkovnik James H. Doolittle. Naslednje jutro, se pravi 2. aprila, je »Hornet«, ki je imel v svojem spremstvu križarki »Nashville« in »Vincennes«, tanker »Cimarron« in skupino torpedovk, izplil iz pristanišča. Zanj prevlečena letala so s krili segala daleč čez palubo. Operacija je veljala za najstrožjo skrivnost in šele ko so ladje bile že daleč od obale na zahodu, je poveljnik letalonosilke kapitan Marc Mitscher po zvočniku pojasnil svojim ljudem in letalcem, kakšna je pravzaprav njihova naloga.

»Govori vam poveljnik. Bombnike bomo pripeljali v bližino japonske obale, da bodo od tam poleteli na bombardiranje Tokia...« Posadka je prekinila poveljnikov govor z eksplozijo hurajev. Mitscher je zapisal celo v svojem poročilu vrhovnemu štabu, da je po tej mogočni manifestaciji navdušenja »moralno dosegla rekorden nivo in da je ostala na tej višini vse do začetka napada...«

Tako je »Hornet« s svojimi bombniki sprožil midwaysko pomorsko bitko.

»Hornet« je s svojim spremstvom neovirano nadaljeval pot proti zahodu. Osmega aprila pa je izplula iz Pearl Harborja letalonosilka »Enterprise«, na kateri je bil viceadmiral William Halsey. S svojim spremstvom se je ta letalonosilka 13. aprila sre-

čala s »Hornetom« in njegovimi spremnimi ladjami. Tako je nastala Task Force Sestnajst (Task Force je bil v zavezniških mornaricah naziv za skupino ladij, ki so jih formirali samo za izvršitev ene naloge), ki ji je poveljeval Halsey in ki je imela v svoji sestavi dve letalonosilki, štiri križarke, dve skupini rusilec in dva tankerja. Ker je moral »Hornet« umakniti svoja letala v podpalube, da bi sprejel na palubo bombnike, so izvidniške in zaščitne poletne formacije prevzela letala z »Enterprise«.

AMERIŠKI NAČRT JE RAZKRIT

Flota je še nekaj dni plula proti zahodu, potem pa so se letalonosilke in križarke oskrbele z gorivom, zapustile rusilce in tankerje in nadaljevale svojo pot same. Do območja, od koder naj bi sprožili bombni napad na Tokio, so floto ščitila samo letala in lastni topovi.

Halsey je hotel pripeljati svoje ladje v neposredno bližino japonske obale. Računal je, da se ji mora približati na 100 kilometrov. Le tako bi imeli bombniki dovolj goriva, da bi odvrli bombe na Tokio, potem preleteli Japonsko morje in se končno spuščili na kitajsko letališča. Niti misliti ni bilo, da bi lahko težka letala spet pristala na letalonosilkah. Toda okoliščine niso dovolile ureditve načrta. Tik pred zoro 18. aprila so na admiralski letalonosilki opazili na radarju sumnjiv odsev. Počakali so, da je vzšlo sonce, potem pa so se letala poletela pogledat, za kaj gre. In odkril so japonsko patrolno ladjo, ki je poplesavala na razburkanem morju. Toda tudi na ladji so opazili letala. Križarka »Nashville«, je sicer pohitela in popotila japonsko ladjo, toda kljub temu je bilo treba računati s tem, da je leta še priložnostno obvestila Tokio, kaj je opazila. Tako je bil admiral Halsey ob svoj najpomembnejši adut: presenečenje. Njegova flota pa je bila še več kot dvesto kilometrov od mesta, kamor naj bi poleteli bombniki. Pluti naprej bi pomenilo hudo tveganje: letalonosilki in križarke bi lahko doživele poguben napad japonskih letal s kopenskimi letališči. Če pa bi takoj ukazal svojim bombnikom, da poletijo nad japonsko kopno, bi morala letala napasti Tokio sredi belega dneva, hkrati pa ne bi imela dovolj goriva, da bi potem preletela še na Kitajsko. Na kratko so se posvetovali. In vsi so se strinjali, da vojaški in psihološki učinek bombardiranja Tokia odtehta vse tveganje. Tokio je moral biti bombardiran in vse drugo je postalo postranski pogled. In bombardirali ga bodo kar po dnevi. Tako je admiral Halsey ukazal, naj bombniki poletijo.

BOMBARDIRANJE TOKIA

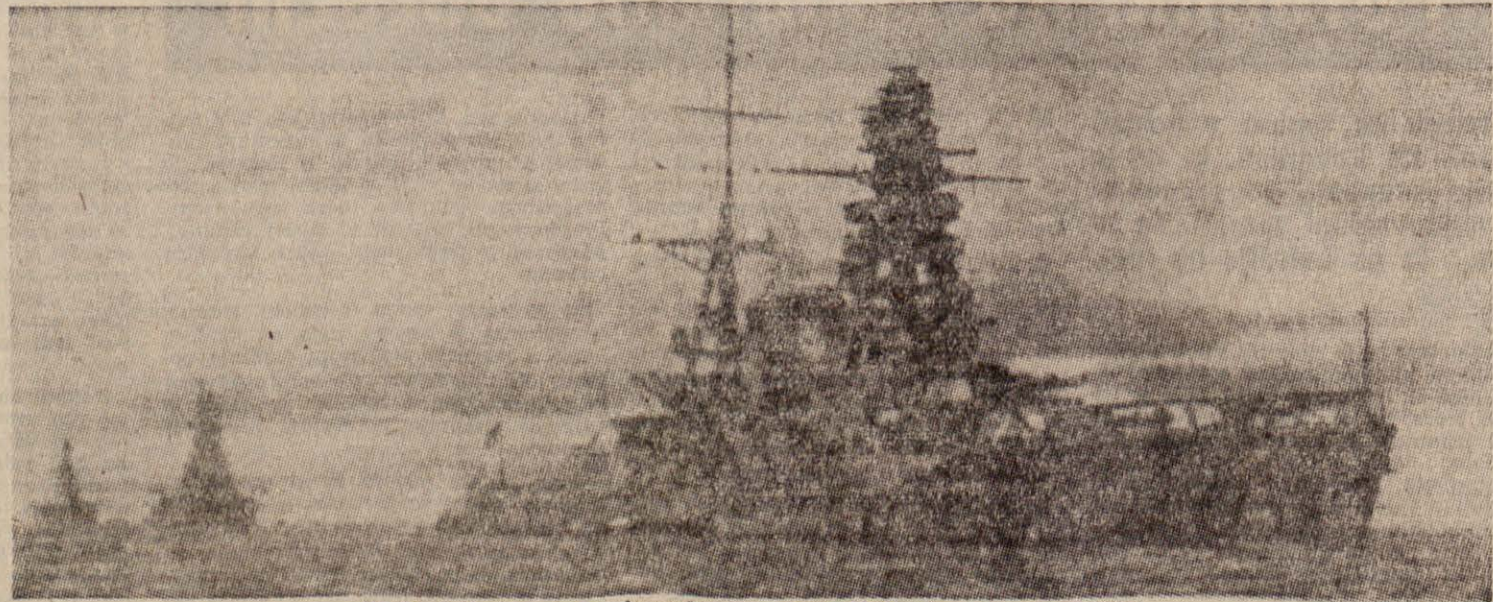
S »Hornet« je poletel prvi polkovnik Doolittle. Močan veter je lepo pomagal in kmalu je bila v zraku vsa skupina. Polet z letalonosilk je popolnoma uspel. Flota pa se je obrnila in s hitrostjo 25 vozlov zaplula nazaj proti vzhodu.

Trije bombniki so dobili nalogo, da napadejo Kobe, Osaka in Nagojo, velika industrijska središča jugozahodno od Tokia. Druga letala pa so v nizkem poletu okrog poldneva prišla nad japonsko prestolnico in izpustila svoje bombe na tovarne strešnice, železarne in elektrarne. Presenečena protivletalska obramba je bila povsem nečinkovita in že so se razlegale eksplozije, ki so se končale z velikimi požari.

Letala so se oddaljila od Tokia takoj, ko so odvrli bombe. Enemu bombniku je celo uspelo priti do Sovjetske zveze, nekaj jih je brez težav ateriralo na kitajskih letališčih, drugi bombniki pa so padli na med seboj zelo oddaljenih mestih. Od osemdesetih ljudi, ki so se udeležili napada, jih ni preživel devet. Eden se je ubil pri skoku s padalom, štirje so utonili, eden je umrl v uletniškem taborišču, trojico pa je japonsko vojaško sodišče obsodilo zaradi anehumanih dejanj na smrt z ustrelitvijo.

Bombni napad je sprožil v japonskem vrhovnem poveljstvu prav mrzlično delavnost. Patrolna ladja, ki je 18. aprila opazila Task Force Sestnajst, je res sporočila to važno odkritje v Tokio, tako kot je domneval admiral Halsey, toda Japonci nikakor niso mogli verjeti, da bi bombniki lahko vzleteli s letalske obramba je bila povsem nečinkovita in že so se razlegale eksplozije, ki so se končale z velikimi požari.

(NADALJEVANJE PRIHODNJC)

Po Pearl Harboru so se japonske vojne ladje razkropile po vsem Pacifiku

Mama operi me

ČISTO STANOVANJE

JE TUDI UDOBNO

STANOVANJE, TO PA

VAM OMOGOČA

PRANJE DOMA Z

„ALBUS“

DOMAČIM

DETERGENTOM

Z ZAŠČITNIM

ZNAKOM »A«

„ALBUS“ Vam nudi lepe nagrade! Imena dobitnikov objavljamo v našem tedniku

Holandski problem: kako omožiti štiri princeze?

»SENZACIONALNO« IZGINOTJE NIZOZEMSKÉ PRINCESE, KI JE PRINESLO VESELJE V KRALJEVSKO HIŠO: ZA ENO SO NAŠLI ŽENINA

Mama Julijana, kraljica nizozemskega kraljeva, je bila v njenem soprogu, princu Bernardu, sta preživela nekaj hudih, hudih dni, med katerimi jima je gotovo ostalo precej las. In kdo jima dela te sive lase? Otročki kajpak. Točneje, druga izmed njenih štirih hčera, 24-letna princesa Irena. Le-ta je najprej nemilo presenetila svojo rodbino, še bolj pa vrle protestantske podanike kraljevske družine Orange-Nassau s tem, da je prestopila v katoliško vero, ne da bi komurkoli kaj povedala. No, to bitno še ni bilo dovolj. Princesa, ki so jo oklicali za »fantazmatično holandsko kraljevo družino«, je izginila!

Štiri princeze »bremenijo« nizozemsko kraljevsko hišo. Eden snubec se je nenadoma prijavil, toda kje najti druge?

Irene Barcelone, kjer je živila Irena pri nekaterih prijateljih. Na letališču Barajas sta se oče in hči pristočno odšla, pa tudi proročanje med Ugo Carlosom in bodočim tatom je bilo navdajljivo. Na letališču sta pripelala tudi princove očca Xaviera in sestri Cecelija, ki je brata spremljala v Haag. Zato je bil en problem rešen, pojavil pa se je drugi, nič manj zapleten in nevaren. Neki novinar je celo napel v šali napel zavezo zapisal, da je bila tista noč, ko so v kraljevski palači odločili o Irenini usodi, prav tako razumljiva, kakor za Amerikance kubanske kriza. Šlo pa je za tole: kako naj se princesa poroči? To navidez preprosto vprašanje je za žilane holandske kraljevske družine dokaj zamudno. Kraljevska hiša mora do tridesetega leta starosti prošiti parlament, da ji da dovoljenje za poroko. Če se poroči brez dovoljenja, izgubi vse pravice do nasledstva in se mora odreči tudi svoji domovini.

Premier Marinjen, kraljica Julijana in njeni ministri so si dolgo bellili glavo, kaj naj ukrenejo v tej kočljivi situaciji, ki je kraljevsko družino spravila v nemajhno zadrego pred podaniki. Naposled so odločili: Irena ne bo prosila dovoljenja za poroko ter se bo odrekla vsem nasledstvenim pravicam, morala pa se bo tudi izseliti iz domovine. Parlament pa se bo delal, kakor da sploh ne ve za poroko.

Pretirana podjetnost

ZAKONSKE ŽENE SO BILE GLAVNI KADRI PROSTITUTSKE ORGANIZACIJE, KI SO JO ODKRILI V NEW YORKU

Pred newyorškimi sodiščem se bo v kratkem znašlo trinajst stiptičnih gospodinj, kot jih je označil tožilec, in njihovi klienti, s katerimi so zaslužile nič manj in nič več kot 250.000 dolarjev v enem letu s — prostitucije. Dve leti se je kopica policijskih agentov ukvarjala s to nečesto zadevščino, preden jim je uspelo zbrati dovolj dokazov za obtožbo. Vse te žene so poročene in večina jih ima tudi otroke, s prostitucijo pa so se začele ukvarjati zato, da bi povečale dohodek svojih mož in tako po svoje pripomogle k boljšemu finančnemu stanju celotne družine. Cena njihovih »uslug« se je sukala med 25 in 100 dolarjev, odjemalce pa ni manjkalo, saj je neka sicer neimenovana žena zaslužila na ta način kar 30.000 dolarjev v slabem letu dni. Pri povzdebah, ki so trajale dve leti, kot smo že omenili, so policisti natančno nadzorovali vse lokale na Long Islandu in bližnji okolici, kjer so žene običajno delovale. Posneli so številne fotografije, s katerimi so pozneje podprli obtožbo, do katere verjetno še dolgo ne bi prišlo, da ni bilo skoraj rednih spopadov s »profesionalnimi«, ki so seveda kaj neljubozno sprejele neloyalno konkurenco. Tako v Ameriki. Slabše se bodo morda v bodočnosti odrezale prostitutke v Zapadni Nemčiji, kjer je ta zvrsta obrt sicer uradno dovoljena, vendar jo misli finančni minister Rolf Dahlgren — odpraviti, ker je to edini poklic,

od katerega država do sedaj ni dobivala nikakršnih davkov. Proti temu je bilo sicer precej ugovorov, češ da bi takšen ukrep lahko sprožil opazke, da država črpa denar iz prostitucije. Vprašanje demokratskega bavarskega poslanca Linusa Memmela, s katerim je pravzaprav sprožil celotno zadevščino o obdavčenju, je povzročilo precej razgibane in baje mestoma neresne debate med sicer togimi poslanci.

ZDRAVNIŠKO SPRIČEVALO ZA »MISS FRANCIJE«

Precejšnja množica se je zbrala pred sodno palačo v Versaillesu, ker je upala, da bo videla lanskoletno »miss Francije« Muguetta Fabris v podobnem kostimu kot nekdo žirija. Lepotica je namreč tožila predsednika komiteja, ki je organiziral tekmovalstvo za izvolitev »miss Francije«, zaradi obrekovanja, češ da si je Muguetta Fabris »pomagal« z raznimi vložki iz penaste gume in tako prevarala žirijo. Lepotica je v avli pravosodne palače dokazala zbranim obtoževalcem, da so take trditve zelo natočevanje, res pa je tudi, da je bil vsaj moški del občinstva razočaran, ker je Muguetta pokazala samo zdravniško spričevalo, za ostale dokazne pa so bili prikrasjeni. Vsekar pa je sedaj gotovo, da so vsi darovi matere narave, ki jih je naklonila Muguetti, prisilni.

ŠESTLETNI VODJA TATINSKE TOLPE

V Albisoli blizu Savone se je karabinjerjem končno posrelo poletno izkazanje, ki so ga dali časa z izredno drznostjo prazni trgovine, kradi avtomobile in prazni gostinske objekte ob morski obali. Presenečenje je bilo precejšnje, ko so oblasti odkrile, da je bil vodja skupine namihati, šestletni Pierino, ki je z nekaj desetletno vodil tople kratkohlavčev in na nočne podvige. Kljub precejšnji drznosti, domislivosti, pa jih je le letala njihova mladoletnost, izgnanila je predvsem čokolada, sladki likerji, branili se niso šampanka, ki pa za niso nikoli popili do konca, kar ljudem uspešno ugovorili karabinjerji. Več kot kot s plenom so povzročili z vandalskim početjem, ko so v trgovinah in lokalih razbijali steklenice in inventar.

KASARNIŠKI SAMOTAR

Dokaz za tožbe nekaterih britanskih vojaških funkcionarjev, da je izredno težko sestaviti v današnjih razmerah vsaj majhen oddelek komandosov, ki bi jih lahko poslali v ta ali oni del nekdanjega imperija, bi bil lahko grad v Stirlingu. Nekdo so bili v njem nastanjeni regimenti »Argyll and Sutherland« in »Black Watch«, danes pa ni v njem nikogar razen navadnega vojaka Drewa McQueena, ki samo še čaka, da ga bodo odpustili. Samotarju je tako na razpolago celotna kasarna, prav tako naloge mu niso zaupali, nihče ga ne bi videl zjutraj, nihče ne nadzoruje, če se je vrnil ob pravem času v vojašnico, pa vendar ni srečen. Pravi, da je od takrat, ko so odšli z njimi vojaki 9. januarja na Ciper ali v Nemčijo, šušljal za devet kilogramov zaradi dolgočasje in žalosti.

Šimpanz je šofiral bolje kot marsikdo drug...

Lani decembra se je John McLeod poznopopolno po floridski (ZDA) avtomobilski cesti števila štiri vračal domov. Njegov avto mu ni šel v roke, saj je bil na odseku, kjer je dovoljena hitrost 110 kilometrov na uro, vozil za 20 kilometrov počasneje. Zato se ni bil prav nič začudil, ko ga je po levi prehitel bel, športni avtomobil, ko ne bi za trenutek pogledal šoferja v prehitajočem avtomobilu. Kasneje se je spomnil: »Obrnil sem se k ženi, ta pa je sedela ob meni s široko odprtimi usti. Najbrj je bil evropski avtomobil z volanom na desni, sem ji dečala: »Toda mož na desnem sedežu je spal.« Je odgovorila. »Potem pa se je nekdo preobčel v optiko, je rekel McLeod. Toda tudi sam ni prav verjet svoj razlagi. Dodal je: »Vidim, da je šoferja dolgo opazoval. Prepričan sem se,« pripoveduje, »da je za krmilom sedela majhna optika.« Približila se je do policijske postaje ob cesti komaj tri kilometre. Teja, kar je videl, ni maral zaupati čestni patroli. »Imeli me bodo za bedaka,« je razložil ženi. »Morava ga prijaviti,« je vztrajala žena. »Optika vendar ne smejo šofirati.« Mož je zapeljal z avtomobilsko cesto k nadzornim postajam. Allenu Woodu, ki razporeja cestne patrulje, je dejal: »Ne boste mi verjeli, toda res je, da je na cesti optika, ki šofira s 110 kilometri na uro. Mislim, da vas bo to zanimalo.« Wood je še pet let na avtomobilski cesti, pa je vprašal: »Kako so plesali? In ko je prešel optiko osebno izkaznico ter ugotovil, da govori z uglednim businessmenom, je sicer plesal,« norač se ne ukvarjajo s trgovino... Štiri minute potem, ko je prejel prijavo, je že sročil po radiu: »Vsem pre-

Veliki nagradni natečaj

IZIDI ZADNJEGA ŽREBANJA:
14-dnevno bivanje na Jadranu:
Stevanović Slobodnica, Omočica pri Pančovu, Maršala Tita 98

TV sprejemnik »PANORAMA« prejme:
Stefanović Matjašević Čana, Beograd, 1. maja 33

transistorski sprejemnik BLED prejmejo:
Milica Čolić, Mrkovec pri Kraljevu, Trgovsko podjetje »Pomoravlje« — Lazarević Slavica, Zrenjanin, Maršala Tita 37 — Zlata Kadubegović, Prijedor, M. Suljanovića 6/II — Olga Jalševac, Ljubljana, Dolenska 59 — Miša Jug, Topolšica 57 pri Sošanju, Zdravilščice — Zlata Ristić, Bohinjska Bistrica, 13 — Mislav Barušić, Zagreb, Grobna c. 1 — Jasminka Zunić, Vinkovci, Moše Plade 70 — Bela Šilih, Lovran, Cara Matina 3 — Ljerica Jakić, Split, Solinska 63 —

gramofon EMONA prejmejo:
Katarina Radosević, Beograd, Gvozdčeva 21/IV — Zlatica Puk, Rimansovo, ul. 11 oktobra 17/1-6 — Jelka Perić, Bajmok, Ul. Luke Vučković 9 — Mirsad Sadiković, Brčko, Veljka Lukić 18 — Zdenka Vest, Zagreb, Remetinečka c. 13 —

radio-gramofon TIVOLI prejmejo:
Tereza Kovač, Novi Sad, Jastrebačka 22 — Zakira Mulačić, Sarajevo, Lenjina 129/II — Katarina Vekić, D. Lendava, Petiševci 133 — Luiza Slađić, Osijek, Marinkovića 24 — Danica Čučković, Koška, Selo Babjak —

kolo ROG prejmejo:
Danica Pančić, Novi Sad, Tekelijina 41 — Eržika Benedek, Zrenjanin, Ivo Lola Ribara 3 — Vesna Siljak, Sarajevo, Lenjina 40, stan. 10 Grbovića — Stevanija Toholj, Sarajevo, Branka Bajčić 2 — Zorica Čadjo, Knežica pri Bos. Dubici, D. Jelovac — Katica Časar, Ljubljana, Puharjeva 5/1 — Pavle Herbet, Zagreb, Miroslava IIII — Jostjo Busavac, Osijek, Ilirika ul. 7 — Marija Virovac, Suhopolje, Trg Slobode 4 —

Se 500 potrošnikov mlaj »Elda favorit« prejme za nagrado gramofonske plošče »Jugoton«.

OPOROŠILO — GLAVNA NAGRADA NASLEDNJEGA ŽREBANJA JE POTOVANJE NA OLIMPIJADO V TOKIO, KI GA ORGANIZIRA KOMPAS — LJUBLJANA — Mladeni Premič, Pošiljate še naprej ovojnice na naslov:

SAPONIA OSJEK

Bil je prijatelj žensk in tujega denarja

ZAZNAMOVANI BANKOVCI SO GA KONČNO IZDALI

Zgradba v drevoredu Restelli je bila velika, z mnogimi uradi in premožnimi stanovanji, zato je potrebovala tudi skrbnega vratarja. Izbrali so Francesca Privitera, ki mu sicer ni bilo kaj očitati, razen da se malce preveč zanima za mlade pa tudi manj mlade služkinje, ki jih v tako velikem poslopiju in številnih stanovalnih ni bilo malo. Drugače pa je bil moč na mestu, svoje dolžnosti kot vratar je opravljal v redu in ker tako nihče ni popoln, so mu odpustili tudi ognjevite pogleda, s katerimi je šteljal po ženskem svetu. Le to in pol nazaj pa so začeli v hiši izginjati predmeti, dragulji, manjše vsote denarja, sčasoma pa tudi večji bankovci in kožuvinasti plašči. Po vsaki tatvini so sicer poklicali policijo, ki pa spretno tati ni in ni mogla priti na sled. Največ škodo je utrpel inženir Alfredo Spagnolo, ki je bil obenem tudi upravnik zgradbe. Milanska policija je z njegovo pomočjo vselila v zgradbo tudi dva najboljša agenta, da bi lahko čimbolj uspešno nadzorovala hišo in bližnjo okolico. Zaman pa so bile vse zasede in pasti. Agenti nista mogla odkriti nikogar med svojimi vstariimi znanca, ki so se specializirali za hišne tatvine. Tudi vratar Privitera jima je pomagal, kolikor je bilo v njegovi moči, še posebno skrbnega se je pokazal, ko je šlo za neznan obiskovalca. Vrednosti pa so kljub temu izginalje, kot bi imele krila. Ali odnaša denar kaj duh ali kaj, se je nestrčni upravnik spraševal, ko je opazil, da mu je spet in spet zmanjkovalo bankovcev. Vendar policija ne verjame v duhove, zato so pazljivost še poostriši, počasi so ostumili tudi prizadevnega vratarja, ki je postal medtem kar preveč vesten. Začeli so štetevati njegove prejemke in izdatke, opazovali so njegove sprehode v ženski družbi (nikdar ženini), ki jo je rad mejnjal, sledil so mu v nočne klube in bare, kamor se je navadno pripeljal v njegovih avtomobilskih dobrih znakih. Na vsaki način je mož moral imeti še kak vr postanskih dohodkov, o tem ni bilo nikakoga dvoma več. Končno so se odločili, da mu nastavijo past, v katero se je moral ujeti, posebno če je bil tat res on in ne kak profesionalc, ki že dobro pozna ne-

licijske trike. Agenti so prepricali inženirja Spagnola, naj še enkrat tvega denar, saj je bilo verjetno, da zadnjič. Inženir je privolil, čeprav ne s prav lahkim srcem. Bankovce so zaznamovali s posebnim črnilom, ki je zažarelo, če si ga osvetliš z infrardečimi žarki. Vseh šestnajst bankovcev po deset tisoč lir so spravili v običajen predal, ki je bil tatu že dobro znan. Vaba je bila pripravljena, počakati je bilo treba samo še na ribo, če bo prišla za trnek. Ribja je ugriznila. Zvečer je inženir že prijavil, da mu je izginila celotna vsota. Agenti sta si zadovoljno ogledala prazni predal, manj vesel pa je bil Spagnolo, ki je lahko samo upal, da bo dobil povrnjen ukradeni denar.

Privitera so prestregli ravno v trenutku, ko je kupoval drage vstopnice za Teatro Nuovo in to kajpak za inženirjev denar, kot se je kmalu zatem pokazalo v policijskem laboratoriju. Po kratkem oklevanju je dični vratar priznal tatvino, ki so šle že v milijone. Izkazalo se je tudi, da ni bil podjeten samo pri kraji, ampak tudi pri šibkem spolu, saj je istčasno vzdrževal kar tri ljubice, za katere pa ni jemal sredstev samo iz predalov stanovančev, ampak je za to trošil tudi težko prigrani ženin denar. Nedvomno pa se bo sedaj možak moral za dolgo vrsto let omejit na najnujnejše, kar nudijo državni zapori.

Francesco Privitera

J. W. GOETHE? NEZNAN!

Neki izraelski pisatelj, ki živi v Nemčiji, je hotel preizkusiti znanje poštnih uslužbencev in je v ta namen razposlal kopico pism z imeni znanih osebnosti. Razen imena pa je napisal kajpak tudi popoln naslov s hišno številko vred in poklic naslovljenca, ki ga je ta opravil za časa svojega življenja. Rezultati so bili porazni. Več kot polovica pism, ki so bila naslovljena na imena znanih nemških literatov, kot npr. Heinrich Heine in Friedrich Heibel, se je vrnila z oznako »neznani« v tem mestu. Nič boljše se ni godilo pismu Johanu Wolfgangu Goetheju, ki je razen običajnega pripisa »neznani« dobil še spremljivo v poštni: »Naslovljenca ni bilo moč odkriti, popolnoma neznani tudi anagrafske-mu uradu. Pismo, ki je bilo namenjeno Felixu Mendelssohnu Bartholdyju (umrl 1847. leta), so vrnilo odpoklicatelju s pripombo: »Naslovljenec je odpotoval neznan kam in ni sporočil sedanjega naslova.« Samo pismo, ki je bilo naslovljeno na zdravnika in alkimista Filipa Aureolousa, se je vrnilo iz švice s poštno: »Naslovljenec umrl. Natančno ni pa so tile švicarji, saj je Atreolus mrtev že nekako 400 let!

to se pripeti samo...

... v ZDA: Izkazalo se je, da je best-seller novo knjižno delo »Skrivnost kuharske umetnosti za pse«.

... v BRAZILIJU: Ispostojevalnice so za čas nonega leta brezplačno prabale zastavljene igrace.

Šimpanz je šofiral bolje kot marsikdo drug...

Maxwell, ki prej ni mogel prav verjeti svojim očem, je potem vse videl od blizu. Šimpanz je bil običajen v javnosti, hude temnozeleni športni pulaver in rjavo čevlje. Spremljevalce je znal govoriti. Povedal je, da se piše Robert E. Slover, star 40 let, in da je dresser. Pokazal je voznško dovoljenje, ki mu je že poteklo. Kadar ne uči šofirati šimpanz, tikrat vadi levo, da vozijsko motokole. »Ne! V mislih imam pravo, živo optiko.« Maxwell je zapeljal v naznačeno smer. Ni zelenec. Spomnila se, kako so iz razbitega cirkuškega tovornjaka reševali tigro... Drugi kontrolni avtomobil, ki ga je nprav. Ibi David Shewey, je bil v bližnji krašica, kjer je bilo pričakovati »optičega šoferja«. Pet minut po tem, ko je sprejel sporočilo, je že udel belega austina. Natančno si ga je ogledal in zamrmal: »Pri moji veri, saj je ugrede. Optičer v štabu: »Ali je res...?« »Deset-štiri.« je prišel šifrirani odgovor, ki pomeni — da! Sheweyu so naročili, naj zasleduje beli avtomobil toliko časa, da se mu bo pridružil še Maxwell. Predstojnik so namreč hoteli, da za zaustavitev sele takrat, ko bosta videla optico za volanom oba policista in lahko potrdila zročbo. »Zdelo se mi je, da Maxwella dolgi ni pripoveduje Shewey, »in ko je avtomobil optico nekako zasledil, sem mislil, da bo bolje, če ga ustavim. Toda bolj spretno ga je zna la, ki je sedel poleg, potrpeljal optico po ramenu in skoro je zapeljal avtomobil na stran in zaustavila.«

sem med vožnjo res nekoliko zaspal. Pa sem se kmalu zbudil. Potem mi je pokazal dvojno upravljanje. Štražnik: »Toda volan je bil en sam, in to tam, kjer je sedela optika.« Toda vse to Maxwellu se ni pomagalo rešiti problema, ki ga je trl prav v tem trenutku: Kako naj formulira kazni in komtu naj jo izroči. Prosil je štab za navodila. Odgovorili so mu previdno: Najprej naj ugotovi, če ni kdo preobčel v optico. Potem ko se bo prepričal, da ni, naj napravi prijavo o brezobzirni vožnji — proti Sloverju. Na avtomobilski cesti se je življenje spet normaliziralo. Mr. in Mrs. McLeod sta se odpeljala domov — to bosta pripovedovalca. Tudi mož in optica sta se odpeljala, tokrat je bil za volanom človek.

Šimpanz za volanom

TT //

OPRAVENI V SHOWDOWNU

Shafter je menil: »Tri dni nam že tveže, da pride naslednjega dne čisto zagotovo.« Ko je Alabam zlezal s kočije, pomagal izstopiti potnikom in se potem lotil prtljage, se je pričela gruča razhajati. Sedlar Sam Yillo je še zaklical: »Slišiš, Finch, tvoje krave bodo prej poginile od starosti, preden jih boš uspel prdati železnici.«

Neki drugi stavec je še pripomnil: »Da, in mi bomo vsi prej gledali travo od spodaj navzgor, preden nam bo železnica prinesla ono blagostanje, ki si ga od nje obetamo.«

Finch se je obregnil ob jezikače: »Ce smo mi, ki smo direktno prizadeti, lahko mirni, ste lahko tudi vi. Ali ne berete časopisov? Phelps je v Gunstocku in je zelo zaposlen. Če je zadržan, to pomeni, da sklepa velike kupčije. Ko pride semkaj, jih bo sklepal z nami.«

Slišati je bilo še nekaj klincev in opazk in potem so vsi radovedneži izginili. Alabam je zapeljal prazno kočijo naprej po cesti.

Iz krčme onstran ceste je stopil Ki. Poškili je proti Mitchellu s prašne ceste in menil: »Zdi se mi, da mi ni treba vpraševati, če je prišel.«

»Ne, ni ti treba.«

Ki je debelo pljunil. »Hm. Ali Franka se ni najazaj?«

»Nič ga nisem videl.«

»Ali ga misliš čakati?«

»Ne vem, kako naj ga čakam. Če hočem priti tja, kamor sem namenjen, odpade vsako čakanje.« Obrnil se je k Finchu, ki je govoril s Shafterjem in Norrisom. »Finch« je zaklical, »ni vidva, nekaj vam moram povedati.« Stopil je naprej do njih.

Finch je menil: »Vsi vemo, da je tole čakanje za mnoga bolj mučno kakor za nas ostale.«

57 »Moje čakanje je konec,« je odvrnil Mitchell. »Jaz odhajam.«

»Kam odhajaš, Brock?« je nervozno vprašal Norris. »Sam nas menda ne boš pustil na cedilu in vrgel puško v koruzo. Potrebujemo te.«

»Nismo se razumeli, Harry. Odjahal bom prav zaradi tega, da ti kar takoj, smer Gunstock.«

»Hej, počakaj, Mitchell,« je menil Shafter. »Pojdi sedaj na lastno pest?«

»Vsak, ki mi ne zaupa, lahko jaha z menoj,« je menil Mitchell. »Toda jaz grem na pot in nihče me ne bo zadržal.«

»Ali ne bi mogel čakati še en dan?« je vprašal Finch. »Tu gre za čeno, Brock. Nima smisla, da pokazemo preveliko vnetje in sami sobi zbijemo čeno.«

»Pametneje se je prepričati, če bomo dobili vsaj kupčijo po nižji ceni kakor obrisati se pod nosom za vse. Toda,« je nadaljeval, »jaz zaradi samega sebe bi že počakal. Veste pa, da ima Van Steeden vsak dan večje skrbi in če ne pritiska name, je to samo zato, ker je preveč dostojen in pošten. In še nekaj je tu, kar me moti.«

»No, kaj?« je hotel vedeti Shafter.

»Mislim, da je poleg splošnega vzroka treh odloženih sestankov še nekaj, kar Phelps zadržuje. Zdi se mi, da to težavo lahko odstranim le jaz, ker je prišlo do nje le zato, ker sem jaz udeležen pri tej kupčiji. To je nekaj v zvezi s tvojimi novimi prijatelji, Shafter.« Shafterjev okrogli obraz je bil brezizrazen. »Zato,« je končal Mitchell, »grem na pot.«

»Well,« je menil Shafter, »grem na pot.«

»Well,« je menil Shafter, »grem na pot.«

Mitchell si je zataknil palca za pas. »Prekletu velika usesa imaš Shafter, zato ujameš vsako kleveto,

ki jo veter prinese skozi mesto. Vendar se ne mislim pretepati z nekom, ki mi je poslovni družabnik. Upam, da bom lahko požrl to žaljivko. Če te mika, greš lahko z menoj na pot, da te ne opeharim.«

»Bilo bi nespametno, da gresta dva na pot,« je menil Finch.

»Tudi meni se zdi nespametno,« se je strinjal Mitchell. »Menda se lahko dogovorite med seboj in me pooblastite, da grem na pot kot človek, ki je vreden zaupanja.«

Napeto je gledal Shafterja, ki mu je vračal mrke poglede in ni črnil nobene več.

»In še nekaj, Finch,« je dodal Mitchell in šele po teh besedah umaknil pogled s Shafterjevega obraza na Fincha. »Hočem, da Linus Clay izve, kam sem odjahal. Pred čeno uro sem ga videl jahati iz mesta, zato mu sam tega ne morem sporočiti. Ti mu boš to povedal, kajne? Reci mu, da se vrnem jutri približno ob istem času kakor kočija.«

»All right, Brock.« Starec je položil roko Mitchellu na ramo. »Pojdi in izvohaj, kaj zadržuje Phelps. Za nas vse in še posebno zase.«

Shafter se je takoj oglašil. »Le zakaj naj bi —«

»Molči, Shafter,« ga je nadrl Finch. Mitchell pa je vprašal. »Ali misliš jahati ob neki ali po poti, ki jo ubirajo pošne kočije?«

»Ne po eni ne po drugi. Mislim, da bom šel po stari indijanski poti. Je precej naporna, a je krajša. Poleg tega pa... imam svoje tehtne vzroke za takšno izbiro poti.«

»Jaz sem ti hotel predlagati isto pot. Srečno,« je rekel Finch.

Mitchell je pokimal Kiju, ki je prišel po hotelskih stopnicah in Ki mu je pomežiknil. V konjušnici je Mitchell hitro osedal velikega rjavca. Sedlo je posebno dobro zategnil za dolgo ježo. Iz toka je poteg-

58 nil vinčesterko, jo pregledal in jo potisnil nazaj. Nato je storil isto s svojim coltom. Ko je peljal rjavca proti vratom konjušnice, je z veliko hito prikrevsal stari konjar Pete Clandon.

»Najbolje bo, če greš brž z menoj!« je kričal Pete. »Pravkar so ga prinesli.«

»Kaj? Koga so prinesli? Kaj se je zgodilo, Pete?«

»Tracyja. Hudo zdelan je. Prinesel ga je Sullivan.«

»Podrži mi konja, Pete,« je zaklical Mitchell, vrgel uzdo v roke konjarju in stekel iz konjušnice proti prednjemu delu hotela. Pred hotelom sta stala prizvana dva konja, Tracyjev in Sullivanov. Poleg žedečega Tracyja je klečal Ki, zraven pa sta stala Sullivan in Oscar Zimmerman. Tudi prva mestna zjajala so se že pričela zbirati.

»Pusti me skozi,« je rekel Mitchell. Pokleknil je poleg Tracyja in se zagledal v njegov obraz.

Ničesar ni rekel. Ugotovil je, da Tracy diha. Počasi, globoko, skoraj neopazno. Preko Tracyja se je zagledal nato v Kija. Stari mu je vrnil pogled in oba sta še naprej molčala, ker tu ni bilo kaj reči.

Oglasil se je Sullivan. »Kakor sem že temle dva meseca povedal: našel sem ga v soteski, onstran Runaway Passa.«

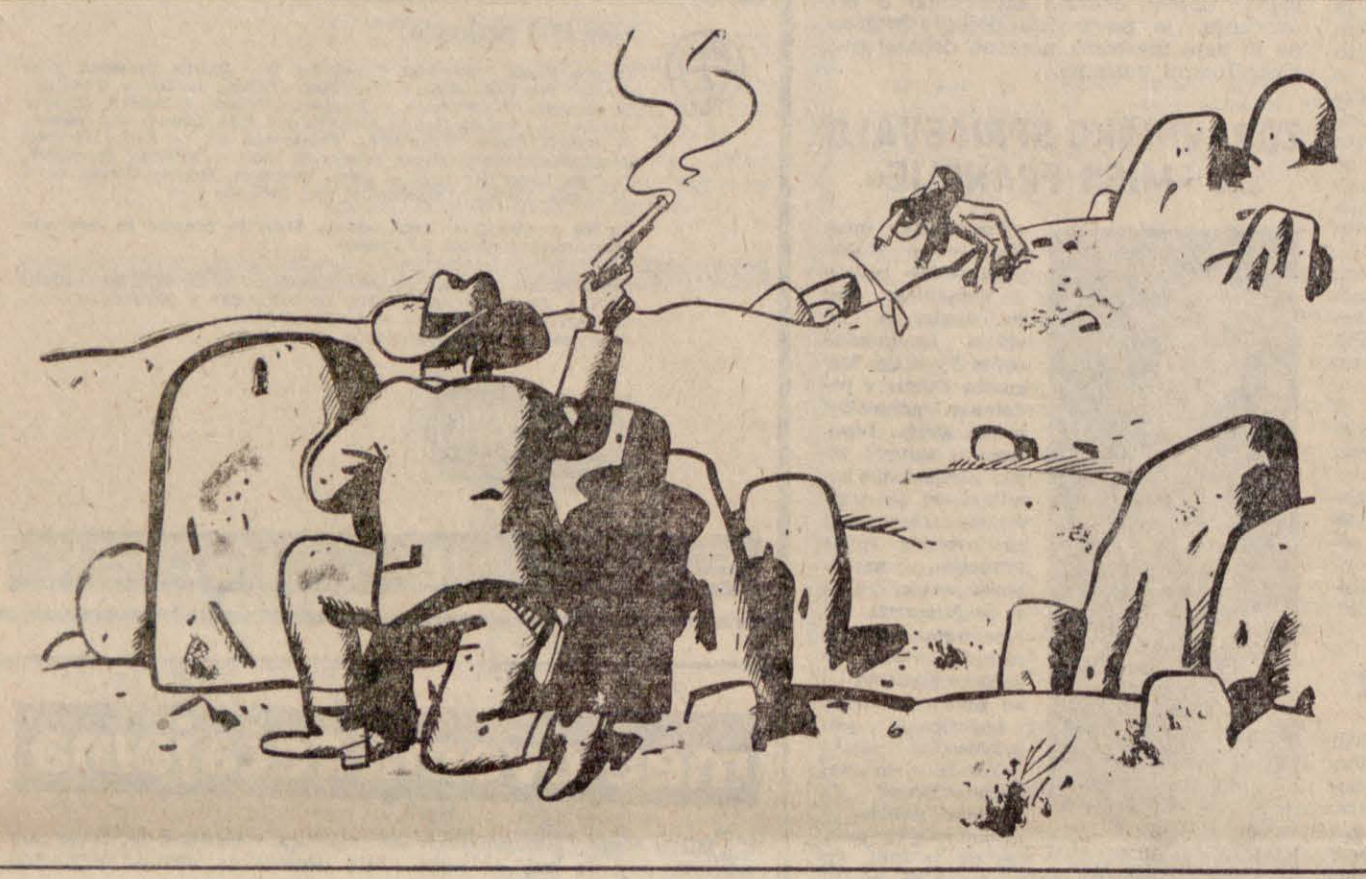
»Pravi, da poleg kolibe,« je dodal Ki.

Mitchell je priklimal in kimal je še potem, ko je ta kretinja glave izgubila vsak pomen, v njegovi notranjosti je naraščal vihar. Ko je spregovoril, je bil njegov glas trd, a miren.

»Ali ste poklicali zdravnika?«

»Poslal sem svojega fanta, Brock,« je potihlo rekel Oscar.

»Pri moji duši!« je pribil Mitchell. »In če jih iščem dvajset let! Toda kdor je naredil tole svinjarijo, bo imel še bolj zdelan obraz kakor je Tracyjev, preden ga bom izpustil iz rok.«

Opazoval je samega sebe, kakor da gleda tučca. Videl je, da ima pesti stisnjene in da so njegove mišice na laktih napete kot lok. Drgetal je po vsem telesu.

»Dajte mi ga semle,« je nato rekel. »Sam ga posesem v sobo.«

Tracy je bil precej zajeten fant, a Mitchell ga je z lahko dvignil s tal. »Sullivan,« je rekel s prijateljem v naročju, »ne poznam vas in ne vem, kaj počnete tu v okolici. Ne vem niti, če sami niste vmešani v to zadevo, toda hvaležen sem vam, da ste ga prinesli v mesto.«

»Ni omembe vredno,« je hladnokrvno rekel Sullivan.

Mitchell je nesel nezavestnega prijatelja skozi vežo hotela, poleg njega je stopal Ki, hudo zaskrbljen in molčeč. Po stopnicah sta prišla navzgor do Tracyjeve sobe; Ki je odprl vrata in Mitchell je položil Tracyja na posteljo.

»Ki,« je rekel Mitchell, »svemo, kdo je to storil.«

»Vemo, koga smo zasledovali,« je menil Ki z druge strani postelje. »Vsaka pomota je izključena.«

»Nisem ubijalec, Ki,« je dejal Mitchell. »Zoprno mi je streljati na ljudi, toda sedaj grem nadnje.«

Ki je nekaj časa molčal. »Ne bi bilo pametno, Brock. Prvič, oni te pričakujejo. Franka so premlatili v upanju, da jim bo morda po tem dogodku dal mir in da se boš ti skušal znesti nad njimi. Drugič pa tudi nimaš časa, ker moraš takoj na pot, če hočeš priti do Gunstocka in se pogovoriti z vašim težko pričakovanim Phelpsom.«

»Za božjo voljo, sedaj vendar ne morem kar tako na pot! Kdo pa se bo pobrigal za Tracyja?«

»Jaz menda tudi še nekaj zaležem.«

59 »Toda ne morem hladnokrvno zapustiti mesta, misleč na masten dobiček, ko —«

»Tu ni govora o kakem dobičku,« ga je prekinil Ki. »Važno je to, o čemer govoriš zadnje dni. Dolžnost. To je zate važno. Dolžnost do Bena in Berta in Norrisa. Vsi so si nakopali težave zaradi tebe. Tu nimaš več kaj iskati, razen če ti je samo do tega, da koga pihneš in uživaš ob misli, da si se maščeval.«

Mitchell ni odgovoril.

Ki pa je nadaljeval. »Zdi se mi, da se ravno v takihle trenutkih pokaže, kdo je odrasel mož in kdo nezrel smrkavec. Po moji razsodbi je pravi mož oni, ki stori tisto, kar je njegova dolžnost in to kljub temu, da ga mika storiti nekaj drugega, kar je zanj prav tako dobro in pravično. Za pravega moža je vselej prva dolžnost in šele potem pridejo na vrsto njegove osebne zahteve in težnje.«

Mitchell je priklimal. »All right, Ki. Takoj grem na pot. Ti se pomeni s Tracyjem. Povej mu, da jih bomo konec koncev vendarle ugnali.«

»Seveda jih boste ugnali. Samo nikar mi v mislih Tracyja ne pokopavaj. Res so ga pošteno zdelali, toda kolikor poznam tega fanta, je toliko trden, da bo jutri spet na nogah. Sedaj pa,« je menil Ki, »se ne obriraj več in hajdi na pot.«

Mitchell si je potisnil klobuk trdneje na glavo in dobro zategnil zaponko pod brado. Se enkrat je pogledal Tracyja, nato je zapustil sobo.

x x x

Videl je, kako zemlja brzi pod rjavčevimi nogami, katerega hitre noge so požirale razdaljo; obšel ga je nenavaden občutek, da sta oba, on in bržeči konj, negibna na mestu in da svet beži mimo njiju, drevo za drevosom, milja za miljo. Srebrni trak reke

se je leno vil v popoldanskem soncu, ne da bi zapustil pot, po kateri je jahal Mitchell, in kakor jasna, otipljiva melodija spremljal njegove mračne, neljube misli.

Kmalu se je spustil po pobočju, vodečem v Rock River Valley, in spričlo možnosti izbire poti ga je obšla izkušnja. S pritiskom kolena, je pomislil, bi lahko obrnil konja naprej proti vzhodu, v smeri proti taborišču železniških željemercerov. Tam bi verjetno našel Lea, nasilnega pobalina, ki mu je bil prejšnjega dne potiskal cev pištole v hrbet; verjetno tudi Listerja, ki je nedvomno imel svoje prste vmes, ko so premlatili Tracyja.

Toda domislil se je Kijeve besed in krenil proti severu. Ko se je obrnil proti severu, je spoznal, da je postal drugačen človek, ki je zmožen trezne presoje in odločitve. Še nedolgo tega bi bile Kijeve besede zanj pač prazne besede, sedaj pa si jih je vzel k srcu, vedoč, da so čista modrost starega človeka.

»Morda sem pričel počasi dozorevati,« je razmišljal Mitchell. »Saj je res že skrajni čas.«

Krenil je s poti, po kateri so vozile pošne kočije in po kateri bi bil nazadnje prišel ob suhem levem rečnem koritu do vzhodne meje svojega ranča. Jahal je naprej po stari indijanski stezi.

Finchu je bil rekel, da bo šel po indijanski stezi, ker je krajša. To je bil le en razlog. Imel pa je še en veliko važnejši razlog. Deasey je bil dovolj prekanjen in je moral predvidevati, da se bo Mitchell skušal prebiti do Gunstocka. V tem primeru bi ob poti, kjer so vozile kočije, in ob neki postavi ljudi, ki bi čakali nanj.

Mitchell se je moral izogibati spopadov. Vedel je, da nikakor ne sme priti do tega, da bi bil ranjen ali celo kaj hušnega. Namuznil se je sam zase. Sedaj

60 si res ne more privoščiti niti tega, da bi umrl. Preveč stvari in preveč ljudi čaka na njegova dejanja. Med ježo je tuhtal, kakšno zvezo ima Phelpsovo odlašanje, da bi prišel na dogovorjeni sestanek, z dogajanjem v Showdown Creeku. Bil je več kot upravičen, da je pričel sumiti Deaseya, ki je prejkone po svoje kriv, da Phelps ni od nikoder. Phelps je bil od železnice, tja pa sta spadala tudi Leo in Lister. Mitchella je skrbelo, da ne bo pri Phelpsu kaj dosti opravil. Če je Deasey uspel, da mu je kaj natvezel, se utegne zgoditi, da se Phelps z njim sploh ne bo hotel pogovarjati.

Toda Mitchell se je odločil, da zlepa ne bo pustil, pa naj se Phelps obnaša kakorkoli.

Sonce se je pričelo že nagibati k zatonu, ko je v galopu jahal preko Tracyjevega posestva in se namestil čez rob Norrisovega ranča. Na njegovi levi se je zemljišče vzpenjalo v hrib in nekaj sto jardov visoko v pobočju se je pričel nagib, kjer so rastle večina gorski jesen, javor in jerebika. Niže spodaj je bilo zemljišče bolj travnato, a mestoma še vedno posejano s skalami in velikimi bloki.

Pred njim je prišlo zavila med kamnite bloke, visoke kakor odrasel možič.

Ko je Mitchell zajahal meč bloke, je mimo njegovih ušes zavijala krogla, odkrutila od skale na njegovi levi nekaj drobnih kosčkov ter se zateglo cvilec izgubila daleč čez njegovo glavo. Šele nato je zazlajal voltel pok karabinke. Ne da bi pogledal v desno, je udaril s petama po rjavčevih rebrih in ga pogljal vstran s poti proti drevmu, kjer bi našel kritje. Slišati je bilo še tri strele in kroglo so udarile ob tla na njegovi desni in dvignile majhne oblake prahu. Jahal je po golem pobočju brez vsakega kritja kakor lončeni golob na športnem strelišču. Uvidel je, da bo treba na tla.

Toda do te odločitve je prišel prepozno. Nenadoma je njegov rjavec zakajšal, se spotaknil in padel, zadet od krogle sredi prsi. Medtem ko je letel po zraku preko konjskega vrata, je slišal tresk puške, ki je zadela njegovega konja.

Trdo je priletel ob tla in padec ga je za trenutek omamlil; nedvomno bi bil nekaj časa ležal, če ne bi bili dve krogli udarili tako blizu, da mu je v obraz brizgnil pesek. Nekaj mu je vzevalo, naj se zgane, naj ne čaka, naj se zvali naprej. Zagledal je majhno vzpetino v bregu, za katero je bilo zemljišče rahlo vgrzeženo. Zaklon ni bil kaj prida, a bil je vsaj blizu. Mitchell je potegnil noge podse in se pripognjen pognal proti vzpetini; ko je dosegel, se je podolgem vrgel v njeno zavetje, ko sta ravno presekali zrak dve novi krogli.

Bil je skoraj brez sapa, toda ni imel časa za počitek, za načrte, za ugibanja. Kmalu bodo prišli nadenj. Obrnil se je, ne da bi se kolikčič dvignil s tal, si snel klobuk ter potegnil pištolo. Ko je previdno poškilil izza vzpetine, je zagledal dva kratka bliška, vsakega z ene strani velike skale pod stezo, in potuhnil se je k tlom, ko sta se pred njim zarili v tla dve krogli, nato pa sta sledila dva poka.

Ležec na levem boku je imel roko s pištolo prosto, lahko je toliko privzdignil glavo, da je pogledal izza svojega zaklona, ne da bi se dovolj izpostavil, da bi strelcem ponudil zanesljivo tarčo na tako veliko razdaljo. Vedel je, da ne mislijo čakati, da bi zapustil zaklon; do mraka je bilo le še dve uri in v temi bi mu ne bilo težko pobegniti. Povrhu so bili še preveč oddaljeni, da bi lahko upali na kak dober zadetek. Nihče ne bi verjel, kako majhna tarča je človek. Če bi ostal, kakor je bil, oddaljen od nasprotnikov svojih sto petdeset jardov in bi samo tu pa tam pomolil

61 izza zaklona del glave, bi Brock lahko vzdržal neskončno dolgo, ne da bi bil zadet.

Toda ne bodo čakali tako dolgo. Prišli bodo do njega. Vpraševal se je le, kakšne zvijače se bodo poslužili.

To mu je kmalu postalo jasno. Z leve strani skale spodaj pod potjo je videl planiti nekega moža, ki je skušal doseči skalo, oddaljeno kakih dvajset jardov višje v rebri. Tekel je hitro in sklonjen naprej, toda Mitchell je takoj spoznal, da je to Wynn. Skoraj zadovoljno je zabzdral. Če bi prišlo do revolverskega boja na blizu, bi se neznansko rad pomeril prav z Wynnem.

Spregledal je njuno nakano. Izmenično bi preskakovala od zaklona do zaklona, eden bi tekel, drugi pa bi ga kril. S tem sta ga hotela izzvati, da bi pričel streljati na tistega, ki je tekel iz enega skrivališča v drugega, istočasno pa bi oni v zaklonu našel priložnost za kak dober pomerjen strel. Vsak premik bi mu prinesel nasprotnika bliže.

All right, je rekel sam pri sebi. Če si želiš dobre tarče, vama rade volje ustrezem.

Ležal je na desni strani vzpetine. Oprajoč se na umazana tla se je palec za palec opirjal do leve strani, potegnil levo koleno podse in upognil roko, v kateri je držal pištolo.

V skladu z njegovimi pričakovanji je sedaj drugi nasprotnik planil iz zaklona in se pognal navkreber proti novemu zaklonu. Mitchell je bil v trenutku na kolnih in poslal dve krogli proti skali, za katero se je skrival Wynn, da bi ga prisilil, da se za nekaj sekund potuhne v zaklon. Nato pa je bliskovito hitro, a obenem skrajno skrbno in dobro pomejeno, kar je bistvena vršina pravega revolverša, izstrelil preostale naboje proti drugemu možu, ki je

nenadoma obstal, kakor da se je zaletel v neviden zid. To je bil Leo in Mitchell je lahko videl, kako se je zvrnil vznak, se prevrnil čez glavo, dvignil roke kakor utopljenec in se skotalil navzdol po pobočju.

Medtem si je Wynn v zaklonu opomogel od prese- nečenja in pričel besno streljati v hrib. Mitchell se je hitro vrgel na tla za vzpetino, toda vendar ga je drugi strel zadel od strani v levo ramo, tako da je takoj vedel, da je krogla obšla v rani.

To je vedel tudi Wynn, ker je moral slišati, kako je Mitchell poglasno zajavkal od bolečine. Vedel je tudi, da je Mitchell popolnoma izpraznil pištolo in da njegova vinčesterka leži daleč od njega v sedlu poginjalovega rjavca.

Wynn je stopal navkreber proti njemu s puško pripravljeno na strel, s prstom na sprožilcu, divjeja, a vendar zadovoljnega obraza.

Mitchell je ležal iztegnjen na tleh, težko dihal in stiskal zobe od bolečine, lotevala se je ga omotica, a vendar je mukoma skušal nabrati nabojev iz svoje- ga pasu, ne da bi se preveč dvignil izza zaklona, videl je, kako nasprotnik vse hitreje stopa proti njemu, ker je bil vse bolj svest trenutne premoči nad ranjenecem. Pripravljal se je, da brez velike nevarnosti ubije brezmočnega Mitchella.

Vtaknil je v valj par novih nabojev in se veselil misli, da bo lahko bikovskemu nasprotniku poslal v žleodec vsaj dve krogli kot poslednji pozdrav od Brocka Mitchella, ko je iz Wynnove puške spet siknil ogenj, krogla je zadela za možko pest debel kamen vrh zaklona in ga treščila Mitchellu v glavo. Preden je utonil v nezavest, je Mitchell še lahko pomislil: Kakšna sramota! Kakšna hudčeva, prekletá sramota!

x x x

Roke so segle po njem — kakor da se iztegu- jejo iz oddaljenosti večih milj, iz večje višine kot z

62 vrha najvišjih obrobajočih ga gora; roke, razseže kakor prerija, so segle pod njegovo glavo in ga dvignile, nato mu je viazna krpa obrisala čelo. Počasi, kakor da se suši orošeno ogledalo, se mu je vračal svet v različnih oblikah in pravih razmerjih.

Spoznal je, da še vedno leži v plitvi kotanji za vzpetino. Nad njim sta se sklanjala dva možka; ugotvil je, da sta kavboja, potem pa ju je prepoznal: Ed Purdy in Jake Berryman, Norrisov predelavec in eden od njegovih možta.

Na Purdyjevem usnjenem obrazu se je pokazal smehljaj, ko je rekel: »Kako se počutiš, Mitch?«

Šele po treh poskusih mu je uspelo odgovoriti. »Pozdravljena, Ed in Jake.«

»Ali bi prenesel kratko potovanje?« je vprašal Berryman, plavalos dvajsetletnik. »Spravila te bova nazaj na ranč.«

»Seveda, seveda,« je odvrnil Mitchell in se skušal dvigniti, da bi sedel. Toda v rami je začutil ostro bolečino in s spačenim obrazom je zdrknil nazaj na tla.

»Bolje bo, da ti pomagava,« je menil Purdy. »V rami imaš kroglo; zdi se mi, da je obšla v mesu. Toda nič me ne čudi, če jo malce čutiš.«

»All right,« je odvrnil Mitchell in zasopihal. »Nisem ošabne narave in sprejemam vajino pomoč.«

Pomagala sta mu na noge. Njuna konja sta stala nedaleč od njiju, uzde so jima bingljale proti tlom. »Posadila te bova na konja za mojim hrbtom,« je dejal Purdy, »in jahala čisto počasi naprej ter te odložila v poslopju, kjer spijo kavboji. Jake bo s poginulega rjavca pobral vso opremo.«

Mitchell, ki mu je bilo, kakor da prvič v življenju stoji na nogah, je pogledal proti mrtvemu rjavcu, nato pa dvignil pogled proti jastrebom, ki so krožili visoko nad njimi. »To je bil dober konj,« je menil.

63 »To se mi je videlo,« je dejal Berryman. »Nisem mogel gledati, kako počasi poginja. Skrajšal sem mu muke s strelom za uho.«

»Najlepša hvala,« je rekel Mitchell. »Toda povejta mi, fanta, kako sta pravzaprav prišla semkaj in kaj sta videla.«

»Privabilo naju je streljanje,« je povedal Purdy. »Bila sva v hostli in zganjala skupaj izgubljene krave, ko se je tu spodaj pričelo streljanje. Poklical sem Jakeja — bil je namreč precej daleč od mene — in on mi je rekel, da bi bilo dobro pogledati, kaj se dogaja. No, in tako sva naletela na tebe,« je končal Purdy, »lejal si tukaj kakor mrtvec. Našla sva tudi tvojeja konja s kroglo v prsih.«

Mitchellov pogled je zdrsil po bregu do mesta, kjer je bil padel Leo. Toda tam ni bilo videti ničesar. »In drugega nista našla?«

»Ne, drugega nič. Preden sva prišla do semkaj, je preteklo osem ali morda celo deset minut. Domneva, da so naju oni tipi slišali, kako vpijeva, ter so jo pobrisali na varno.«

Niso jo samo pobrisali na varno, imeli so celo dovolj časa, da so vzeli Lea s seboj, je pomislil Mitchell.

»Vse kaže, da si prišel nekoliko navzkriž z nekimi ljudmi,« je menil Berryman.

»Z dvema tipoma,« je povedal Mitchell. »Morda se niti ne zavedata, da sta mi rešila življenje.«

»Well,« je preprosto povedal Purdy, »res ti je že trda predla.«

Mitchell se je nasmehnil, toda sredi smehljaja se mu je obraz spet skremžil od bolečine.

»Dovolj smo se naklepetali, če se ne motim,« je dejal Purdy. »Jake, posadiva Mitcha na konja in odjahava domov.«

Za Mitchella je bila to precej huda noč, toda zjutraj mu je bilo še precej bolje. Ježa do Norrisovega ranča je bila tako neprijetna, da je ne bi hotel zlepa več ponoviti. Počutil se je, kakor da ga v ramo ščipljejo z razbeljenimi kleščami; ob vsakem konjskem koraku so klešče krepleje stiskale. Toda ko so ga spravili na ležišče, mu je Purdy pregledal rano in ugotovil, da se krogla ni zarila preveč globoko; če bi mu Mitchell zaupal, je bil prepričan, da bi jo hitro izvlekel.

Mitchell je bil pripravljen tvegati operacijo, rano so mu krepko namočili z whiskeyem, njemu pa dali nekaj globokih požirkov iz steklenice. Nato je Purdy podržal v plamenu svetilke žepni nož iz prvostanske angleškega jekla in v eni minuti, medtem ko je Mitchellu od bolečine plesala svetilka pred očmi in je videl vse zvezde, je Purdy opravljal svoje delo.

Mrs. Norrisova je bila v postelji in ga ni mogla priti pogledat; poslala pa je k njemu svojo teto, ki ji je stregla med boleznijo, da mu pripravi mažo iz zdravilnih zelišč za rano. Toda je Mitchell zaspal, rana ga je nekoliko bolela, nato počutil se je varnega.

Spal je slabo, mučilo se ga huđe sanje, zdelo se mu je, da jezdi proti Gunstocku po spolzki stezi na rjavcu, katerega kopita imajo oblike orke Y, na vrhu grča pa ga je sprejela toča krogel. Konj pod njim je padel, sam pa se je spet znašel na vzhodni grča in skušal znova doseči vrh, toda z istim uspehom kakor prej. To se je ponavljalo v nedogled.

Končno se je pričelo daniti. Takoj je vedel, da mu gre na bolje. Počutil se je, kakor da je odvrgl pekočo, vročino kožo, kakor da se je vso dolgo noč boril in nazadnje zmagal, sedaj pa udobno leži in uživa v zmagooslavju. Sedel je v postelji in zavijtel noge na tla. V glavi mu je nekoliko šumelo, toda omotice ni bilo več.

POLINEZIJKE

Polinezija obsega ogromna prostranstva v Pacifiškem oceanu s tisoč otoki koralnega ali vulkanskega izvora. Otoki nase-ljujejo Polinezijski, ki tvorijo pravzaprav posebno raso; menijo, da je nastala verjetno s križanjem narodov, ki so se v davni preteklosti izselili iz Amerike, z otokskimi domorodci melanezijskega porekla.

V vsej dolgi zgodovini in kljub raznim osvajanjem otokov so

domačini in zlasti domačinke domači in zlasti domačinke značilne lastnosti, tako plemeniti ponos in svojevrstni, delikatni okus. Ker je podnebje na teh otokih izredno blago (srednja temperatura okrog 26 stopinj) in jih oblija ocean, ki po pravici nosi vzdevek »morski vrta«, in ker se neprestano gibljejo v naravi, polni cvetja, kaže, da so se Polinezijske v stoletjih izredno prilagodile elementom, ki jih

obdajajo. Predvsem skrbijo za svoje telo, kožo in dolge, črne lase. Menijo, da so ženske te rase telesno najlepše grajene.

Glede na važno vlogo, ki jo imajo Polinezijske v svoji družbi, se je izoblikovala tudi njihova osebnost, ki je večkrat eksplozivna, čisto, strast do glasbe in plesa ter cvetja in želja po spremembah spadajo med glavne značilnosti teh otočank. V vsakdanjem pogovoru teh otoških prebivalcev je moč dostikrat slišati izraz »aita peapeas«, kar pomeni, »to ni važno in dobro označuje življenjsko psihologijo teh ljudi, čes: nič ni važno, saj večno sonce vedno znova poraja življenje. Blaga klima, izobilje naravnih plodov na kopnem in bogastvo morja so vse-kakor v stoletjih pogojili takšen način življenja in takšno življenjsko filozofijo.

Zvečer Polinezijske same ne odhajajo od svojih koč, zlasti ne v obmorske doline. To navado so obdržale še iz starih časov, ko so v teh dolinah prebivali okrutni praprebivalci melanoidnega rodu in se se zdaj ženske boje njihovih zlih duhov. Zaradi tega mnoge spe samo ob prižganih svetilkah, kar daje posebno draž tem otokom, koder se vse do jutra svetlikajo kočice, dokler svet sonce ne privabi njihovih prebivalcev na prosto.

Polinezijske kočice so grajene preprosto: »zidovje, če jih sploh lahko tako imenujemo, so iz prepletene bambusa, a strehe, pokrite z listi kokosovega oreha, podpirajo stebri, ki so ponekod izrezljani v obliki raznih skulptur. Okna so široka, toda brez šip, pač pa zavesena s koketnimi zavesami. Zmeraj brezhibno čista kočica je pokrita z rozogni-

MODELI ZA POMLAD

Trije modeli za bližnjo pomlad, ki jih predlagajo francoske konfekcijske hiše in ki so še vedno naklonjeni ozkim krilom in dolgim jopicam

domača lekarna

LEDVICE

(obisti) imajo obliko fižola in so organ, ki skrbi za izločanje seča.

Bole, če je vneto tkivo okoli ledvic.

Vzroki: Vsi gnojni procesi, predvsem na koži.

Znaki: Bolečine v levi ali desni strani pod prsnim košem, vročina, mrzlica.

Zdravljenje: Nujen zdravniški pregled. Domača zdravila so bazilika, bezeg (smrdljivi), bodika, brinje, česen, češnja, čebula, dresen, fižol, gladež, gornik, grozdčice (črni), hrast-jagodnjak, jelčje, jerebika, kolmeš, komarček, poper, kose-nica, krenica, krvomečica, kutina, kresa, lan, lipa, materina dušica, medvedjica, peteršilj, preslica, ramsela, repinec, rman, zelena.

Čaj skuhaj iz fižola, preslice, dresna, beze, bodike in gornika. Pij zjutraj in zvečer po eno skodelico. — Ali: materine dušice, dresna (pitčječa), jagodnjaka (listi), bezga in potrosnika.

Kamni v ledvicah nastanejo iz sečne kisline ali iz raznih vrst apnenca.

Vzroki: Kamni v ledvicah so npr. delna dednost, nabiranje izločkov iz seča zaradi nepopolnega zgorovanja snovi, prostin, pomankljivo gibanje itd.

Znaki: Silni krči v ledvicah, če kamen potuje navzdol, izkazujejo v dimlje.

Zdravljenje: Priznana domača zdravila so: bezeg (smrdljivi), brošč (barvni), češnja, dresen, gladež, gornik, hren, jagodnjak, jetenik, košenilica, kresa, krenica, laneno seme, ma-čeha, omela, plasec, peteršilj, potonika, rozga, rutica, redkev, sipek, vratic.

Čaj pripravljaj iz krenice, češnja in materine dušice. Zjutraj spijemo po eno skodelico. — Ali: Brošč, dresna (pitčječa), šipka (seme), preslica (8 gr na skodelico vode). — Ali: Rožmarina, gornika, dresna, rmana, gladeža in trpotca. Zjutraj spijemo eno do dve skodelici.

Poleg tega gibanje, sončne kopeli, umivanje.

Katar je vnetje ledvičnih čašic, iz katerih vodita sečevoda. Gnojenje povzroči bacil navadno zaradi zastajanja seča.

Znaki: Vročina, mrzlica, bolečine, silni na vodo, če se vna-ma tudi mehur.

Zdravljenje: Najprej zdravnik! Tmud domačih zdravil pa čaj boraga, gornika, preslice, rmana, itd.

Vnetje je vnetje vsega ledvičnega tkiva.

Vzroki: Alergija zaradi gnojnih žarišč v telesu (angine, stranoloni itd.). Nadajle okvari ledvice tudi srčna napaka, ostabelost žil itd.

Znaki: Otekanje (vodenica), glavobol, bruhanje, nervoznost.

Zdravljenje: Najprej zdravnik! Prve tri dni stroga dieta v jedi in pitju, ležanje. Čaji: boraga, brinje (jazovca), hren, košenilica, krenica, kresa, peteršilj, preslica, steznik.

Čaj pripravljaj, če vzameš npr. nekaj boraga lanu, prav toliko preslice ter brinjavih jagod. Bolniku ga damo po 1-2 skodelici na dan.

MEHUR

Bolečine v mehurju povzročijo kamni, vnetje, nove tvorbe, rak itd.

Vzroki: Bolečine, krči v seču, silni na seč in iztok (gnojni). Zdravljenje naj se ravna po vzrokih boleznih! Najprej zdravnik! Bolnik naj pije čaje iz brinja, breskve, stročjeja fižola, gladeža, gornika, kilovnika, komoljke, krvomečice, lističjaka, medene detelje, sovca, toličjaka, topola, troptoca, zelena.

Kamni: Porušenje ravnotežja sestavin seča, iz katerih se izloči v mehurju pesek ali kamen. Lahko je posledica vnetja ali pa je kamen prišel iz ledvic v mehur.

Znaki: Krči, krvav seč, povečanje mehurja, če je oviran odtek, občutljivost na pritisk v predelu mehurja.

Zdravljenje: Predvsem čaj iz češnja, brošča, hrastvega mlecnilca, poprove mete, lističjaka, bršljana, gladeža, koprivce, regrata, repuha, rutice, šipka (seme). Vse to pripravljamo za čaj. Pijemo tudi kisel vodo!

Katar: Zdravljenje: Kot domače zdravilo pride v poštev predvsem brezga, gladež, gornik, hrast, kllavce, kresa, konoplja, lan, lističjak, preslica, peteršilj, steznik, topol.

Znaki: Bolečine, krči v seču, silni na seč in iztok (gnojni). Zdravljenje naj se ravna po vzrokih boleznih! Najprej zdravnik! Bolnik naj pije čaje iz brinja, breskve, stročjeja fižola, gladeža, gornika, kilovnika, komoljke, krvomečice, lističjaka, medene detelje, sovca, toličjaka, topola, troptoca, zelena.

Kamni: Porušenje ravnotežja sestavin seča, iz katerih se izloči v mehurju pesek ali kamen. Lahko je posledica vnetja ali pa je kamen prišel iz ledvic v mehur.

Znaki: Krči, krvav seč, povečanje mehurja, če je oviran odtek, občutljivost na pritisk v predelu mehurja.

Zdravljenje: Predvsem čaj iz češnja, brošča, hrastvega mlecnilca, poprove mete, lističjaka, bršljana, gladeža, koprivce, regrata, repuha, rutice, šipka (seme). Vse to pripravljamo za čaj. Pijemo tudi kisel vodo!

Katar: Zdravljenje: Kot domače zdravilo pride v poštev predvsem brezga, gladež, gornik, hrast, kllavce, kresa, konoplja, lan, lističjak, preslica, peteršilj, steznik, topol.

Znaki: Bolečine, krči v seču, silni na seč in iztok (gnojni). Zdravljenje naj se ravna po vzrokih boleznih! Najprej zdravnik! Bolnik naj pije čaje iz brinja, breskve, stročjeja fižola, gladeža, gornika, kilovnika, komoljke, krvomečice, lističjaka, medene detelje, sovca, toličjaka, topola, troptoca, zelena.

Kamni: Porušenje ravnotežja sestavin seča, iz katerih se izloči v mehurju pesek ali kamen. Lahko je posledica vnetja ali pa je kamen prišel iz ledvic v mehur.

Znaki: Krči, krvav seč, povečanje mehurja, če je oviran odtek, občutljivost na pritisk v predelu mehurja.

Zdravljenje: Predvsem čaj iz češnja, brošča, hrastvega mlecnilca, poprove mete, lističjaka, bršljana, gladeža, koprivce, regrata, repuha, rutice, šipka (seme). Vse to pripravljamo za čaj. Pijemo tudi kisel vodo!

Katar: Zdravljenje: Kot domače zdravilo pride v poštev predvsem brezga, gladež, gornik, hrast, kllavce, kresa, konoplja, lan, lističjak, preslica, peteršilj, steznik, topol.

Znaki: Bolečine, krči v seču, silni na seč in iztok (gnojni). Zdravljenje naj se ravna po vzrokih boleznih! Najprej zdravnik! Bolnik naj pije čaje iz brinja, breskve, stročjeja fižola, gladeža, gornika, kilovnika, komoljke, krvomečice, lističjaka, medene detelje, sovca, toličjaka, topola, troptoca, zelena.

Kamni: Porušenje ravnotežja sestavin seča, iz katerih se izloči v mehurju pesek ali kamen. Lahko je posledica vnetja ali pa je kamen prišel iz ledvic v mehur.

Znaki: Krči, krvav seč, povečanje mehurja, če je oviran odtek, občutljivost na pritisk v predelu mehurja.

Zdravljenje: Predvsem čaj iz češnja, brošča, hrastvega mlecnilca, poprove mete, lističjaka, bršljana, gladeža, koprivce, regrata, repuha, rutice, šipka (seme). Vse to pripravljamo za čaj. Pijemo tudi kisel vodo!

Katar: Zdravljenje: Kot domače zdravilo pride v poštev predvsem brezga, gladež, gornik, hrast, kllavce, kresa, konoplja, lan, lističjak, preslica, peteršilj, steznik, topol.

Znaki: Bolečine, krči v seču, silni na seč in iztok (gnojni). Zdravljenje naj se ravna po vzrokih boleznih! Najprej zdravnik! Bolnik naj pije čaje iz brinja, breskve, stročjeja fižola, gladeža, gornika, kilovnika, komoljke, krvomečice, lističjaka, medene detelje, sovca, toličjaka, topola, troptoca, zelena.

Kamni: Porušenje ravnotežja sestavin seča, iz katerih se izloči v mehurju pesek ali kamen. Lahko je posledica vnetja ali pa je kamen prišel iz ledvic v mehur.

Znaki: Krči, krvav seč, povečanje mehurja, če je oviran odtek, občutljivost na pritisk v predelu mehurja.

Zdravljenje: Predvsem čaj iz češnja, brošča, hrastvega mlecnilca, poprove mete, lističjaka, bršljana, gladeža, koprivce, regrata, repuha, rutice, šipka (seme). Vse to pripravljamo za čaj. Pijemo tudi kisel vodo!

Katar: Zdravljenje: Kot domače zdravilo pride v poštev predvsem brezga, gladež, gornik, hrast, kllavce, kresa, konoplja, lan, lističjak, preslica, peteršilj, steznik, topol.

ZIMSKE HRUŠKE - SLADKE IN SLANE

Po zelenjavnih trgovinah so nam na voljo okusne hruške skoraj uzo zimo. Ker velja izrek, da je hruška kraljica med pečkati sadjem, posebno po njih in popestrimo zimski jedilnik.

Oprane hruške olupimo, narežemo na drobne kocke in pokapljamo z limoninim sokom, da ostanejo lepe bele barve. Zeleno operemo, olupimo in narežemo na drobne rezine. Pri-vedemo jo hruškam skupaj z opranimi rozinami in debelo na-

resanimi orehi. Solato odškanemo z limoninimi lupinami, po želji sladkamo in pustimo v skledi pol ure.

Sladko smetano stepemo, malo posladkamo in nagrmadimo na solato, ter potresemo za okras z ostružki čokolade. Za okras so primerne tudi ploščene češnje, višnje ali kupčki brusnic.

kakšen vonj!

kakšna aroma!

kakšen užitek!

to je PODRAVKA juha

PODRAVKA

Hruške: črno-bele

Hruška na osebo, pol litra vode, sladkor po želji, košček vanilijene pahčice, čokolada, nekaj kapljic ruma.

Hruške operemo, olupimo in pazimo, da ne odlozimo pečkice. Medtem kuhamo vodo s sladkorjem in vanilijo 5 minut in vložimo hruške. Pokrite kuhamo na slabem ognju, če niso preveč zrele, 10 minut in pustimo v tekočini, dokler se ohladijo. Potem jih na cedilu odcedimo, naložimo na večji steklen krožnik in oblijemo s čokolado. Začnemo pri pečju in pustimo, da se temnorjava zmes razleze po hruškah.

Čokolado damo v posodo in postavimo v drugo večjo posodo z vrelo vodo. Ko se čokolada stopi, pridenemo rum za okus in dobro premešamo.

Prijetna sprememba!

Hruškova solata

50 dkg hrušk, majhen gomolj zelene, 10 orehov, pest rozin, lupine in sok limone, sladka smetana.

kaj morate vedeti

- Jajca so sveža, če se v vodi, ki smo ji dodali nekoliko soli, potopijo. Čim starejša so, tem bolj silijo na vrh in plavajo na vodni površini.
- Jajca pri kuhanju ne popokajo, če jih umijemo z vročo vodo, ali pa če jih na enem koncu prehodimo s šivanko.
- Beljake hitro stepemo v sneg, če jim pridamo ščepec soli ali nekaj kapljic limoninega soka.
- Beljaki napravijo testo trdo, zato marsikje opustimo beljake in uporabimo samo rumenjake; v sneg stlačimo pa testo rahljajo kot pečilni prašek.
- Če nam je jajce ostalo, ga denemo v ožji kozareček, nanj pa nalijemo malo mleka ali vode, da se ne zasuši.
- Rumenjaki več izda, če ga razmešamo z malo soli; potegni in močnejše obarva testo, kremno ali majonezo.
- Jajca s slabim duhom prelijemo s hladno vodo, odcedimo in jih uporabimo samo za pripravno testo.
- Nekaj zrnc soli očisti skajljeno olje.
- Neprijeten duh po česnu in čebuli odstrani iz ust kozarec mleka.
- Neprijeten duh po čebuli prežene z rok umivanjem v mrzli vodi brez mila.
- Goveja juha iz škatic je mnogo okusnejša s kačkom paradiznikove meze.

- Zbiraj čiste, sveže, nekuhanne in nevoljene jajčne lupine, posuši jih na zraku in zmelji v prah. Uživaj jih za nožovo konico v medu ali gostih jedeh: prelačenem krompirju, polenti itd. Idealno se ta prah, ki ti očuva zobe, raztopi v limonovem soku.
- Če hočete, da se bo sladka smetana dala zlahka stepsti, jo morate ohladiti. Zato je najbolje, če jo imate na hladnem ali pa jo postavite v posodo v hladno vodo. V smetani namreč plava nešteto drobnih maslenih kroglic, ki se pri povišanji temperaturi lahko stopijo. V tem primeru se tako pridno mešanje nič ne pomaga. Smetana ostane tekoča. Zato pazite, da je tudi posoda, v kateri jo stepate, hladna in da to delate na hladnem prostoru. Kljub vsemu temu pa se smetana včasih ne bo hotela strditi. So jo pač posneli na bolj vodenem mleku.
- Vse krznene stvari potrebujejo zrak. Zato jih ne smemo shranjevati v nepropustnih plastičnih vrečkah. Tako ravnajte jih zelo skodolavo. Preden jih spravite v omario, jih dobro prezračite in, če le mogoče, presončite in narahlo iztepite. Nikoli ne smete krtačiti v nasprotni smeri kot gredo dlake. Tudi ni priporočljivo potresati jih s sredstvi proti moljem. Take snovi bi jim lahko škodovala. Bolje je torej, da sredstvo proti moljem

- dasle v vrečko. Posebno poleti je priporočljivo, da vsake tri do štiri tedne krzno obesite na sonce in na zrak, saj sta ta dva najhujša sovražnika moljev in neprijetnega zatolnega duha.
- KROMPIR, ki se je začel smoditi, ker je izhlapela vga voda, odcedimo, odstranimo za-gane kose, pustimo lonec in pokrovo kakih 10 minut v mrzli vodi, nato krompir spet stresemo v lonec in ga do konca skuhamo. Zžganih koščkov na dnu lonca ne smemo odstranjevati z nožem ali kakim drugim ostrim predmetom. Lonec napolnimo z vodo, dodamo kako sredstvo za pomivanje posode in pustimo, da voda v loncu zavre. Prižgana masa se tako sama odluči.
- PRISMOJENO MLEKO izgubi precej duha, če ga potem, ko ga prelijemo v drug lonec, pokrijemo z vlažno krpo. Če pa je bil duh le prehud in ga ne moremo odstraniti, mleko lahko koristno uporabimo za kako čokoladno jed.
- PRIZGANO MESO vzamemo iz posode, odrežemo zažgani del in meso prepečemo v drugi posodi tako, da mu dodamo velike čebule in paradiznika oziroma paradiznikove meze.
- ČEBULE, ki je postala preveč rjava, ne moremo več rešiti. Če pa mašč še ni preveč temna, lahko sprajimo v njej drugo čebulo. Nikakor ne smemo prilivati vode, ker to grenki okus le še pojača.

Hruške v narastku

50 dkg hrušk, sladkor, cimet. Testo: nekaj žlic mleka, 10 dkg moke, ščepec soli, 2 žlički sladkorja, 3 dkg surovega masla, jajce, žlička pečilnega praška.

Posip: žlica surovega masla, žlica moke, žlica sladkorja.

Hruške operemo, olupimo in razrežemo usako na štiri dele. Zložimo jih v pomaščeno ognja varno posodo, potresemo s sladkorjem in cimetom in obložimo s testom.

V lonček razmešamo mleko, moko, jajce, sladkor, sol in pečilni prašek ter dodamo razmešano maslo. Zmes naj bo gostljata, tako da jo z žlico nadevamo na sadje. Na vrh potresemo posip, ki ga pripravimo v skledi. Maslo razdrobimo z moko in sladkorjem in pazimo, da zmes ni presuha. Narastek pečemo v pečici pol ure pri 200 stopinjah. Vročega ponudimo kar v posodi, poleg pa serviramo stepeno sladko smetano.

Primerne so tudi vložene hruške.

Prepečene kruhove rezine s hruškami

Pol hruške na osebo, rezina mlečnega kruha, kos kuhane gnyati in sira, surovo maslo.

Tenke rezine kruha premešamo s maslom, položimo nanj gnyat, pol hruške in nazadnje sir. Kruhke postavimo v vročo pečico in vroče ponudimo, ko se začne sir topiti.

Hruške moramo prej olupiti, izrezati peške, prekuhati in odcediti.

Hruške, stročji fižol in prekojena slanina

50 dkg hrušk, 1 kg stročjeja fižola (svežega poleti, pozimi vložnega), 25 dkg mesnate prekojene slanine, voda, žlica moke, sol, zelen peteršilj.

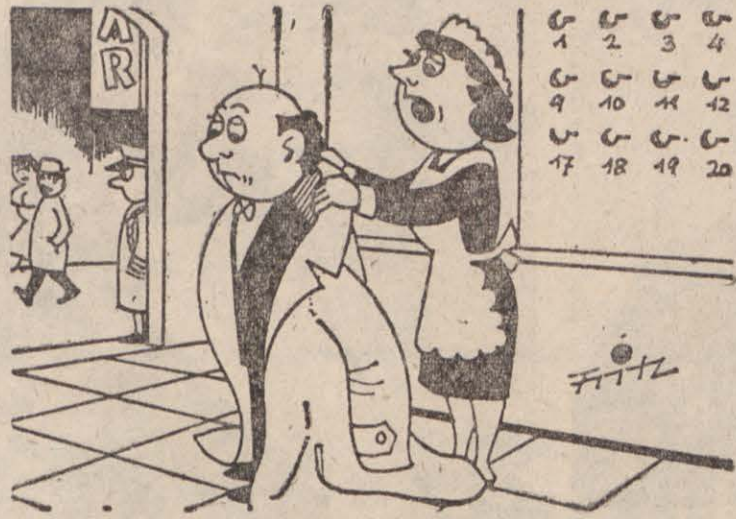
Hruške operemo, ne olupimo, odstranimo le ostank črta (muho), pečelj pustimo.

Svež fižol otrebimo, prerečemo, če je predolg, in pristavimo z rezinami prekojene slanine v malo vode. Ko je oboje še skoraj kuhano, dodamo cele hruške, kuhamo, dokler se sadje zmehča in jed zagostimo z razmešano moko. Po okusu solimo, potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem, še malo pokuhamo in ponudimo s črnim kruhom.

Če pripravimo jed z vložnim fižolom, kuhamo najprej slanino, pridenemo cele hruške, jed zagostimo, stročji fižol pa samo vložimo že v gotovo jed.

Hruške s slanino dajo jedi zelo dober okus.

A. K.

- Sveda je to vaš plašč, saj nimam nobene drugega več!

- Rekla sem mu: »Pridi, kažejo mestno hišo, v kateri sva se poročila.«

radijski jezikovni tečaji

CALLING ALL BEGINNERS

II. PROGRAM: 24. II. 1964

OB 19.05

I. PROGRAM: 23. II. 1964

OB 6.20

(PONOVITEV)

ZAČETNI TEČAJ ANGLEŠČINE

A piece of wood (bread, meat, cheese). Give me five pieces of wood. She is playing three pieces of music on the piano. A drop of water. A cup of coffee. A glass of sherry. A bottle of beer. A jug of milk. He drinks a cup of coffee. Do you want a glass of water? There's a jug of milk in the kitchen. Bring me a bottle of beer. A box of sweets. A packet of cigarettes. A bag. A hand-bag, a paper-bag. A sack of potatoes (coal). A heap of sand (stones). A pile of books. A group of people (trees). O.K., all right, good. A handful of sweets. Hand, full. A pocketful of money. A spoonful of sugar. I take two spoonfuls of sugar in my coffee. Give me two spoonfuls of potatoes, please. Three tons of coal. A pint of milk. Four gallons of petrol. — Take a handful of cigarettes. He has a pocketful of papers. I want one spoonful of sugar, please. Here is a pound of butter. How much does a ton of coal cost? There are three pints of milk on the table. Put five gallons of petrol in my car. The open fire. Burn: the fire burns coal, and the coal burns, we burn coal in the fire. We burn coke in the boiler, and coal in the open fire. We use five tons of coal every year. Every month. How much petrol does the tank hold. Breakfast, drink.

CONVERSATION

Helen: You have an open fire in the sitting-room. Does it burn much coal?
Dorothy: Yes, rather a lot. It burns five tons of coal every year.
H: And you burn coal in the kitchen boiler?
D: No, we use coke in that. It burns about six tons of coke in a year. That is, we use ten sacks of coke every month.
H: Dr. Young's car is rather big. How much petrol does the tank hold?
D: I think it holds twelve gallons of petrol.
H: How much does a gallon of petrol cost?
D: It costs about four shillings.
H: Does your son drink plenty of milk?
D: Yes, he drinks a pint of milk every day.
H: What does he have for his breakfast?
D: Just a piece of bread and butter, and a cup of tea.
H: That isn't enough for a young man.
D: Well, no, perhaps it isn't. But he doesn't like very much breakfast.
H: Do you take sugar in your tea?
D: Yes, two spoonfuls, please.

II. PROGRAM: 21. II. 1964
ob 19.05

I. PROGRAM: 22. II. 1964
ob 6.20
(PONOVITEV)

TWENTY-FOUR SPECIAL VERBS

NADALJEVALNI TEČAJ ANGLEŠČINE

8 — THE PRESENT PERFECT — SUMMED UP

Conversation

Mary: You don't look very well, David. What's the matter?
David: I don't feel well. I've been working too hard.
M: You've been working too hard. That was silly. Have you been to the doctor?
D: No, Mary, I haven't been to the doctor. I've been too busy to see the doctor. Did you bring my dictionary with you today, Mary?
I need it.
M: Sorry, David, but I've lost it, I've looked everywhere for it, but can't find it...
M: How long has your brother been living in Manchester, David?
D: He's been living there since 1945.
M: How long has he been married?
D: He's been married for four years...
D: Have you ever travelled on the railway without a ticket, Mary?
M: Never! That's dishonest.
D: I've often travelled on the railway without a ticket.
M: But haven't you ever been caught?
D: No, you see it was a long time ago — when I was under three years old...
M: Have you read many books this year, David?
D: No, I haven't read many books this year, Mary. I've written a book this year though.
M: You've written a book? Has it been published yet?
D: Yes, it's been published this week.
M: And what's the book about, David?
D: It's called 'How to live on £10 a month'.
M: And have you been living on £10 a month this year, David?
D: No, I haven't been living on £10 a month this year. In fact, I've spent £12 already this month.

II. PROGRAM: 26. II. 1964 OB 19.05

I. PROGRAM: 27. II. 1964 OB 6.20

(ponov.)

UPOK 19.

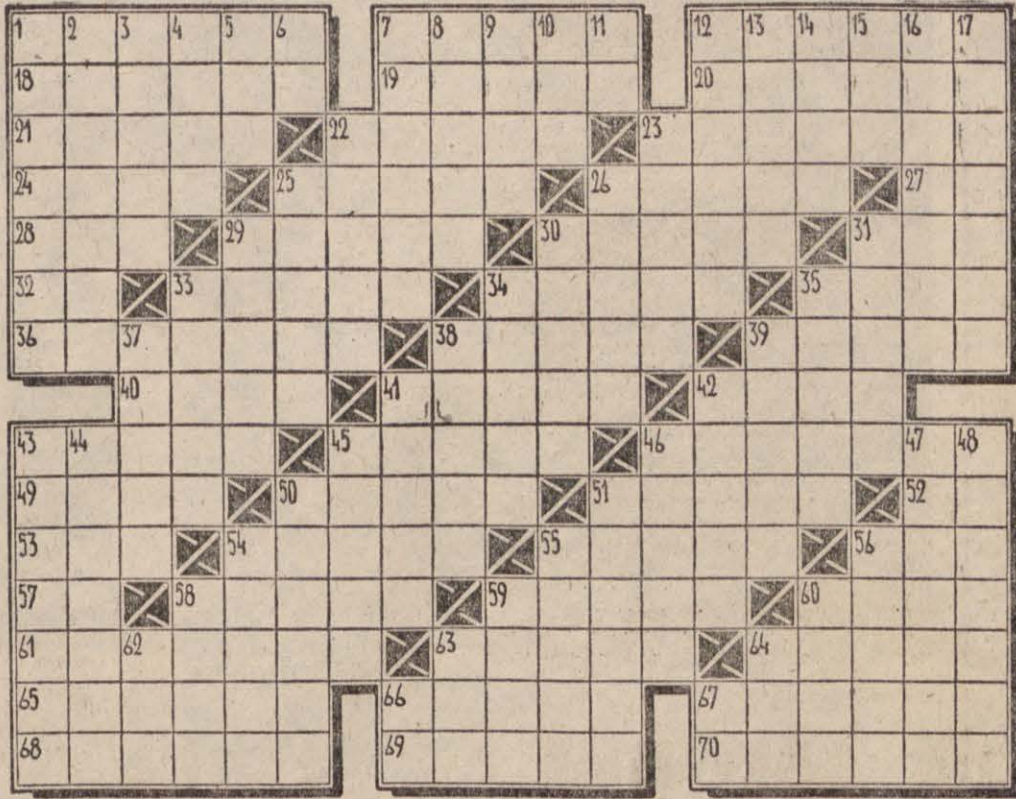
Милан сдает письма

TEČAJ RUSKEGA

JEZIKA

ДИКТОР: Милан входит в большой, светлый зал почтамта. Вокруг зала окошки с надписями, Милан подходит к окошку с надписью «Принём международную и заказную корреспонденцию».
МИЛАН: Мне надо отправить письмо в Югославию. Скажите, пожалуйста, сколько марок я должен купить?
СЛУЖАЩАЯ: На простое письмо одна марка 4 копейки, на письмо авиачтой надо 16 копеек, а на заказное письмо авиачтой 22 копейки.
МИЛАН: Спасибо. Дайте мне марок на три заказных письма авиачтой.
СЛУЖАЩАЯ: Вот, пожалуйста, всего 66 копеек.
МИЛАН: Простите, у меня нет мелочи, есть только десять рублей.
СЛУЖАЩАЯ: Ничего, я разменяю. — Вот вам 9 рублей 34 копейки сдачи. Разрешите вас предупредить — адрес пишется отчётливо и в том порядке, который принят у нас: сначала укажите название государства, потом название города, улицы, затем номер дома и квартиры и только после этого фамилию и имя адресата. Вот посмотрите на этот конверт с отпечатанными марками.
МИЛАН: Большое спасибо, Мне уже показали, и я именно так и написал. Вот посмотрите.
СЛУЖАЩАЯ: Да, вы написали правильно.
МИЛАН: Простите, а где я могу купить открытки с видами Москвы?
СЛУЖАЩАЯ: У входа в почтамт есть киоск, там большой выбор открыток, есть и цветные.
МИЛАН: Спасибо, до свидания.
СЛУЖАЩАЯ: До свидания.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ime slovenskega slikarja Gasparija, 7. gozdna poseka, goličava, 12. organ za dihanje, 18. prazen, slepilo, 19. reditelj, paznik, 20. ime ameriškega jazz glasbenika, vibrafonista Hamptona, 21. glorijska, veličastvo, 22. skrajšano moško ime, 23. prapor, trikolora, 24. jezero v Etiopiji iz katerega izvira Modri Nil, 25. manjša okrogla in zaprta knjica v gorah, 26. maža, loščilo, čistilo, 27. kratka za utežno enoto libro, 28. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 29. službeno stopnja, polmetev, 30. opera italijanskega skladatelja Bellinija, 31. železov oksid, 32. začetnici slavnega jugoslovanskega fizika, ki je deloval v ZDA, 33. plača, prejemek, 34. daljava, 35. moštvo, posadka (orig.), 36. slaven italijanski fizik, prvi konstruktor daljnogleda, s katerim je odkril štiri Jupitrove satelite in odločen prias heliocentrične teorije (1564—1642), 38. sodoben češki lutkovni režiser (Jiří), 39. pritok Save pri Kranju, 40. Perzija, 41. dan v točni, 42. angleški filozof, empirist in pozitivist iz 19. stoletja (John Stuart), 43. odtekanje, iztekanje, 45. hidrocentrala na Soči, 46. nagubano evropsko gorstvo, ki zapira Panonsko nižino, 49. grm, raste navadno v živih mejach z rdečimi kiselnimi plodovi, 50. žito, ki izvira iz Azije in se v glavnem uporablja za kašo in ptičjo hrano, 51. denarni zavihek, 52. kratka za vrčuna, 53. črna gosta tekočina, ostanek pri suhi destilaciji premoaga, 54. lesni polizdelek, 55. drevo ali grm z zimзелinimi listi, ki pridelno diši in raste pri nas v južnem Jadranu, 56. kuhinjska začimba, 57. začetnici velikega francoskega pisatelja naturalista («Germinal»), 58. črnilo, 59. otok v Sredozemskem morju, pomorska baza Velike Britanije, 60. japonsko pristanišče na južni obali otoka Hon-do, 61. soli solitrne kisline, 63. vase zaprt družbeni razred, stan, 64. kovina iz žeplove skupine (znak Te), 65. junaški op rimskega Vergila, 66. vrsta lesenega obuvala, 67. žensko ime, 68. razuzdan francoski ples, 69. skupina zvezd na južnem nebu, oddaljena 1700 svetlobnih let, 70. razglasni lepak.

Navpično: 1. na pol divji konj severnoameriških prerij, 2. glavno mesto zvezne ameriške države Georgije v ZDA, 3. določena količina, množina, 4. naša najdaljša reka, 5. rimska boginja jeze, 6. značilen primorski velik, 7. resica kot okras pri blagu, vlakno, 8. redni dohodek iz naložbe, 9. pritok Pada iz Alp, ki teče skozi jezero

Como, 10. drugo ime za azijsko državo Siam, 11. ploskovna mera, 12. uvrstitev, zasedba dobrega mesta pri tekmi, 13. spisek, seznam, 14. primorska ljudska jed, 15. reka na Hrvaškem, ki se pri Jasenovcu izliva v Savo, 16. obrtnik obrvalne stroke, 17. država v jugozahodnem osrednjem območju ZDA z glavnim mestom Montgomery, 22. italijanski filmski komik (Alberto), 23. svetloba ob zahodu sonca, 25. globa, penale, 26. češki ljudski ples, 29. smola indijskih smokev, ki se uporablja za lakiranje pohištva, 30. ime sodobnega slovenskega slikarja Vidmarja, 31. pregovori, fraze, 33. grški kipar, sodobnik Fidije in predstavnik realistične umetnosti v klasični dobi, 34. velika olesenela rastlina, 35. sodrga, drhal, svojat, 37. večja prostorska enota, 38. na prostem izmerjena in zakoličena pot za cesto ali železnico, 39. po Homerju čarovnica na otoku Ajaji, ki je ljudi spreminjala v svinje, 41. močvirska ptica selivka, 42. velika riba tropskih morij, imenovana smorski vrage, 43. niansa, različica, tancina, 44. železniško vozilo za nadzor proge, podobno biciklu ali avtu, 45. del roke, 46. vstopnica, listek, 47. zvišen prostor za gledalce, tudi ime glasila slovenskih študentov, 48. oglas ali naznanilo v časopisu, 50. nasičen ogljikovodik s petimi ogljiki, 51. službeno poročilo, občasno glasilo, 54. matematično število višje vrste, tenzor, 55. mlačni izdelek, 56. vrednotnica, ki se lepi na razne prošnje in potrdila, 58. spretna zvičaka, ukana, 59. polopica, ki živi na Madagaskarju, 60. zidarska žlica, lopatica, 62. barva kože ali obraza, 63. pevski zbor, 64. tanka in prozorna bombažna tkanina, 66. kemični snak za kovino kobalt, 67. začetnici nemškega fizika, ki je leta 1900 postavil teorijo kvantov (1858 do 1947). (KAM)

BERITE PO KOSILU

»Kajenje me nič več ne mika,« prvi varčni Škot.
»Tudi mene ne,« pritrjuje še varčnejši. »Kajti če kadíš svoj tobak, ti je škoda denarja, ki si ga zanj izdal. Če pa kadíš tobak drugih, si pa spet pipo tako nabasješ, da ti sploh ne vleče.«

»Metkica, zdaj si pa že tako velika, da se ti ni treba več igrati s jantri.«

»Nasprotno, mamica! Večja postajam, bolj so mi všeče!«

»Čudno, čudno, da se število predavcev vaše vasi že leta in leta ne spremeni! Ali ne beležite rojstep?«

»Se, že. Toda zgodi se na primer tole: istočasno, ko se rodi pri nas kakšen otrok, izgine iz naše vasi tudi kakšen jant.«

»Vi mladi ljudje ste dandanes preveč ležerni,« upogavlja dedek. »Ko sem bil še jaz tako mlad, sem šel enkrat trideset kilometrov pesi, samo zato, da bi nekomu pritisnil zavihčico.«

»In nazaj ste šli tudi pes, dedek?«

»Ne, z rešitnim avtom.«

»Slab si videti, prijatelj.«

»Kaj ne bi! Skrbni, skrbni! Naša Metka je dobila otroka in zdaj ne vem, ali je to moj sin ali vnuk.«

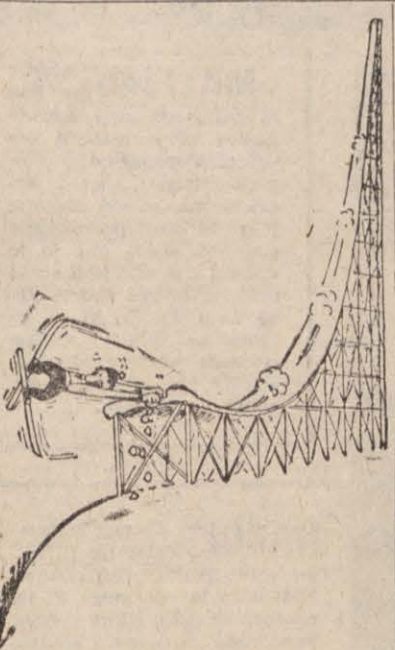
»O, tovariš, danes ste me pa dolgo časa pustili čakati pred vrati, ali niste slišali mojega zvonjenja?« se pritožuje inkasant.

»Sem, toda lete sedmič.«

REŠITVE UGANK IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

KRIŽANKA: 1. nadzor, 7. Deščična, 8. Ek, 9. liva, 10. ata, 12. Ob, 13. kalend, 16. arena, 17. Koper, 20. Rossini, 22. or, 23. sel, 24. vlek, 27. Ik, 28. korušče, 30. anona, Navpično: 39. Ljubič, 40. Sposadi, Mala križanka: 1. Oča, 4. akt, 7. Bolivar, 9. Smetana, 10. OF, 11. CD, 12. Domžale, 16. Briesen, 17. ata, 18. Art. VSTAVILJALNICA: slepota, brazda, izčista, Gosli, škrt, dobla, pogon. Lep obraz je dostikrat dobra reklama za slabo vlogo. MAGICNI LIKI: 1. snov, 2. nakli, 3. okvara, 4. viadukt, 5. Trubar, 6. akant, 7. trta.

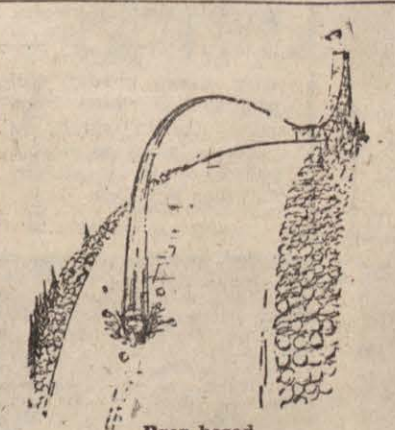
pustolovščine cisca kida

Brez besed

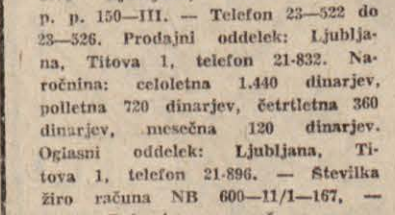
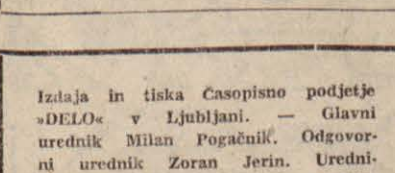
- To ho verjetno najši primer; povejte drugim pacientom, naj malce potrpijo!

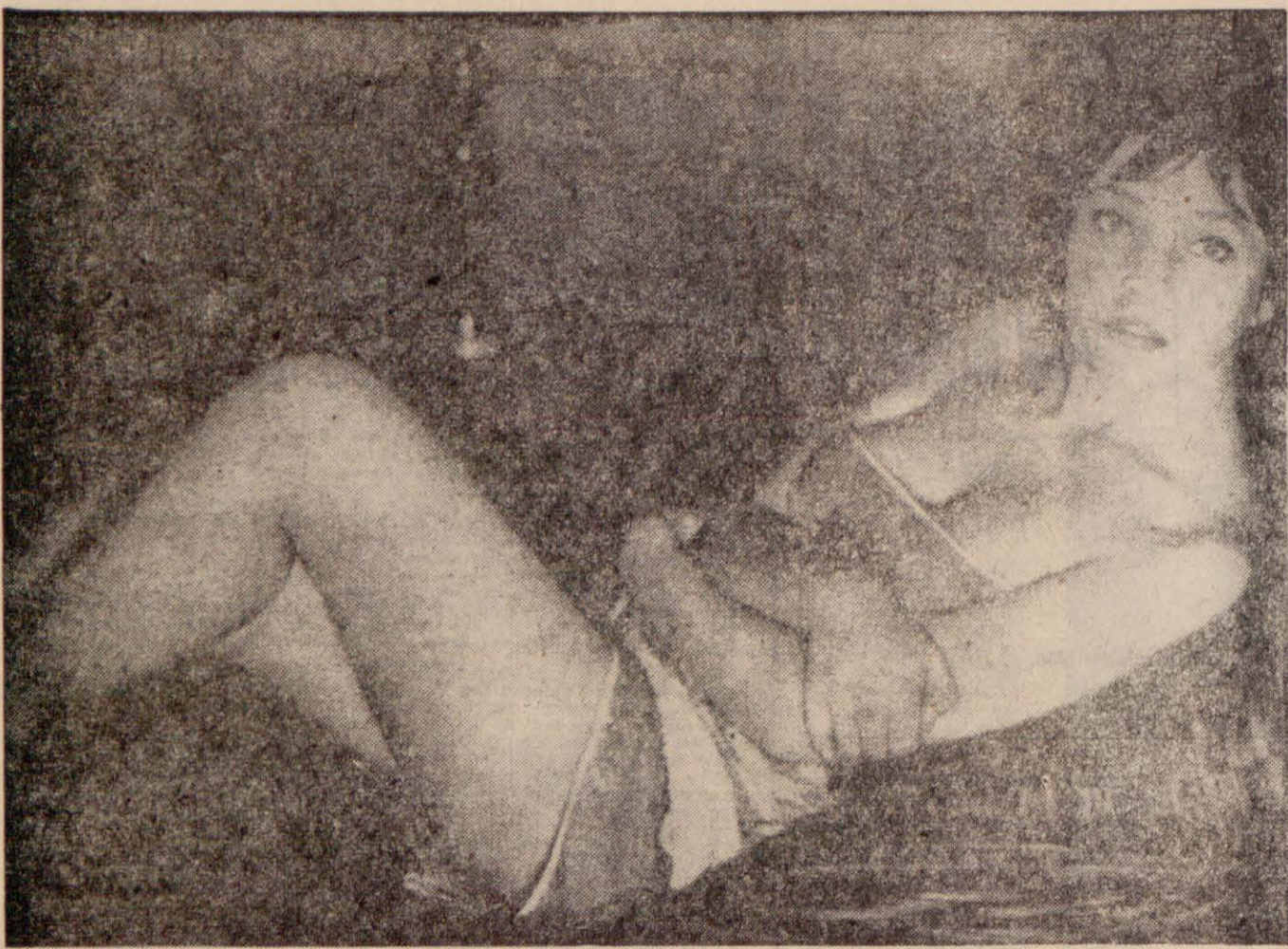
Brez besed

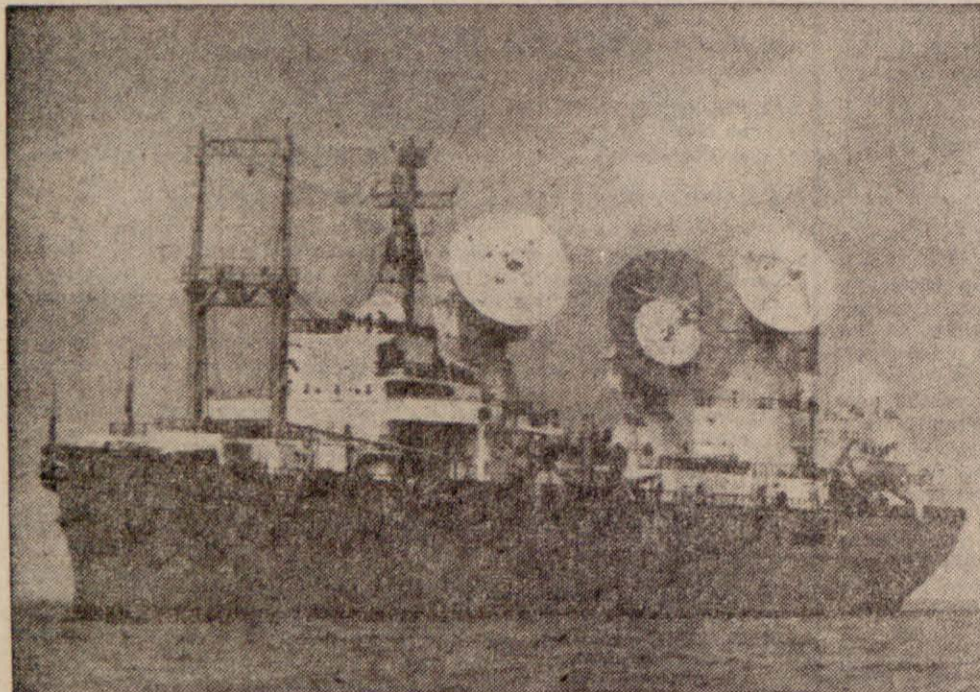
Brez besed

Izdaja in tiska Casopisno podjetje »DELO« v Ljubljani. — Glavni urednik Milan Pogačnik. Odgovorni urednik Zoran Jerin. Uredništvo Ljubljana, Tomšičeva 3/II, p. p. 150—III. — Telefon 23—322 do 23—326. Prodajni oddelek: Ljubljana, Titova 1, telefon 21-832. Naročnina: celoletna 1.440 dinarjev, polletna 720 dinarjev, četrtletna 360 dinarjev, mesečna 120 dinarjev. Oglasi oddelek: Ljubljana, Titova 1, telefon 21-896. — Številka žiro računa NB 600—11/1—167. — Rokopisov ne vračamo.

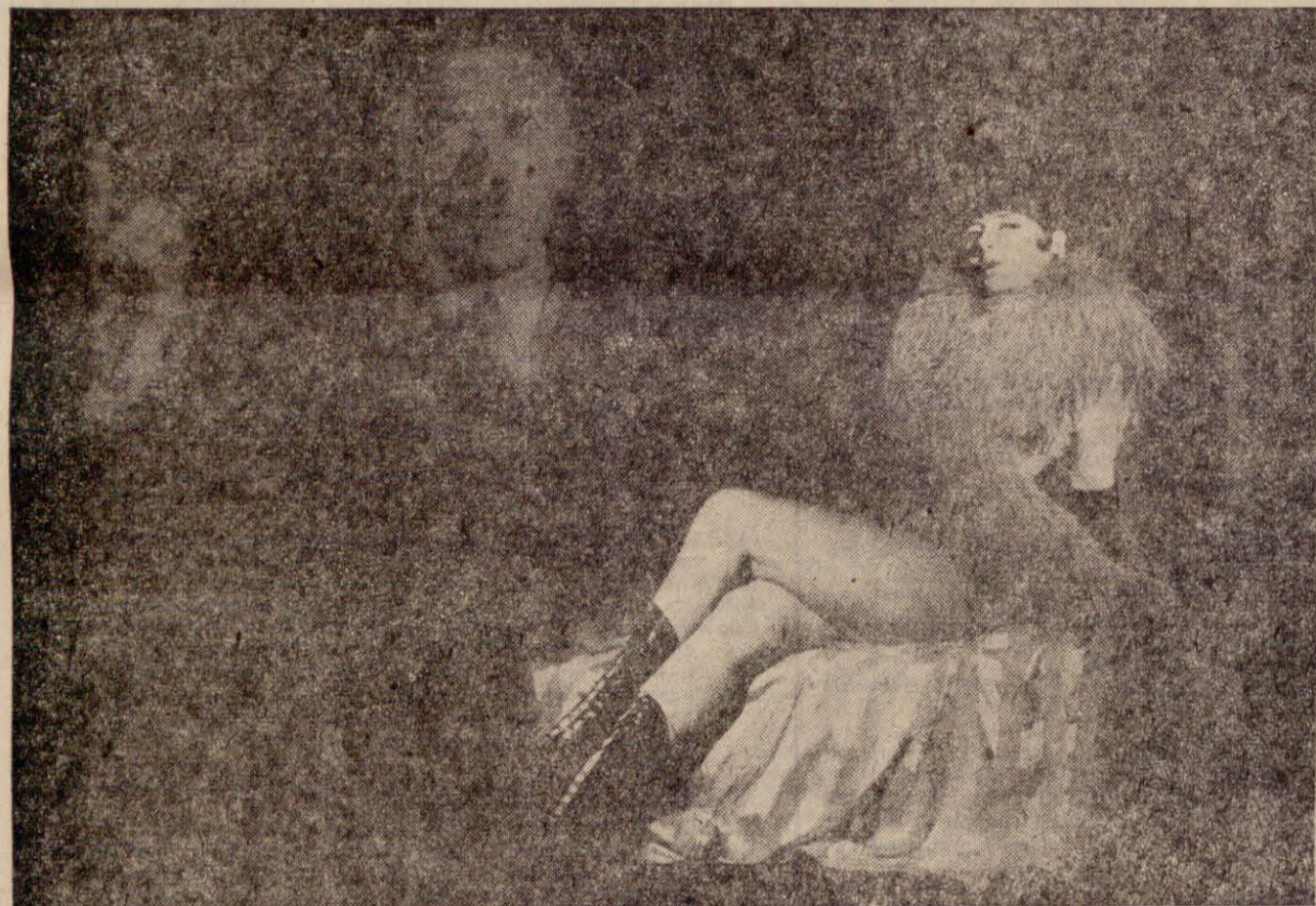

42-LETNA Irma Sommaroli se lahko zadovoljno smeje: pred nekaj meseci ji je beneški kirurg profesor Zagroni izrezal 31 (enaintrideset) kilogramov težak tumor. Novotvorba je bila dolga 75 centimetrov, široka 68 centimetrov, visoka pa 55 centimetrov. O izredni operaciji, ki bo nedvomno prišla v analize kirurgije, so molčali toliko časa, dokler se niso prepričali, da je popolnoma uspela in da je bolnica okrevala.

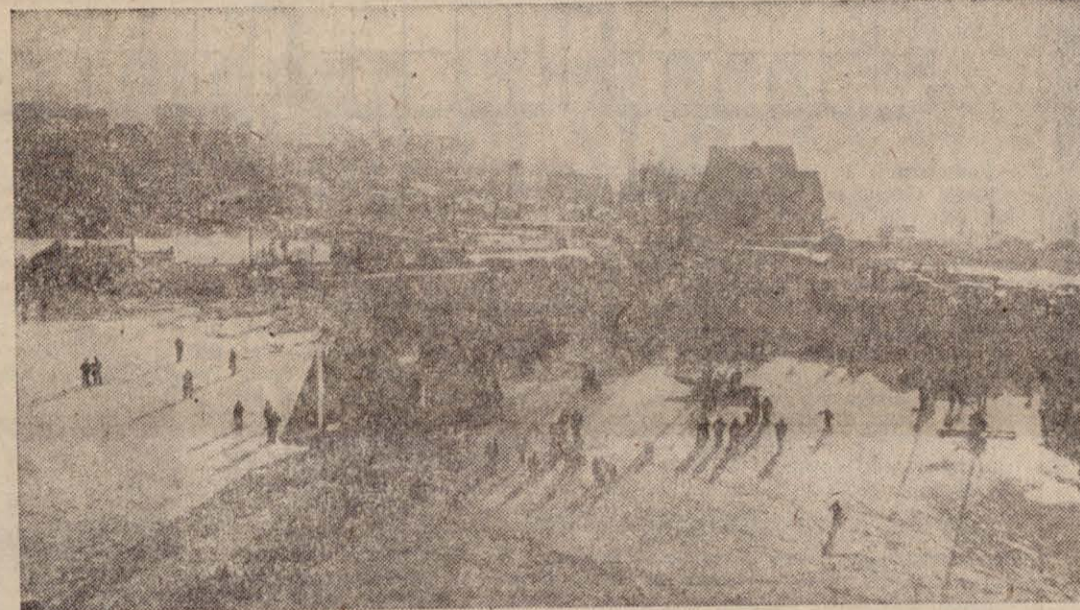
HELENI Majdaniac, dvajsetletna Poljakinja, ki je že v domačem filmu dobila tri kar velike vloge (vsaj tako trdi »Cinemonde«), se je odločila, da bo poskusila srečo še pod pariškim nebom. Za zdaj je še vse ostalo pri nekaj manjših nastopih.

SKORAJ petnajststotonska ladja »General Hoyt's Vandemburge« že potuje proti Indijskemu oceanu, od koder bo s svojimi velikimi radarji spremljala pomete raket, ki jih bodo izstreljevali s Cape Kennedy. Razen vseh nujnih tehničnih pripomočkov so na ladji poskrbeli vse, kar je potrebno za čimvečje udobje posadke.

»MALEMU Colu je štiri leta in pol, toda svoj zveneči naslov si je priboril popolnoma zaslužen. V Folgarit (Italija), kjer je deček doma, ga vsi občudujejo in mu prerokujejo podobno slavo, kot jo je doživel bivši italijanski mojster belega športa Zene Colo. Deček, ki ga vidimo na sliki v odlično izvedeni »vzporedni« kristianiji, je že zdaj predvozač na tekmah.

HAROLD Palmer iz Douglasville (ZDA) je skonstruiral »uspavalno« pištolo za lov na zveri, ki so namenjene živalskim vrstom, toda za njegovo iznajdbo, ki izstreljuje posebne naboje z uspavalnim sredstvom, se zanima tudi policija.

NIZOZEMSKA zimska idila: led je pokril neštete prekope in umetna jezera in tako so poletnim razvedrilom namenjene jadrnice dobile prav tako kot ljudje drsalke in spet je vse veselo.

DVE (modni?) novosti: ena, na fotografiji zgoraj, praktična za zimo, druga, spodaj, tudi praktična in za vse letne čase, ko je kaj sonca. Na očala se lahko po potrebi pritrudi opozorilo: »Pozor, moj mož je poleg«.

V PREJŠNJI številki našega tednika smo poročali o točki nemške plesalke strip-teasa Berthe, ki tako razburja nemške turiste v Parizu, da morajo skoraj vsako noč prekiniti program v Crazy Horse Saloonu. Zdaj lahko posredujemo še fotografijo, ki pove, zakaj Nemci ne marajo dekletovega slajdenja: ves njen strip-tease je namreč parodija na čase nacizma. Take parodije pa nekaterim Nemcem očitno niso pri srcu.

KDO je povedal dober dovtip? To bo ostalo skrivnost treh mladih igralcev, ki jih vsaj za zdaj še ne motijo rešetke zivalskega vrta.

MIKI MUSTER

A comic strip with multiple panels. The characters are talking and interacting. The text in the panels includes:

- SEDEM SURTEV... HA HA HA HA... ŽUBOVITA ZALJA! PRVI TRENUTEL SEM POMISLIL, DA MISLITE ZARÉS!
- HAHA, ŽUBOVITO! MOŽ VSTRAJA, DA TO NI LE ŽUBOVITA ŽOTEKAVČEVINA! HAHA HA!
- IN OBEMA VASENCEMA TUDI, KI STA DESET MINUT BULJILA V STROP IN ZDEHALA?
- NE MOREM POMA... GATI... VASENCE MOREM IMETI, NEKDO PA MORET ALBERTI NOJNE URE!
- IN POTEM SE TU SE MOJSTROVA URA DO "MO... IN PA TOL URNA SPREHVAJANJA V OBE SMERI... TRAVO JE! SAJ SEM ZAPISAL!
- HAHAHA, ŽUBOVITO! MOŽ VSTRAJA, DA TO NI LE ŽUBOVITA ŽOTEKAVČEVINA! HAHA HA!
- IN UBOGE STERANKE VAM VSE TO TUDI PORAVNAJO? SEVEDA PORAVNAJO! SAJ MORAJO REZUN NI ZALJA, KAJ VAM TO NE GRE V GLAVO?!
- TO PRVICI POVEJANO-MORDA SEM NEUMEN, TUDI TRAJLE REZUN MI DES NE GRE V GLAVO... IN ZE VAM NI JO ZALJE, ZDAS MENI TUDI NI VEČ!!!
- ZDAS BOM DA JAZ NAREJIL REZUN!!
- POMOŽNIKU ALBERTU POL URE ZA POPRAVILU, ZA POT SEM IN TJA! PA TUDI TOL URE, TU JE TISDEKIL ZA ENO URO IN... ZDRAVO!!
- ZE TRAV, ZE VAM BO VOJA DUEKLA... NA KOLENIM ŽOSTE PROSILI NAS PRIDEVO!
- TRASEI UTONEM V LASTNI HIŠI!!